

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל טבע מקור חכמה

אבק עש

בס"ד | גליון 3 | אדר תשע"ז

מחיר: 10 ש"ח

כִּי עֲכָשׁוּ הַהֲתַחֲלָה שֶׁל
הַגְּאֻלָּה וְתִקְוֵן כָּל הָעוֹלָמוֹת
הוּא מִפְּוֵרִים

מאמרים ושיחות עמוקי לב ומשיבי
נפש ברוממות קדושת ימי הפורים

לדמותו היוקדת של החסיד
המופלא רבי שמואל הלוי
הורוויץ זלה"ה
עם מלאות מ"ה שנים
להסתלקותו

שלהבת
עולה
מאליה

הנפלאות המתגלים ביום הפורים

”... וְיָמֵי שְׁהוּא בְּעַל נֶפֶשׁ הוּא מְסַבֵּב
וּמְחַזֵּר אֶתְרֵיהָ וּמוֹסֵר נֶפְשׁוֹ עָלֶיהָ...”

באם חפצי חיים אנחנו, זה העת וזה השעה והזמן, לשוב לסובב ולחזור ולמסור נפשינו עבור גילוי האור המאיר בכל העולמות; באם עוד לבנו ער ונכספים אנו להארת פניו יתברך ואור תורתו הקדושה ולהתגלות עטרת פני הרב חסד, הימים הללו הם המסוגלים ביותר לעורר געגועים וכיסופים גדולים ונמרצים שיגלה אלינו במהרה.

אנחנו שרויים בעיצומה של מלחמת הסתרה, מחשבת המן וקליפת עמלק לא נמחתה עדיין מתחת השמים, היא ממשיכה ברוח סערה להתנשא ולהתגדל ולהרים ראש, מבקשת לכלות ולאבד ולהעלים את רוממות קדושת הבשמים ראש מר דרוו, ולערער עד היסוד את היסוד הפשוט יסוד היסודות.

כל אחיזתו של אותו צורר כל היהודים הוא מכח ההסתרה של ירח שמת בו משה, משם שואב ויונק את תוקפו והתגברותו. כל תכליתו ומגמתו של בן האגני היא אחת, לקרר להחשיך ולהמיר את האמונה הטהורה שהשריש התלמיד הנאמן, ביחודו ונצחיותו של האור חדש תיקון ותקוות כל הדורות, שלא היה ולא יהיה כמוהו.

כנגד כל זאת יוצאת הקריאה הקדושה של הרועה הגדול לתלמידו הנאמן 'בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק', זאת מלחמתם של התלמידים הנבחרים שבכל דור ודור 'מדורו של משה עד דורו של משיח', היוצאים לחרף נפשם ולמסור עצמם לגלות ולהודיע את אמיתות ונצחיותו, שאמנם נסתלק משה ועלה ונתעלה מעלה מעלה, אבל הוא נשאר אתנו לעד, ובו בחודש שנסתלק הוא גם נולד ומתחדש בהתחדשות מתמדת והשארותו מאירה לנצח נצחים, וכוחו הגדול עוד עולה ומתעלה יותר ויותר והארתו חלילה אינה נפסקת לעולמים.

זה כל תקוותו ותכליתו של גליון 'אבקשה' - היוצא לאור בסיעתא דשמיא מופלאה זה הפעם השלישית לקראת ימי הפורים הבאים עלינו לטובה - 'והחוט המשולש לא במהרה ינתק' לחדש את הבקשה והחיפוש אחר גואלינו הנמצא אתנו, ולעורר את האהבה הכיסופים והגעגועים אליו ולצפות להתגלות אורו על פני תבל באור השבעתיים בקרוב הימים, אכ"ר.

להודיע, להודיע, להודיע, שכל קוויך לא יבושו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בנצח לנצח.

ההארה העליונה המאירה ביום הפורים לא עוזבת אותנו לרגע. היא אמנם מופיעה ומתגלה במלוא אורה והדרה בימי הפורים הקדושים, אבל היא באמת מלווה אותנו בהסתר ובהיחבא כל השנה, כל יום ויום, בכל שעה ורגע.

לולי האור הגדול של פורים - שלא ירד כדוגמתו מאז ומעולם - לא היה בנמצא לנו בתוך החושך העצום המכסה פני ארץ דרך ומבוא לגשת אל הקודש, מבלעדי קדושתם הנוראה של מרדכי היהודי ואסתר המלכה לא היתה אפשרות להתחבר אל חי החיים.

הזעקות הגדולות והמרות של מרדכי הצדיק - אשר ידע את כל אשר נעשה וחש יותר מכל בגזירת הכליון הנוראה - יחד עם מסירות נפשה של אסתר בת אביחיל להיהרג ואף להיאבד מכל העולמות עבור האמונה במרדכי דודה, הם שהצמיחו את קרן הישועה והזריחו את אור הפורים אור הגאולה העתידה, שבכוחה נהפך החושך היגון והאנחה לאורה ולשמחה לששון ויקר.

מהאור הגדול של ההתעוררות והזעקה המסירות וההקרבה, זכו כל ישראל לדורות עולם לאורה של תורה, למגילת אסתר, לקיים ולקבל את התורה הקדושה מחדש באהבה רבה ואהבת עולם.

וכבימי מרדכי ואסתר כך מאז ועד היום, האור הקדוש של ימי הפורים נגלה כפי מידת הזעקה והזעקה אליו וכפי החיפוש הכמיהה והתשוקה להתגלותו, רק כשנכונים ומוזמנים למסור את הנפש עבורו, להקריב את כל מאווי החיים בעדו ולהפקיר את כל הכבוד היקר והגדולה כדי להשיגו ולהיכלל בו, הוא בא ונגלה, מאיר פניו וגואל ומושיע.

כי על כן, כדי להמשיך ולהכיל את השפעת האור העליון של פורים וקוקים לכלי קיבול אחרים לגמרי, כלים של ביטול וסילוק עצמי גמור ללא שיור כלל, עלינו להדמות לאסתר המלכה שלא בקשה דבר, ואין לה בעולמה אלא את 'מאמר מרדכי'.

זה כל הסוד של הארת פורים; זה סודה של מגילת ההסתרה והארת פניה, אותה הודיע וגילה אור האורות הרב האמת עליון למלכי ארץ, מנפלאות ה' שנודע לו ביום הפורים הקדוש:

”בְּפוֹרִים נוֹדַע לִי נִפְלְאוֹת! עֲנֵה רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְךָ וְאַמְרֵ: אֲוִרְיָתָא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, סְתוּם וְגִלְיָא. בְּתַחֲלָה הִתְוֹרָה מְגִלְתִּי פְּנִים אֶל הָאָדָם, וְאַחַר כֵּן נִסְתָּרְתָּ. וְיָמֵי שְׁהוּא בְּעַל נֶפֶשׁ, הוּא מְסַבֵּב וּמְחַזֵּר אֶתְרֵיהָ וּמוֹסֵר נֶפְשׁוֹ עָלֶיהָ, וְיָשׁ לוֹ גְעֵגוּעִים גְּדוּלִים וְהִשְׁתַּוְּקוּת נִמְרָץ בְּמִסִּירַת נֶפֶשׁ, עַד שְׁזוּכָה שְׁתַּתְּגַלֶּה הַתְּוֹרָה אֵלָיו.”

בגליון:

בתמונת השער: שמחת פורים בירושלים

4 החידוש שאין חדשות אחריו
בנפלאות אורם של יחידי הדורות
ונצחיות אורו של אור האורות
מתוך כתבי החסיד
ר' שמואל הורוויץ ז"ל

8 חייב איניש לבסומי
כשנכנס היין יוצא הסוד הגדול...
מאמרו של החסיד רבי נחמן בורשטיין ז"ל

14 ועכשיו...
כל התיקונים וכל הגאולות מתחילים מאור קדושת הפורים

20 עד דלא ידע
הסוד של פורים: להשליך את השכל העצמי
ולהתחיל כל הזמן מחדש

24 בי כנישתא חדא
פרסום ראשון של מכתב החסיד רבי יצחק ברייטר הי"ד
על יסוד האגודה לחיזוק הכצת המעיינות חוצה

28 הנסיעה לציון ויסוד הישיבה
גילויים חדשים ממסעו הנודע של רבי שמואל הורוויץ ז"ל
לאומן שהביא ליסוד הישיבה הקדושה

44 בקשתיהו גם מצאתיהו
הרה"ח ר' שמואל טיקוצינסקי שליט"א מספר לראשונה
את סיפור התקרבותו לרבינו הק' וקרבתו לגדולי החסידים

52 ונכתב בספר
סקירה ראשונית ומקיפה אודות חיי ספריו
המופלאים של החסיד ר' שמואל ציציק ז"ל

הפקה גרפית:
עשטיין QUIK

יז"ל ע"י
מערכת אבקשה
0747-800-141. 70
0747-800-142. 073

©
כל הזכויות שמורות,
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק באישור
בכתב מהמערכת.

..ועתה אני מתחיל לגלות תדשות נפלאות לגמרי וכו'

נפלאות התגלותם של יחידי הדורות

אגרות קודש בהם נתבאר תכלית עניינם הנשגב ונוראות פועלם ותורתם ורוממותם העליונה של ראשי בני ישראל מצוקי ארץ יחידי הדורות, אשר כל תיקון הבריאה והברואים תלויים בהם ובהתקשרות אליהם לנצח

ונפלאות נצחיות אור האורות הנחל נובע מקור חכמה, אשר ממנו לא יהיה חדשות עד ביאת הגואל

..הקושיא שלו הוא מדוע חסידי ברסלב מתדבקים את עצמם רק ברבי שנסתלק, והלא כתיב י'ל השופט אשר יהיה בימים ההם..

יש לי הרבה להשיב על זה מה שהנייר לא יספיק, רק בקיצור.

האמת הוא כך, מאז ומתמיד כל העולם חייב להגיע לצדיק הגדול, צדיק האמת נשמת משה ע"ה, שרק הוא יורד לעולם כדי לתקן את כל העולם, ואף אחד אחר לא יכול בשום אופן לתקן את הנפשות, אף אם הוא גדול כמה שיהיה אם הוא לא נשמת משה, ואדרבא אפילו הגדול בעצמו גם כן צריך להגיע לנשמת משה שיעמיד אותו בשרשו בתכלית. ולכן שולח השי"ת ומוריד פעם בכמה דורות את נשמת משה כדי לתקן את כל הדורות.

למשל, מבריאת העולם ועד משה רבינו ע"ה כולם לא הגיעו לתיקון שלהם בשלימות עד שהופיע משה רבינו ותיקן את כל הדורות עד אליו". ואשריו למי שהיה מאנשיו ומקורביו של משה, ראתה שפחה (מראות) על היים

"שמצתי בשמו, שאמר: מן רבי שמעון בר יוחאי, שהיה חדוש כמפרסם, היה העולם שקט עד האר"י ז"ל, הינו שמרבי שמעון בר יוחאי עד האר"י ז"ל לא נתגלו תדשות כמו שנתגלו על ידי רבי שמעון בר יוחאי, עד שבא האר"י ז"ל, שהיה חדוש כמפרסם, והוא גלה תדשות לגמרי, שלא נמצא מי שיגלה תדשות קאלה עד האר"י ז"ל."

"ומן האר"י ז"ל עד הפעל-שם טוב ז"ל, היה גם-כן העולם שקט בלי חדוש, עד שבא הפעל-שם טוב ז"ל, שהיה חדוש נפלא וגלה תדשות."

"ומן הפעל-שם טוב ז"ל עד עתה היה גם-כן העולם שקט בלי חדוש כזה, והיה העולם מתנהג רק על-פי ההתגלות שגלה הפעל-שם טוב ז"ל עד הנה, עד שבאתי אני, ועתה אני מתחיל לגלות תדשות נפלאות לגמרי וכו'":

.....

א. עיין בליקוטי מוהר"ן (קמא, תורה ד') שיהודה היו עצמותיו מגולגלין ולא יכל להגיע לתיקונו אף שהיה לו את יעקב אבינו ועוד שאר צדיקים גדולים, עד שהגיע משה רבינו והזכיר את וידויו וביקש בעבורו ואז הוא הגיע לתיקונו האמיתי בשרשו.

מתוך כתביו המסולאים בפז החסיד המופלא והנלהב רבי שמואל הלוי הורוויץ זצ"ל

לרגל מלאות מ"ה שנים להסתלקותו - י"ב אדר תשל"ב - תשע"ז

מזקנים אתבונן

ש להבת עולה מאיליה

אור מופלא שתל השם יתברך לבני הדור האחרון, אור בהיר בשחקים, החסיד הנלהב והנלהב רבי שמואל הלוי הורוויץ זצוק"ל.

עמוד של אש קודש מהלך היה רבי שמואל, לב בוער להשם יתברך ולצדיק הדורות עד לב השמים אשר הצליח להדביק בו את כל סובביו ומיודעיו: להצית בלבם התעוררות של תשוקה ואהבה וגעגועים להתדבק באורו הנערב ובדרכי עצותיו, ולהגות ולילך יומם ולילה בתורתו הקדושה והעליונה שגילה.

כל ימיו אשר חיה, מימי נעוריו ועד ימי זקנותו, מראשית התוועדותו לאור האמת היו חטיבה אחת של התקשרות ללא מיצרים לראש בני ישראל. אהבה ויקדת לא תכבה לאור האורות תקוות כל הדורות. את כל חלבו ותמצית דמו ושלד עצמותיו הקדיש והקריב על מזבח ההתקשרות לצח הצחצחות.

וכל תבערת עבודתו והתלהבותו - הנגלים על פני כתביו המופלאים - ממקור עליון יהלכו; כל התנוצצות האורות שיקד בקרבו מעמקי תורת אור הגנוז התלהטו, כאשר רעיוניו ומחשבותיו אחוזות הוגות ומשוטטות בהם ללא הפוגה, בשבתו ובלכתו בשכבו ובקומו, כל היום הם שיחתו.

צירוף אחר צירוף הזדקק רבי שמואל עבור התקרבותו לאורו של רבינו הקדוש. מניעות גדולות ועצומות מבית ומחוץ נערמו בדרכו, ייסורי גוף ונפש היו מנת חלקו, ובכל אלו עמד בגבורה עילאית בכוחו של אותו זקן סבא דסבין ויניק דיניקין, ומהם נתהוו הכלים האדירים מקום משכן האורות הנלהבים בהם האיר והלהיב את מקורביו ואת כל שומעי וקוראי לקחו עד היום הזה.

ואמנם רבי שמואל לא רק שנה, קרא, חידש והשיג. כבר משחרית התקרבותו הרבה לשמש את הזקנים דקדושה מעתיקי השמועה, וכיתת רגליו רבות להסתופף ולבלות במחיצתם של כל הדבקים באילנא דחיי, כשהוא שותה בצמא את דבריהם ומאזין בשקיקה לנועם שיחותיהם, חוקקם על לוח לבו, וחורטם בעט סופר מהיר עלי גליון למשמרת לדורות עולם. ומלבד זה עוד השכיל לשרטט בלשונו, אשר כמעט ואין נמצא

כדוגמתו, את עוצם נעימות עבודתם את בוראם ואת נפלאות כיסופם והשתוקקתם להיכלל באור המאיר בכל העולמות.

ושלהבתו של רבי שמואל עולה תמיד מאיליה. כי על כן, נרותיו שבעה היו מזוככים בנחלי דמע, בהתבודדויות אין קץ, בשיחה ושפיכת לב כמים בכל עת מצוא, מתוך כך זכה לשפע ויראת אלוקים שחפף על ראשו, ולאור הצדיק שזרח על פניו, ולשלהבת לב כובשת שעלתה תמיד מאיליה.

וכל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים. אכן שואבת היה רבי שמואל לכל מבקש ה', רבים וטובים מצאו בו את שאהבה נפשם וחפצו את קרבתו וכל דבר הקשה יבאו אליו.

אגרות ומכתבים מסולאים בפז מלאות דעת ויראת אלקים כתב וערך רבי שמואל ושיגר לתלמידיו ומקורביו בכל קצוי תבל לאורך עשרות בשנים, בהם חיוק ואימץ והשיב את לבם באמרות ה' טהורות ובשבעה משיבי נפש, כשהוא סולל לפנייהם מסילות ישר בדרכי ההתקשרות וההתקשרות להצדיק יסוד עולם.

וביותר הפליא עצה הגדיל תושיה לבאר בבהירות רבה בטוב טעם ודעת, בתשובה ארוכה המתפרסת על פני רצף מכתבים, את תכלית עניינם ונוראות פועלם הנשגב ורוממותם העליונה של מצוקי ארץ יחידי הדורות, ואת נפלאות התגלות והתחדשות התורה שעל ידם, אשר כל תיקון הבריאה והברואים תלויים בהם ובהתקשרות אליהם לנצח.

מים רבים לא יכלו לכבות את האהבה העצומה לצדיקים יחידי הדורות שהפיק ועורר רבי שמואל בלב מקורביו ושומעיו, כאשר הדרך להתקשר אליהם היא אחת, וכלשונו הטהור: "ואנחנו צריכים להתקשר בהם באהבה והתקשרות וכסופין והשתוקקות לקדושתם הנוראה, והכל על ידי הכסופין והשתוקקותינו ודיבור בפה בהתבודדות ובקשה להשי"ת, ובוה בעצמו נתקדש ונטהר ומקבל על עצמו מרחוק מקדושתם העליונה עליו, כל אחד כפי מדרגתו וכפי כיסופיו והשתוקקותיו וכפי האתערותא דלתתא שלו"

(מכתבי שמואל י"ח)

גַּלְגַּלְתִּי לְבַמִּתְּבָרָא

תולדות

נפלאות
ענין חיוב השתיה
ומשתה היין והשכרות
ביום הפורים הקדוש אשר
ציונו חז"ל ותלמידו מוהרנ"ת זי"ע
רבינו הקי' ולעלות למעלה
אשר על ידה זוכים לראש
דרו"ר, להשיג את תכלית הידיעה 'עד
דלא ידעי ולעלות על ידו מ'שמד'
לירצון שברצונות, ולהתחדש
כל הזמן לקיים ולקבל את
התורה בהתחדשות
חדשה

מאוצר
כתבי
הגה"ח רבי
נחמן ישראל
בורשטיין
זצ"ל

נדפס לכבוד יום השנה לפטירתו פורים קטן י"ד אדר א' תשע"ד

רבי נחמן ישראל בורשטיין

איתא בליקוטי מוהר"ן סי' רט"ו, שיש "פדיון הכולל" אשר ממתיק כל הכ"ד בתי דינים, ולזה הפדיון צריך "עת רצון" כמו בשבת במנחה, ולא נמצא כי אם "חד בדרא" שידע זה הפדיון, ולפעמים גם זה הפדיון אינו מועיל, כי משתמשים עמה להמתיק הדין והחרון אף של העבודה זרה, ועי"ז נעשים גרים. וזה הי' עבודת משה רבינו ע"ה כל ימי חייו וגם לאחר מותו, ולכן נקבר מול בית פעור, כדי להמתיק העבודה זרה. וגם נסתלק בשבת במנחה שאז הוא עת רצון ("רעוא דרעיון", כמבואר בוהר הקדוש (ח"ב פח): 'ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מהימנא קדישא מעלמא... בסוד' ולא ידע איש את קבורתו... והוא טמיר מכל טמירין דעלמא, זכאה חולקיה דמשה') כדי להמתיק כל הכ"ד בתי דינים והחרון אף של הע"ז לרצון. וע"כ "משה" עומד בין שמ"ד לרצון, כי מספר מ'שה' (345) הוא ממוצע, בין מספר שמ"ד (344) למספר ר'צון (346), כי הוא עומד תמיד להמתיק השמד להפכה לרצון, עיין שם בליקוטי מוהר"ן כל זה ביתר אריכות.

ועל פי כל הנ"ל, אפשר לפרש ולקשר ענין מה שאמרו חז"ל (מגילה ז:) "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", כי קבורת משה הוא בחי לא ידע כמו שכתוב "ולא ידע איש את קבורתו", והוא נקבר מול בית פעור כדי לכפר ולהמתיק עוון פעור (סוטה י"ד), בשעה שפוער פיו. ועיקר כשלונו בפעור, היה על ידי שתיית יין נסך כמו שאמרו חז"ל, עד שעל ידי זה נכשלו בעבודה זרה וגילוי עריות ר"ל, ועל ידי כך נפלו כ"ד אלף מישראל, כנגד כ"ד בתי דינים שלא נמתקו אז, עדי קגאתו של פנחס (עי' בפרפראות להכמה סי' רט"ו על תורה הנ"ל).

וגם בימי אחשוורוש שגו ביין, ועל ידי זה קלקלו ונכשלו בג"ע ר"ל ובמאכלות אסורות, ועל זה נחתם עליהם גזר דין של כליה על שונאיהם של ישראל ר"ל, וכן נתעורר עליהם החרון אף של עבודה זרה שהשתחוו לצלם, ומובא במדרש "אסתר", כי באותה שעה (שנחתם הגזר דין), רץ אליהו הנביא ז"ל אצל אבות העולם, ואצל כל הנביאים והצדיקים שבכל הדורות, שיבטלו את הגזירה הקשה, ואף אחד לא נענה לו, רק משה רבינו ע"ה שאמר לו שילך ויודיע למרדכי הצדיק שבדור, שיבקש רחמים מלמטה ומשה רבינו ע"ה מלמעלה, כי מרדכי הצדיק הי' שקול בדורו כמשה בדורו כמאמר חז"ל (מדרש רבא אסתר פ"ר).

ועל כן על ידי תעניתו וזעקתו של מרדכי ובכח תפילתו של משה, נמתקה הגזירה של שמד וכליון ר"ל, והפכו ממש משמד לרצון, כי הדר קבלו את התורה בימי אחשוורוש ברצון מופלג כזה, עד שנעשו גרים על ידי המתקת החרון אף, וחמת המלך [מלכו של עולם] שיכ"ה, בגי' משה שמשכך החימה, ועל כן "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", נמצא שכל תקפו של נס פורים הי', על ידי כוחו של משה רבינו ע"ה שעומד בין שמד לרצון, ועוסק להמתיק כל הדינים והחרון אף שבעולם גם לאחר הסתלקותו כבימי אחשוורוש.

והנה אדמו"ר ז"ל הוזהר מאוד מאוד, להתרחק משכרות בתכלית הריחוק ולבלי לשנות יותר מדאי, וכמו שמובא בליקוטי תנינא סי' כ"ו, שעל ידי שכרות שוכחים כל המצוות והאזהרות שצוה משה רבינו ע"ה, כי משה הוא מלובש בכל אחד ואחד מישראל ובכל אבר ואבר, ומזכיר כל אבר ואבר שיעשה המצוה השייכה לאותו אבר, כי רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים, ועל כן משה נקרא מחק"ק, שהוא גימ' רמ"ח שמזכיר רמ"ח מצוות, ועל ידי השכרות הוא שוכח אותם בבחי' "פן ישתה וישכח מחק"ק, עי"ש.

וכל זה אמר רבינו ז"ל על כל ימות השנה, מלבד בפורים שאז גילה רבינו ז"ל שהשתיה בפורים הוא ענין נשגב מאוד ותיקון הברית כידוע. ומובא בליקוטי הלכות כמה פעמים בשם "כתבים", שביום הפורים מאיר הארה גדולה מאוד על כל אחד ואחד, מה שאינו מאיר כלל בכל השנה, ולקבל את האור הנפלא הזה אי אפשר, כי אם

על ידי שמחה מופלגת מאוד מאוד, - כעין השראת הנבואה שאינה שורה על הנביא אלא מתוך שמחה, וגם בהתפשטות החומר הגשמי מכל הרגשים עצמיים כלל, אחר כך צריך לגלות הנבואה לחוץ ולא לכבוש נבואתו, - כמו כן צריך כל אחד לגלות מהארה הנפלאה שהוא מקבל מהאור הנשפע ביום הנורא הזה ולקיים "חכמות בחוץ תרונה", ומשנכנס יין יצא סוד, ואז שפתותיו ידובבו לדבר בהשפעת האור הזה.

גם איתא בליקוטי מוהר"ן סי' קע"ו, שהצדיק בשתייתו יין יכול למחול עוונות, בבחי' "ויאמר ה' סילחתי כ'דברך" ראשי תיבות כו"ס עי"ש, ובצירוף המובא בספרים הקדושים בתוקף קדושת היום, מהתיקוני זוהר: שיום כפורים הוא כמו פורים (כ-פורים).

נמצא לפי כל זה, יכולים לפעול כפורים סליחת עוונות בכוסו ממש, כי הצום והתפילה כבר קיימו בתענית אסתר, והמשתה והשמחה הוא כפורים עצמו, ומחמת שהקלוקל היה על ידי משתה היין וגם הנס היה על ידי משתה היין של אסתר, והכל בכוחו של משה רבינו ע"ה, שעמד על המשמר והמתיק להפוך השמד לרצון, וממכה עצמה מתקן רטיה, כאשר אמר רבינו ז"ל: "יש ענין שיתהפך הכל לטובה", ומהיין שקלקלו שהוא יין המשכר בחי' "פן ישתה וישכח מחק"ק" כנ"ל, עד שנכשלו על ידי זה במה שנכשלו ר"ל, אז דייקא זכו לנס גדול ונפלא כזה, בזכות "כי שם חלקת מחקק ספון", שאפילו לאחר הסתלקותו עוסק ופועל ישועות לכלל ישראל, ובשיתוף כוחו של מרדכי הצדיק השקול בדורו כנגד משה, ועל כן נהפך ליין המשמה, שנקבע יום הפורים ליום משתה ושמחה לדורות עולם.

ועל כן חייבו חז"ל: "לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", מה שלא מצינו כן בשום ענין ומקום וזמן - להורות בזה שאף כי היין בוגד כנ"ל, אבל כפורים מאיר אור גדול ונשגב כזה שהזמן גרמא, מה שפועל על שתיית היין, שאז זכה נעשה ראש ועולה לשרש הדעת של תכלית הידיעה שלא נדע, בחי' "ולא ידע איש"... וקדושת משה המלובש ברמ"ח איברים, נמשך אז לתוך היין והחמ"ר של לבסומי בפוריא, עד שמרגיש ומשיג תוקף גבורתו וכוחו של משה, שהוא שורש הדעת בחי' ולא ידע וכו', אשר גם אחר הסתלקותו עומד בין שמד לרצון בין ארור המן לברוך מרדכי, כי פור המן שהפיל על ירח שמת בו משה, בחושבו שכבר נפסק כוחו וזכותו של משה בהסתלקותו, נהפך דייקא לפורינו ותוקף שמחתנו ובאותו ירח שנולד בו משה, כמאחז"ל (חולין ז:) גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם - - -

המורם מכל זה, שכל נס פורים אשר זכרו לא יסוף לעולם, התנוסס דייקא על ידי זכותו של משה כנ"ל, ולכן צריכים להגדיל השמחה בפורים עד בלי די, ולהשתכר דייקא בין עד בלי גבול, ולהפוך את היין המשכר ליין המשמה בשמחת אור הפורים, ולקבל הארת פורים בלי מיצרים, ונכלל אז

ברעוא דרעיון שורש הרצון לקבל את התורה מחדש, ברצון מופלג כאשר קיימו וקבלו בימי אחשוורוש.

ואף שיש מקצת מגדולי הפוסקים והמפרשים, שפירשו את הגמרא חייב אינש לבסומי בפוריא וכו' שלא כפשוטו, מכל מקום אין המאמר הזה יוצא מידי פשוטו, וגם רש"י מפרש להשתכר ביין כפשוטו, וגם הרבה הרבה מהגדולים והצדיקים נהגו כך (ועי' בשערי תשובה סי' תרצ"ה בשם החכם צבי שקיים המצוה כפשוטו), ובספר "סדר היום" סדר פורים גם כן מפרש כפשוטו, ומביא שם דברים נאים עי"ש).

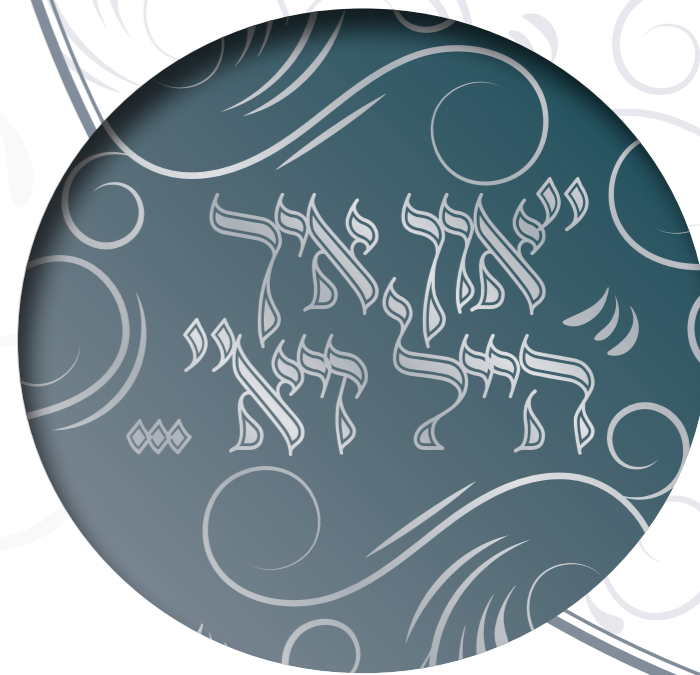
ובפרט אנו חסידי ברסלב המקושרים באור חיינו לנצח, אין לנו אלא דברי בן שמחה שהוא רבינו ז"ל, אשר נטע נטיעה של שמחה בפוריא, וגילה לנו ששמחת פורים הוא ההתחלה של כל הקדושות, ושתיית פורים הוא תיקון גדול לפגם הידוע [כמאמר ז"ל: "טרינקען פורים איז תיקון הברית!"] (= השתיה בפורים הוא תיקון הברית!) עי' בספר "כוכבי אור" חלק ששון ושמחה, אחר התפילות סי' א' הערה כ' עי"ש]

וכאן המקום להציג פרפרת נאה לכבוד שמחת פורים, אשר שמעתי מזמן כבר בשם הרה"ח מוהר"ר אפרים זצ"ל (וכבר נדפסה במכתבו בספר "עונג שבת"). שפירש הפסוק "יעלו חסידים בכבוד וכו'" לענין שתיית פורים, דהיינו החסידים המתנהגים בכבוד, שאינם רוצים להתבזות על ידי השכרות [שהם המבכודיגע חסידים], הם מקיימים "ירננו על משכבותם" כדברי הרמ"א, שישתה יותר מהרגלו ומתוך כך יישן וירדם, ואז מקיים עד דלא ידע.

- אבל "רוממות אל-בגרונו", היינו אותם החסידים שהם רוצים לקיים המצוה כפשוטו, וממלאים גרונו יין בשכרות פורים, אזי "וחרב פיפיות בידם" שזה להם חרב ותיקון לפגם הברית כדברי רבינו ז"ל, וראשי תיבות של "יעלו חסידים בכבוד ירננו הוא ח"י"ב, היינו אלו ואלו רוצים לקיים המאמר, רק אלה במשכבותם ואלה בגרונו וחרבותם, ושפתיים יושק, חייב אינש לבסומי בפוריא, ודפח"ח.

השי"ת יזכנו שנוכה לקבל הארת פורים בשלימות, ולקבל התורה מחדש ב"קיימו וקבלו" ברצון מופלג, על פי דרכי אור האבות, ולקיים דברו הק' אשר כתב בלשונו הק': "ושמרו תורת משה עבד ה' כאשר לימדתי אתכם...", ועל פי קבלת תלמידו הק' מוהרנ"ת ז"ל, אשר כתב במכתבו הק' (מכתב ט"ז): "חזקו ואמצו, לילך בדרכי רבינו הגדול והנורא זצוק"ל, כאשר הוריתי אתכם כפי מה שמעתי מפיו הק', וככל אשר שמעתי כן סיפרתי לכם האמת, וה' היודע ועד, כי אנכי זכיתי להבין כוונתו הנוראה והתמימה יותר מכל העולם, כאשר העיד עלי בפירוש כמה פעמים...", עי"ש היטב דבריו האמיתיים, ולאורם הק' נסע ונלך, עד התגלות אור פני מלך המשיח במהרה בימינו אמן. ■

נס פורים
אשר זכרו
לא יסוף
לעולם,
התנוסס
דייקא על
ידי זכותו
של משה,
ולכן צריכים
להגדיל
השמחה
בפורים עד
בלי די,
ולהשתכר
דייקא
ביין עד
בלי גבול,
ולהפוך
את היין
המשכר ליין
המשמה
בשמחת אור
הפורים,
ולקבל
הארת פורים
בלי מיצרים

"רשימות וזכרונות" תיאורים מעבודת ימי הפורים במחיצת חסידי ברסלב

מתוך ספר
"אוצר נחמני"
חלק ב' -
להרה"ח ר'
נחמן ישראל
בורשטיין
זללה"ה שיראה
אור בקרוב

מקור לניגון "מי יתן לי אבר כיונה..." ביום הפורים הק'

הניגון העתיק יומין, המושר בפי אנ"ש על המילים "מי יתן לי אבר כיונה, אעופה אל ציון הק' אומנה..." מאז שנסגרו שערי ציון הק' של רבינו ז"ל, קיבל בפורים משמעות מיוחדת והרגשה אחרת לגמרי. כי ההשתוקקות והגעגועים שנצטברו במשך השנה להגיע אל ציון רבינו ז"ל, כל אחד כפי מאוויו ותשוקותיו לכך, נפרצו בשמחת הפורים ונתבטאו בשיר זה, בפרט כשנכנס יין יצא סוד החבוי אי שם במעמקי ובמסתרי הלב, שר כל אחד את הניגון הזה שפרט על מיתרי נימי נפשו ופנימיות עומק לבבו הנכסף ומתאוה, בגעגועים עזים לעלות לציון הק' ברננה - - -

זכור לי הכותב, שבימי נעורי בעיר העתיקה, שרו וניגנו זאת בפורים שעות על גבי שעות, בבית מורינו הגאון החסיד רבי אברהם שטערנהרץ זצ"ל בבתי מחסה, בדביקות עילאה, וההתעוררות וההתלהבות היתה עצומה, בדמעות ובגעגועים כאלו עד כלות הנפש ממש. וכל מי שנכנס אז לקבל פני מורינו הוכרח להיכנס לתוך הריקוד הנלהב, ונדבק לניגון המרטיט הזה.

והשיר הנפלא שיצא מגרונם של חסידים ואנשי מעשה יראים וכשרים בגעגועים עזים ונלהבים, היה סוחר את כולם להתעוררות ולהרהורי תשובה, ורבים מהם היו עיניהם זולגות דמעות מחמת כיסופים והשתוקקות אין סופית, כי זה כמה נכסוף נכספו לראות מהרה בתפארת הציון הק' דרבינו זיע"א.

הילולא דרבינו ז"ל למול הר הבית...

גם שרו כזאת זמן רב, בהילולא קדישא דרבינו ז"ל על גג ביתו של החסיד ר' יונה לאבל ע"ה בתוך סוכתו, הוא היה גר אז, מעל דירת מורינו הג"ר אברהם שטערנהרץ זצ"ל מול הר הבית מקום מקדשינו, גם שרו אז את הניגון "מלך רחמן רחם עלינו, טוב ומטיב הדרש לנו, שובה אלינו בהמון רחמך, בגלל אבות שעשו רצונך... בנה ביתך כבתחילה, וכוונן מקדשך על מכונו... והראנו בבנינו ושמחנו בתיקונו... והשב כהנים לעבודתם ולוויים לשירם ולזמרים" - ובהגיעם להתיבות - "ושם נעלה ונראה..." היו מתלקטים בריקוד יחדיו ומתלהטים, כאיש אחד בלב אחד, מתלהבים ומראים באצבעם, לעבר מקום המקדש וקודש הקדשים, ומדגישים פעמים אין מספר: ושם נעלה, נעלה ונראה... ושם נעלה, נעלה ונראה... - - -

נס ומופת באומן - בעיצומו של פורים

שמעתי מהרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל כמה פעמים סיפור זה:

בזמן שמורינו הגה"ח רבי אברהם שטערנהרץ זצ"ל גר באומן (בשנים תרפ"ח - תרצ"ו), היתה תקופה שסבל ר' לוי יצחק מאד ממחלת לב, ויהי בהגיע תור ימי הפורים הקדושים, וכבכל שנה הוא היה רגיל לקיים מצוות היום, ולהרבות בשתיה כדי לקיים לבסומי בפוריא, ובכך הזהירו בני ביתו, לבל יעזי חלילה לשתות כלל, כי בנפשו הוא, ולא הניחוהו לשתות בשעת סעודת פורים. ובעת משתה היין, הלך להקלויז לשמוח עם אנ"ש בשמחת פורים, כשבא להקלויז ראה, שכולם מתכוננים ללכת ולהתאסף אצל מורינו - כי בביתו היו מתקבצים תמיד לקיים מצות שמחת היום ולבסומי בפוריא וכן לקבל ממנו דברי אלקים חיים - והלך עמהם רבי לוי יצחק.

ודרכו של רבי אברהם בפורים היה למוזג יי"ש (יין שרף), לכל מי שנכנס אליו, והיה מוזג שני כוסות, אחד לאורח שבא זה עתה, ואחד לעצמו לקיים "והשתיה כדת". וכך המשיך כל העת כשהוא עומד ומוזג... ועומד ודורש ב"אורה זו תורה" שעות רבות. והשמחה והשכרות

שם היתה רבה וגדולה מאד, בריקודין ומחולות ובשתיה כדת לאין שיעור כמנהג אנ"ש. כשהגיע רבי לוי יצחק ונכנס לתוך הבית, ראוהו הנוכחים שאינו מבוסס כלל, אחזו בו והשקוהו בעל כורחו והכניסוהו במעגל הריקודים, אבל בעקבות השתיה והריקודים נפל כמעט מתעלף על הרצפה, לקחוהו והשכיבוהו על המטה, וכך ישן בתרדמה עמוקה כמה וכמה שעות. ובינתיים זוגתו שדאגה מאד לבריאותו, חששה מאד שלא יוכל להתאפק מלשתות כי בוודאי ישקוהו שם החסידים, ובכך מיהרה בחפזה לבית מורינו לדעת מה יעשה לו לשמרו מן השתיה. כשנודע לה שהשקוהו יותר מדאי וגם נפל על הרצפה, התחילה לצרוח ברעש גדול, איך נתתם לאיש חולה לב כזה להפריז בשתיה מרובה, הלא הכנסתם אותו בסכנה גדולה, ומה יהיה אתו עכשיו אולי צריך לקרות לרופא... ענה לעומתה אחד מאנ"ש להרגיעה, אינכם צריכים להיבהל, כי בכח של רבינו הק' שאמר "און איך הייל זיא"... בוודאי לא יקרה לו שום דבר רע, אדרבא יהיה לו רפואה גדולה, לכל מאובי לבו - - -

ובאמת כך היה - סיפר ר' לוי יצחק - כי היה בזה נס גלוי ומופת שלאחר שעות רבות של שינה ותרדמה, התעורר וקם כאחד האדם בלי שום כאב לב, והמחלה עברה ממנו לגמרי ללא שום זכר מזה... (הוא חי והאריך ימים בוקנה מופלגת עד צ"ב שנים) ואמר, שראה אז מופת למעלה מדרך הטבע, והכל בכח של פורים. (אומרים בשם הגאון מוילנא, כל מקום שאמרו חז"ל "חייב צריך לזה אפילו מסירות נפש! - ומובן, שגם "חייב אינש לבסומי בפוריא" צריך להיות במסירות נפש). ■

רבי לוי יצחק בנדר בפורים

רבי אברהם שטרנהרץ

רבי שמואל שפירא במשתה היין בפורים

כי גדול מלך בבית המלך ושמעו הורד בכל המדינות

פרשת גדולת המלך, מאן מלכי רבנן, הלא הוא הרב העליון למלכי ארץ,
ותלמידו הנאמן היורד למקום ההסתר והנשיה ללחום מלחמת עמלק, לחזק
הנחשלים והייגעים לבוא אל המלך אשר לא כדת. **וזכרם לא יסוף מזרעם**

התחלת כל ההתחלות מפורים

אם היו שואלים חסיד ברסלב מהו היום הכי גדול בשנה, כמעט ללא ספק שהוא היה משיב היום הכי גדול בשנה זה פורים! או שהוא היה משיב היום הכי גדול זה ראש השנה ופורים...

אם היו שואלים חסיד ברסלב מהו היום הכי גדול בשנה, כמעט ללא ספק שהוא היה משיב היום הכי גדול בשנה זה פורים! או שהוא היה משיב היום הכי גדול זה ראש השנה ופורים...

אפילו אלו שעדיין אינם נמנים על חסידי ברסלב כבר יודעים, שבברסלב פורים זה משהו אחר לגמרי. הניגודיות המיוחדת שמתמזגת לתוך יום הפורים היא ייחודית ושונה מכל המועדים. היראה והגעגועים המתעוררים בשעת קריאת המגילה, התפילה ההשתוקקות והזעקה של חצות לילה, יחד עם השמחה העצומה, הריקודים והמחולות שאינם נפסקים, זה התפרצות והתגלות הנקודה הקיימת בברסלב כל השנה.

סיפר אחד המשפיעים החסידיים, שבצעירותו התגורר ליד אחד מבתי הכנסת דחסידי ברסלב, והזיכרון שעולה לו משם בכל שנה, חודש לפני פורים, הוא היועכשיו של ברסלב.. כשאני שומע את היועכשיו עם הניגון והנעימות... אני מרגיש שאפשר להחזיר עם זה את כל העולם בתשובה...

הסוד שרבינו גילה בנפלאות יום הפורים, בתורה ע"ד בליקוטי מוהר"ן תנינא, וההבנה של רבי נתן בעומק כוונת רבינו, הוא דבר שצריך לפרסם להודיע לכל באי עולם, להיות עתידים ליום הזה, שכן כל הארת הגאולה האחרונה, תלויה רק ביום הפורים, ובאם רוצים לעורר את כל דרי מטה ולהאיר בהם תקווה נצחית ואמיתית זה רק על ידי התורה הזאת - - -

גמרתו ואגמורו - התלמיד גומר בשלמות

מוהרנ"ת, בשלהבת ליבו הטהורה גילה את הסתום והאיר את המפורש, אם בדברי רבינו לא

נתפרש הדבר די הצורך - "כי מתחלה היו כל ההתחלות מפסח, שהוא יציאת מצרים. ועכשיו וכו', ופסח באמצע ולא סים דבריו". בא מוהרנ"ת וגילה את רמיוות הידים של רבו "ומתוך דבריו הבנתי שעכשיו ההתחלה מפורים, שהוא מוחית עמלק, שהוא עקר הגאולה של משיח..". (ליקוטי הלכות הלכות ברכת הריח הי"ד אות כה)

ויתר מכך התגלה מפי תלמידיו של התלמיד הגדול, וכל מה שאצר מוהרנ"ת בליבו ולא העלה על הכתב במפורש עד היכן הדברים מגיעים, באו תלמידיו וגילו את אוניו מה ששמעו מפיו.

ובעיקר מפי תלמידו רבי נחמן טולטשינער זי"ע, כמו שכתב במכתבו הידוע:

"ותנועת הגוון ברמיוות העינים והידיים הקדושים והגוראים, שהיה מראה לנו תלמידו הקדוש, מורי ורבי, מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק וקדוש לברכה, גם כן אי אפשר לבאר אפלו פה אל פה, מפלישון בכתב, ובפרט מה שהתחיל אחר כך בקול רם וחוק. בתחלה היה כל התחלות מפסח, ועל כן כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים, "און היינט", ומשך בקול נעימה "און היינט" כמה רגעים ונשאך בשתיקה.

"מה נאמר ומה נדבר; אשרינו, שאונינו וכו לשמע כל זאת, ובפרט איך שגלה לנו מרן מורנו הרב רבי נתן, זכרונו לברכה, עד היכן שמתנוצץ בלבו הנהך כל זאת בכמה צרופים ואחר כך תכף גלה התקון של הי"ד מן מוריים בפרטיות והזהיר אז לדורות בהבטחה גדולה בעדים נאמנים, שיעמד בעזרתנו סלה תמיד כל מי שיביא על קברו הקדוש והגורא וכו', ואחר כך תכף ספר המעשה הנוראה ביראה עלאה דעלאה של הניין בעטלירט, ואחר כך, תכף אחר פסח, נסע לאומאן, וכל זאת גלה רמיוס מורי ורבי, מורנו הרב רבי נתן, זכרונו לברכה, שהכל אהד, והכל קשר וכלול בהדבור "און היינט", ובהמשכה הקדושה שמשך תבת "און היינט" באריכות נעם.

"און היינט צריכין לגלות המזמורים בפרטיות ולהבטיח הבטחה הני".

"און היינט צריכין לספר המעשה הנ"ל ולסיים און איך הייל זיא.

"און היינט צריכין לאומאן ולנטע מקום קדשתו לדורות עולם באומאן.

"טוב להודות לה' על אשר זכנו לידע מכל זה ולהתנוצץ בלבנו איזה מעט כמצייץ מן החרקים". ועליו הוסיף ופירש תלמיד מוהרנ"ת ז"ל החסיד הנלבב ר' נתן ב"ר יהודה במכתבו, מה ששמע מפיו שכוונתו במה שלא סיים, שעכשיו כל ההתחלות מאיתו, דהיינו מרבינו הקדוש בעצמו!

ונראה הביאור בכל זה כך: על אף שנראים הדברים כסותרים, כי פעם אחת כותב שהתחלה עכשיו היא מפורים, ואחר כך כותב שהתחלה היא מרבינו בעצמו.

באמת אין כאן שום סתירה, היועכשיו זה פורים, היועכשיו זה תיקון הכללי, היועכשיו זה ציונו הקדוש, היועכשיו זה רבינו הקדוש! הכל נכון והכל אחד!

רבינו ורבי נתן זה הארה אחת שלימה, חטיבה אחת, שמחד היא מחולקת לשני חלקים, ובאמת היא בלולה זה בזה. רבינו הוא הארה לדרי מעלה, הוא יכול לגלות לגבוהים שבגבוהים כמה הם עדיין רחוקים, ורבי נתן בהדרת קדושת רבו מפיה תקווה בלב כל הנחשלים, מאמץ ברכים כושלות, ומרעיף טללי תחיה על נשמות יגעות ועייפות.

רבינו הבטיח לגמור את התיקון של העולם בשלמותו, 'אני לא גמרתי? אני גמרתי ואגמור'. ובתוכינו מנקרת שאלה: מתי זה יקרה ואיך זה קורה? ובמה רבינו מסיים את התיקון בשלמותו? והתשובה היא, שרבינו מסיים על ידי רבי נתן, באמצעות הדרך שבו הוא מפשיט ומאיר את תורת רבינו ומגלה אותה לכל העולם, עד לקצו ארץ ולמקומות המרוחקים ביותר, ועל ידו הולך ונגמר התיקון בשלמותו.

מה שרבינו לא סיים ואמר, מה שרבינו לא גמר, שלא גמר לגלות מהיכן כל ההתחלות עכשיו, את זה רבי נתן סיים וגמר.

"כי הוא הרב והתלמיד שהביטו והסתכלו עליהם מיום בריאת העולם עד הנה, ועל ידם נפעל ונגמר התיקון של כל העולמות בתכלית תכלית השלימות..."

רבינו ומוהרנ"ת אינם שני דברים נפרדים, הרב התלמיד הם פשוט שני חלקים מאותו הארה והשגה של התיקון השלם.

מוהרנ"ת הוא זה שמוריד ומגלה לנו את האור של רבינו לכל פינה בחיים, כל מציאות גשמית ובכל מציאות רוחנית, הוא עוזר לנו לסקל את הדרך מאבני הנגף, ליישר את ההרים והגאיות, ולסלול דרך של התחזקות נוראה ונפלאה.

המלחמה בעמלק על ידי הארת הצדיק למטה

כל זה נוגע אלינו תמיד, אבל העת והזמן שזה מאיר בצורה בהירה מאין כמוה זה ביום הקדוש פורים.

לאורך כל הגלויות היו הרבה גזירות ושמדות והסתרות על עם ישראל שבקשו להרחיקם מהתכלית, לנתקם משרש חיותם, מהתורה

הקדושה ומנותן התורה, אבל דבר אחד ברור שעמלק בא להילחם על הכל, מראשית ועד אחרית, מלמעלה למעלה, ועד הקצה האחרון למטה למטה. עמלק אין לו ענין להרחיק אותנו מהשם יתברך הרחקה בעלמא, עמלק רוצה שלא יישאר נדנדו וניצוץ אחד של קדושה בכל העולם כולו, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער עד זקן טף ונשים ביום אחד.

ובשביל להכניע קליפה נוראה כל כך, מוכרח לזרוח אור נורא וגבוה, אור של גאולה אחרונה, שיופיע בהארתו להאיר את כל המקומות הצרים, הדחוקים, שהאור לא שלח שם זיוו אף פעם, וגם שם יגלה כי כחשיכה כאורה.

וזאת היא ההארה שיורדת אלינו בחג הפורים, ההארה שעליה הפליג מוהרנ"ת שבה תלוי הכל, שכל ההתחלות שרק יהיו בכל ענין ששייך לתורה ועבודת ה', הכל מתחיל מכאן.

והגדלות של ההארה הזאת נעוצה בכך שאנו לא זקוקים לעלות אליה, אלא היא יורדת ומחלחלת למקומות הנמוכים ביותר.

הן הארה זו מאירה ביום הכיפורים, אלא שביום הכיפורים אנו מתענים בחמישה עינינו, עומדים אנו כמלאכים לבושי לבן בתפלה כל היום, וכך אנו מעפילים עד להארת הכתר העליון כמלאכי השרת.

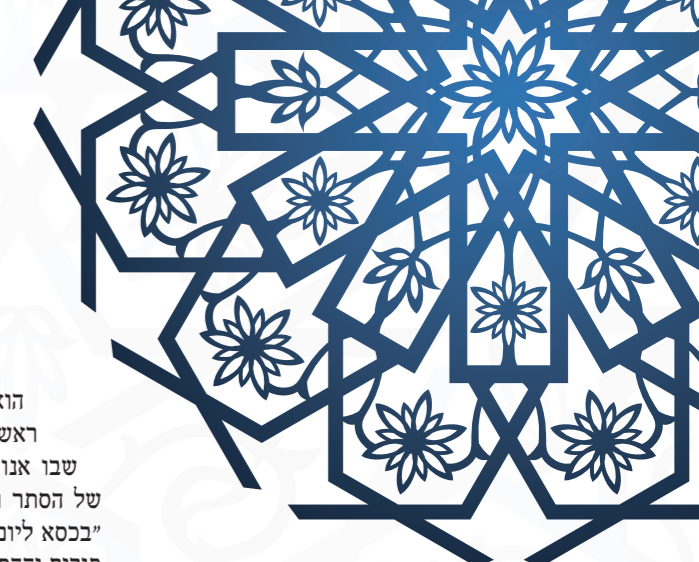
אבל בפורים, האור יורד ויורד, אין לו שום התמעטות כדרכו הרגילה להתמעט כשהוא יורד, אלא האור העליון הזה יורד מעולם האצילות "ומאיר בריבוי בלי כיבוי עד עולם העשייה" כמבואר בדברי האריז"ל.

האור של יום הכיפורים הוא האור של הדרי מעלה, זוהי הארה של גאולה אך היא מאירה למעלה, וזוהי האור של רבינו שמאיר למעלה. אך מי שמוריד אותו ומצמצם אותו לכלים של העולם הזה, מחלק אותה לחלקים ופורט אותו לפרטים, יוצק אותו לתוך מילים ושורות של התחזקות והתעוררות אמיתית הוא רק התלמיד החכם ומבין מדעתו, שעומד על דעת רבו, מוהרנ"ת.

ויסוד זה הולך ונשנה שוב ושוב בפיו של התלמיד בעצמו, "והימים האלה נזכרים ונעשים" שכל מלחמת עמלק נעשית רק על ידי התלמיד, שבכוחו של הרב האמת לוחם את מלחמת ה'. ולכן עליו גדולה ההסתרה והוכפלה שבעתיים מאשר על רבו, כי אם לא היתה הסתרה על אורו הנעלם כבר היתה מגיעה הגאולה השלימה.

כך גם מבואר בדברי האריז"ל על סיפור המגילה, שאחת מטעויותיו של המן הרשע, שחשב שבכך שיכניע את מרדכי הצדיק יוכל להפיק את זממו ולהשמיד את כל היהודים, אך לא ידע שיש את הארת מרדכי שנמצאת אצל אסתר, והארה זו מאירה באופן יותר יקר ונעלית מאשר על ידי מרדכי לבדו, ולכן גם אם חשב להכניע את מרדכי ולהשאיר את אסתר לא היתה פועלת מחשבתו הרעה כלום.

פרשת גדולתו של הרב האמת מאירה באורה הזך והנצחי רק על ידי תלמידו כירח יכון עולם, אשר מסר את עצמו במסירות גמורה לשרת את רבו, ומאהלו לא מש, רק הוא, הודות להתבטלותו השלימה, והתהוותו ככלי ריקם דלית ליה מגרמיה כלום זכה להכיל את אורו הבהיר והנצחי של רבו הקדוש, ולידע ולהשיג מפנימיות כוונתו הקדושה שבכל תורה ובכל שיחה, ועל כן זכה לגמור ולסיים את מה שהחל רבו לגמור, להודיע לכל באי עולם ולהיות נכתב בספר 'שעכשיו תיקון כל העולמות הוא מפורים!'

ובנקודה זו הרי פורים וראש השנה הם סובבים סביב נקודה אחת. הרי ראש השנה הוא יום של התחלה חדשה, זהו יום שכל מהותו הוא התחדשות והתחלה, וכשמו כן הוא ראש השנה. ואכן ראש השנה הוא חג שבו אנו מקבלים את מלכות ה' מתוך מקום של הסתר ודין, גם אז הלבנה מתכסית ונעלמת "בכסא ליום חגיגו", ולכן בפנימיות ההתחלה של פורים וההתחלה של ראש השנה נובעים ונמשכים ממקור אחד.

השחוק והריקודים מתקנים את הכפירה ואפיקורסות

אך שומה עלינו להבין ולהשכיל מהי ההתחזקות העצומה של אותו תלמיד, היאך הוא מבשם את העולם כולו בריח בשמיו של רב האמת מר דרוו, וכיצד הוא מערבב ורוקח מכל מיני הבשמים של ההתעוררות וההתחזקות יחדיו הדק היטב היטב הדק.

ידוע מה שאמר פעם רבינו 'נחמן ונתן שוחקים מכל העולם'. השחוק ענינו מרמז על שמחה של לעתיד לבוא, בשעת תיקון העולם לגמרי. וכמו שאמרו חז"ל אז ימלא שחוק פיננו. שחוק כידוע הוא דבר הרבה יותר נעלה משמחה. והשחוק הזה הוא השמחה העצומה של פורים, וכמבואר בליקוטי הלכות על פורים, שהשמחה של פורים היא שמחה בלי גבול, והיא השמחה היחידה בשנה שחז"ל אומרים שאין לה גבול ומידה כלל, "חייב אחד לבסומי בפוריא עד דלא ידע". רק השמחה הזאת, הריקודים והמחולות ללא גבול הם אלו שמרפאים את הבת מלכה בשלמות על ידי רפואתו ותיקונו של בן המלך שנפל לאפיקורסות, וכמבואר בדברי ראב"ן על מעשה זה, שהסיפור שביום השביעי של הבעטליר בלי הרגליים הוא הסיפור של התיקון שנעשה על ידי הריקודים והשמחה, שעל ידם מתקנים את הבן מלך שנפל לאפיקורסות המסופר בתחילת הסיפור.

היינו, שהתיקון היחיד למי שנפל לשער הנו"ן, הוא לזרוק השכל העצמי ולהדבק בשכל הצדיק, וכך מגלה מחדש את נקודת הצדיק שהיא הנקודה הטובה שלא נפגמה, וזה הוא הטוב שרבינו מספר שם שהיה לו את הטוב שנוגד בו, כי כל טוב הוא הצדיק כמו שכתב רבינו כמה פעמים על פסוק 'אמרו צדיק כי טוב'.

המלחמה בייאוש - לא להכנע ולא לוותר

המלחמה של רבינו על ידי רבי נתן זה מלחמה גמורה בייאוש, אבל הנקודה מהי יאוש אינה מובנת בנקל, הנקודה של יאוש היא נקודה דקה כחוט השערה.

'יאוש' - אין הכוונה שאדם החליט אחר מחשבה שהוא סיים את תפקידו ואין לו יותר תוחלת ותקווה. 'יאוש' - הכוונה על כל דבר שהיה 'שייך' אצל האדם ולאחר נטינות מספר הוא מחליט שהוא 'נכנע' ואינו ממשיך להשתדל. וכשאדם יורד לתוך מציאות של יאוש זה מתבטא בכך שהוא כבר לא מבין מה כל כך גרוע בזה שהוא הרים ידים ונכנע. וזה הפירוש "ואנכי הסתר אסתיר" הנאמר בתורה. שהרי 'הסתר' הכוונה לאדם שידוע שנמצא בהסתר, אך 'הסתר אסתיר' הכוונה לאדם שגם ההסתר מוסתר ממנו, ואינו יודע כלל כי נמצא כעת בהסתר.

לפעמים נותנים לאדם להרגיש כאילו אומרים לו מן השמים: לך מכאן! איננו צריכים לעבודתך. אך בכל זאת מבחין כי מדובר באיזשהו נסיון או הסתר, ובאמת אומרים לו הכל למראית העין אך באמת, תבין נכון, תסתכל לעומק ותראה שרוצים ממך בכל אופן להמשיך להיאחז בטוב. אך לפעמים מרגיש האדם כאילו מתכוונים לכך ברצינות... הוא מנסה ומנסה ודוחפים אותו שוב ושוב, עד שמגיע להכרה כי הוא כבר בחוץ! דחפו אותו ולעולם כבר לא יצילת.

באותו רגע צריך להתעורר אצל היהודי הכוח של 'מגילת אסתר' - 'אסתר מן התורה מנין שנאמר 'אנכי הסתר אסתיר', לגלות את ההסתר ולגלות כי השי"ת כן נמצא בקרבנו, ואפילו שהוא מרגיש כל כך דחוי, התפקיד שלו זה להפוך את ההסתר לגילוי, וכביכול המלך אומר לו שכך הוא מגלה ומסיר את ההסתר שחופה ומכסה את כבודו של ה'.

ובכן אבוא אל המלך...

יש עוד נקודה עצומה של פעולה שמתעוררת בתוך זמנים של הסתר, ונקודה זו מתגלה רק במגילת אסתר.

יש בחינה של "הור הקרב יומת", כשאדם נכנס לקודש הקדשים כאשר לא נקרא להיכנס שם, וכידוע כל מי שנכנס לבית קודש הקדשים, מת תיכף ומיד.

כגון דא, יש גם מצב שאנו נכנסים 'שתויי יין' לקודש הקדשים - במובן הרוחני של הענין - אך שם זה בחינה של 'ונהפוך הוא', לא רק שלא שולטת בחינת מיתה, אלא להיפך, עוד גורמים תיקון גדול. בחינה זו קיימת אצלנו רק ביום אחד בשנה, בפורים! בפורים אנו מבסמים את עצמינו ביין ובכך מגיעים לבחינת 'ואכל וחי לעולם'!

וכאותו עובד ה' מופלג הרב רבי ישראל כהן שאמר פעם לרבו רבי אברהם בן רבי נחמן, כי עכשיו הוא מתחזק עם 'כאשר אבדתי אבדתי...' ושיבח אותו מאד.

המכוון בזה הוא שלפעמים יהודי הולך עם הרגשה של - 'כאשר אבדתי אבדתי' - כמו אסתר שהגידה למרדכי 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת' ודורשים חז"ל: שלא כדת של תורה, שלא כדת של מלכות. וסיימה 'כאשר אבדתי אבדתי'. והביאור בזה הוא כך:

כאשר אדם מגיע למצב שהוא מיואש וחושב לעצמו: כיצד אצילח להגיע למטרה שאני רוצה להגיע אליה?! הוא מנסה בכה ובכה, שומע על סגולות ומדבר עם כל מי שהוא יכול. לפעמים מוצאת חן בעיניו צעה מסויימת ועובד עם זה כמה ימים, ושוב... אבל אחרי הכל הוא נוכח לראות ששום דבר לא מועיל לנפשו.

אז, עצתו היא ללכת בדרך הפוכה לגמרי.

משל לבן שנזרק מבית אביו, לאחר שחטא כלפיו בצורה נוראה, אין לחטא שום הסבר ושום הצדקה. הבן מנסה לשלוח שליח לאביו לפייס אותו ולדבר על ליבו, אך אביו ממאן לשמוע, הוא מנסה שליח נוסף, אך אביו אוטם את אזניו, עוד שליח - אך ללא מענה.

וכאן יכול לקרות דבר פלא: הבן מחליט, מעתה אינני הולך להסביר שום דבר! אני הולך להתייצב בתוך חדרו של אבא, ללא רשות, וללא כל היתר. ובוזה נגמר הסיפור!

וזהו הדרך של אסתר המלכה, היא אמנם יודעת כי 'כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית', אך ברירה אחרת אין לה. וכי יש לה לאן ללכת? היא יודעת שהיא הולכת למות שם, על פי חוקי הממלכה - 'אחת דתה למות'. ועם כל זאת מתייצבת שם בעזו ותעצומות בחצר המלך הפנימית, נוכח פני ה'.

נמצא אם כן, כי לא רק שהמגילה מגלה לנו כי השי"ת כן אוהב אותנו וחפץ בנו, אלא הרבה יותר מזה, המגילה מגלה איך שכל סיבת ההסתר היתה רק בגלל שהוא רוצה אותנו, הוא רוצה אותנו בעצמינו, עומדים מולו ללא שליחים וללא הקדמות, ומבקשים רק דבר אחד אותו בעצמו. כל

מה שהוא עושה - זה רק בגלל שרוצה לקרב אותנו אליו בדרכו שלו.

אלא שצריך 'לשמוע' נקודה זו הבוקעת אלינו מתוך המגילה, וכיצד מגלים זאת? כאשר נדע "ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת" "וכאשר אבדתי אבדתי" - כשיודעים כי אין לנו אל מי לפנות אלא לאבינו שבשמים, הכל ממנו, והוא הכל! בכל מקרה אנו צריכים לשוב אליו, באותה שעה נפתחים השערים.

כאשר נוגעים במקום הגבוה ביותר, יש לכולם חלק שווה בחלק אלוך ממעל. שם לא מעלים ולא מורידים כל הדברים הקשורים לעולמות התחתונים, כי שם מאירה הנשמה האלוקית כפי שהיא קשורה בעצם להשם יתברך שנמצא למעלה מכל סדר ההשתלשלות.

עם הנקודה הזאת יכול כל אחד להתחיל מחדש ממש. ובאמת אפילו קודם שמתחיל, יש להאמין תחילה כי יש לי את הנקודה הזאת והיא קיימת אצלי. השבת שלי גדולה בדיוק כמו השבת של הצדיק הגדול, והשי"ת יושב ומצפה לנחת רוח שהוא מקבל מהמצווה 'שלי' דייקא. אני לא מבין את זה, ואני לא מבין איך זה נעשה, אבל אני יודע ומאמין שהמציואות היא כך, וכשאני נעמד להתפלל מעריב יש נחת רוח עצום למעלה. לא בגלל שאני גדול ולא בגלל שאני קטן, אלא בגלל שאני יהודי והנשמה שלי היא חלק אלוך ממעל.

כאשר אדם חזק בידיעה ובאמונה הזאת, אזי גם אם יחוש שמרחקים אותו מלמעלה אלפי פעמים, זה לא מעניין אותו מאומה. אכן בעיניים הגשמיות נדמה לו כי לא רוצים אותו, ואף דוחים אותו, אך בפנימיות הלב הוא יודע את האמת שכן רוצים אותו. ויודע כי 'אנכי הסתר אסתיר' - כל ההסתר היא רק בכדי שגיע למצב של 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת' - לעורר אותו כדי שיעלה לדרגה גבוהה יותר.

כלל הדברים האלה, גלוי וידוע לכל העמים, כי פרשת גדולתו של הרב האמת מאירה באורה הן והנצחי רק על ידי תלמידו כירח יכון עולם, אשר מסר את עצמו במסירות גמורה לשרת את רבו, ומאהלו לא מש, למען יוכל להודיע את הדורות הבאים את כל התורות השיחות והמעשיות.

רק הוא, הודות להתבטלותו השלימה, והתהוותו ככלי ריקם דלית ליה מגרמיה כלום וכה להכיל את אורו הבהיר והנצחי של רבו הקדוש, ולידע ולהשיג מפנימיות כוונתו הקדושה שבכל תורה ובכל שיחה, ועל כן וכה לגמור ולסיים את מה שהחל רבו לגמור, להודיע לכל באי עולם ולהיות נכתב בספר 'שעכשיו תיקון כל העולמות הוא מפורים!'

"כי לא ישקוט האיש עד אם כילה הדבר".

"כי מרדכי היהודי משנה למלך אחרושו וגדול ליהודים... דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל ורעו".

"נצחתי ואנצח גמתי ואגמור".

השחוק ענינו מרמז על שמחה של לעתיד לבוא, בשעת תיקון העולם לגמרי. וכמו שאמרו חז"ל אז ימלא שחוק פיננו. שחוק כידוע הוא דבר הרבה יותר נעלה משמחה. והשחוק הזה הוא השמחה העצומה של פורים, וכמבואר בליקוטי הלכות על פורים, שהשמחה של פורים היא שמחה בלי גבול, והיא השמחה היחידה בשנה שחז"ל אומרים שאין לה גבול ומידה של שמחה הזאת, מלכה בשלמות

דִּבְרֵי אַמֶּת מִלֵּב יֵאלֵל

ההתחלה של כל ההתחלות

התורה הידועה אשר בה מגלה רבינו את סוד הפורים - תורה ע"ד תניינא - מתחילה במילים: "אחר פורים..."

ולכן גם אנו, בבואנו לדבר על קדושת ימי הפורים הממששים ובאים, נדבר לא על הפורים עצמו, אלא על היום שלמחרת...

לימי הפורים עצמם, כולנו מתכוננים בסילודין. כבר שלושים יום קודם לחג, ואף לפניו, התחילו ההכנות לפורים. וככל שהפורים מתקרב, כך גוברת התשוקה וההכנה הקדחתנית.

אך, בל נשכח מה קורה "אחר פורים", ולהיכן אמור הפורים להוביל אותנו. שכן, ימי הפורים הם "ההתחלה של כל ההתחלות", ועיקר עניינה של 'התחלה' הוא להביא ל'המשך' טוב. אחרת, אין זה התחלה אלא סיום...

וגם אם ההתחלה עצמה היא נלהבת ביותר, עלינו לתור ולחפש כיצד ניתן לשמר ולהמשיך את אור ההתחלה.

וכפי שאמר רבינו הקדוש:

"שעקר הוא הלב של ההתחלה, כי אז בהתחלת עבודת ה' מתלהב הלב מאד להשם ותברך, וטוב מאד להשתדל ולהתאמץ שיאריך זמן הרבה בהתלהבות והשתוקקות להשם ותברך של ההתחלה! ואמר שהצדיק הקדוש רבי זוסיא זכרוננו לברכה היה בענין זה חדוש גדול מאד נגד כמה צדיקים גדולים, כי הלך עם הלב של ההתחלה זמן רב..." (חיי מוהר"ן, תקיח).

• מי מכנס נעשה מאתו פרה...

ובכן, נרדה נא לגנים להשתעשע וללקוט שושנים, בסוד ימי הפורים, לראות ולהבין מהות הגס הנעשה בו לשושנים, בכח השושנה זו אסתר:

"אחר פורים קורין פְּרֶשֶׁת פְּרִיָּה, שֶׁהִיא הַכְּנֵה לְפָסְטָה. כִּי פְּרֶשֶׁת פְּרִיָּה קוֹרִין כְּדִי שֶׁיְהִי נִזְהָרִין לְטַהֵר מִטַּמְאַת מַת, כְּדִי שֶׁיְהִי טְהוֹרִין לְעֵשׂוֹת הַפָּסֵט. וּבִתְחִלָּה הוּא בְּחִינַת פֹּר, כִּי פֻּרִים עֲלֵי שֵׁם הַפֶּה, וְאֶתֶר כֶּה נֶעֱשֶׂה פֶה"ה, כִּי גַם פֻּרִים הוּא בְּנֻדְאֵי הַלוֹךְ וְדָרָךְ לְפָסֵט.

וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁפֻתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים נֻטְפוֹת מוֹר עֵבֶר'. שְׁפֻתוֹתַי' זֶה בְּחִינַת פֶּסַח, פֶּה סַח (פְּמוּבָא). 'שׁוֹשְׁנָה' הִיא אֶסְתֵּר (פְּמוּבָא בִּזְהַר הַקְּדוֹשׁ וּבְכַתְּבֵי הָאָרֶץ"ל. וְשׁוֹשְׁנָה גִמְטְרָא אֶסְתֵּר). 'נֻטְפוֹת מוֹר עֵבֶר', זֶה בְּחִינַת מְרָדְכִי, מֶרְדּוֹר, לְשׁוֹן חֲרוֹת, בְּחִינַת חֲרוֹת שֶׁל פָּסֵט.

וְעַל־כֵּן צְרוּף שֶׁל פֻּרִים מְרֻמָּו בְּפָסְטָה, בְּפָסְטָה 'שְׂבָעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת פֶּאֶשֶׁר צוֹיִתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בּוֹ יֵצֵאת מִמְצָרִים וְלֹא יִדְאוּ פְּנֵי רִיקָם'. 'מִמְצָרִים' וְלֹא יִדְאוּ פְּנֵי רִיקָם' - רְאִישֵׁי תְבוּת 'פֻּרִים'. כִּי פֻּרִים הוּא דְרָךְ לְפָסֵט, שֶׁיְהִי יְכוּלִים לְהִיּוֹת נִזְהָרִין מִחֻמּוֹ; וּפְסִטָּה בְּאִמְצַע הַעַנּוּן וְלֹא גָלָה יוֹתֶר).

כי בתחלה היו כל ההתחלות מפסות, ועל-כן כל המצוות הם זְכָר לִיצִיאת מִצְרָיִם. וְעַכְשָׁו, (ולא סוים) " ליקוטי מוהר"ן תניינא, עד).

אמור מעתה:

פורים הוא היום שבו אנו ממשיכים על עצמנו טהרת הפרה אדומה תמימה, ובכך אנו מיטהרים לקראת ימי הפסח אשר בהם אנו נשמרים מחמץ ויוצאים ממצרים.

וביתר עומק:

לא רק שבפורים אנו ממשיכים על עצמנו טהרת הפרה אדומה, אלא אנו בעצמנו הופכים ל"פרה..." "כי פורים עלי-שם הפר, ואתר כה נעשה פרה"ה. כך שהזוכה לקדושת הפור זוכה ונעשה פרה...

וכלשונו של רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה במכתבו לאנ"ש שבצפת: "וגם תכתב לי איך עליה הפורים שלכם אם הייתם ביחד שמחים, ומי מכנס היה פורים בעצמו ונעשה מאתו פרה פמבאר בְּדִבְרֵי רַבְנּוֹ וְ"ל וְתִלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ" (נתיב צדיק, מכתב טו).

מי מכנס - מנסה לברר רבי נתן - נעשה מאתו פרה?...!

ואם נדמה לכם, שלהיות "פרה" זה דבר קל, הסכימו ושמעו:

"אַמֶּר: שֶׁהוּא חֻמָּה וּמִלְאַכָּה גְּדוּלָּה לְהִיּוֹת כְּמוֹ בְּהֵמָה; וְזֶה בְּחִינַת "כָּל אֲשֶׁר יָתֵן ה' חֻמָּה בְּהֵמָה", הֵינִי שֶׁהוּא חֻמָּה לְעֵשׂוֹת עֲצֵמוֹ כְּבֵהמָה (וּכְמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ וְ"ל עַל פֶּסוּק 'אַדָּם וּבִהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'" - 'אלו בני אדם רבויתנו ו'ל על פסוק 'אדם ובהמה תושיע ה' - 'אלו בני אדם

ששׂוּיִמִּים בִּדְעַת וּמְשִׁימִין עֲצֵמוֹ כְּבֵהמָה". וּכְמוֹ שְׁאָמְרֵי אֶסְף: וְאֵי בַּעַר וְלֹא אָדַע בְּהֵמָה הַיְיִתִי עַקְוָה" (שיחות הר"ן, טו).

להצליח לסלק מעצמו את כל סברותיו וחכמותיו, ולהתבטל לדעת האמת בתמימות ופשיטות כבהמה - זוהי חכמה ומלאכה גדולה! ולזה אנו זוכים ביום הפורים, שכן ביום זה אנו עולים, בכח השכרות הקדושה, "עד דלא ידע"... עד למקום שאין בכח גבולות השכל והדעת להשיגו. וזה מה שנתן לנו את הכח, שגם לאחר שנתפכח מהשכרות הקדושה של פורים, ונחזור לגבולות הדעת והשכל, נוכל ללכת בתמימות ובפשיטות כבהמה.

ותיכף לאחר היום הגדול הזה, תיכף לאחר העלייה הגדולה למקום הגבוה של "עד דלא ידע", אנו קוראים קוראים פרשת פרה ומכריוס: "זאת חַקְתָּ הַתּוֹרָה - חֻקָּה חֻקְתָּתִי, גְּזֵרָה גְּזֵרַתִּי, אֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְחֵק אַחֲרַיָּה!";

וזהו הטהרה הגדולה ביותר, מכל הטומאות, ומאבי אבות הטומאה: טומאת מת.

• והייתם כאלקים יודעי טוב ורע

שורש הטומאה והרע, הוא פיתויו של הנחש הערום: "ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע" (בראשית ג, ה).

הוא זה שבא ופיתה את אדם וחוה לאכול מעץ הדעת, להחכים ולהשכיל. ובכך המיט עליהם ועל כולנו את טומאת המוות...

ועד עצם היום הזה; הדבר שהכי מטמא וממית את האדם רח"ל, הוא: הטעות שהוא מסוגל להבין את הכל!

וכדברי מוהרנ"ת:

"כַּל הַבְּלִבּוּלִים שֶׁל כָּל אָדָם הוּא מְחַמַּת שְׂמֵתְאַנָּה לְכָל הַתְּאוּוֹת וְאֵף עַל פִּי כֵּן רוֹצֵה לִידַע וּלְהִבִּין הַכָּל בְּשִׁכְלוֹ הַמְּגֻשָׁם, וּבְכָל פֶּעַם קָשָׁה לוֹ כִּמְּה קְשׁוּת עַל הַשָּׁם יַחַבְרָה וְעַל הַפְּדִיקִים וְכוּ. וְאִפְלוּ אִם קָשָׁה לוֹ קְשׁוּת עַל עֲצֵמוֹ, גַּם זֶה אֵינוֹ טוֹב. כִּי גַם זֶה מַעֲשֵׂי בַעַל דְּבָר, שְׂמַחְלִישׁ דַּעְתּוֹ עַל יְדֵי הַקְּשׁוּת שֶׁקָּשָׂה לוֹ עַל עֲצֵמוֹ: "איך אתה רוצה להתפלל בכוננה והתלהבות, והלא בשעה הקודמת עשית כה וכה?" וכו', וכוּיֵצֵא כְּזֶה בְּלִבּוּלִים חַרְבָּה בְּלִי שְׁעוֹר. וְכָל זֶה נַמְשָׁךְ מִזְּחֵמַת הַנַּחֵשׁ, שֶׁמְבַלְבֵּל דַּעַת הָאָדָם, שְׁרוֹצֵה לְהִבִּין הַכָּל!" (משיבת נפש, ס. ע"פ ליקוטי הלכות, בשו"כ באלה"ה, יב).

ואותו נחש ערום, הוא המן הרשע ימח שמו!

"כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תולין קלט ע"ב): המן מן התורה מניין? שנאמר 'המן העץ' וכו'. נמצא, שהוא עקר וזהמת הנחש שנמשך על ידי אכילת עץ הדעת טוב ורע" (ליקוטי הלכות, ציצית, ה, כו).

ספר

לקוטי עיצות

אות ת תורה ותפלה

מאדמו"ר מוהר"ן זצ"ל מברסלב, בעל המחבר ספרי לקוטי מוהר"ן, סיפורי מעשיות, ספר המדורו וכו' וכו' המלוקט ומקובץ ע"י תלמידו האמתי המובהק מוהרנ"ת ז"ל משני חלקי הלקוטי מוהר"ן הקדוש:

עם ביאור ע"ט.

הנחויך ומוכרח לכל אדם לעובדא ולמעשה הטוב. להתעורר ליראת ה' ולקיום התורה אשר זה העיקר. ההסבר מהביאור ע"ט הזה נובע ויוצא מהדרושים והביאורים האמתיים והנפלאים שבספרי לקוטי הלכות של מוהרנ"ת ז"ל הנ"ל המלאים עצות ותחבולות אמתיות לרפואת נפשו של כל אדם כפי מדרגתו בכל עת וזמן.

הובא לבית הדפוס על ידי חסידי ברסלב הוצאת "בני כנישתא חדא" ויארשא. שנת תרצ"ג לפ"ק

בתמונה: ליקוטי עצות שהובא לדפוס ע"י "בני כנישתא חדא"

ותקנינו בעצה טובה מלפניך: בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני

מאת: ד. ברסלב

מ

נהג היה אצל אנ"ש בפולין, שבכל שנה, באסרו-חג שבועות, מתאספים יחד שליחים מכל קיבוצי אנ"ש בערי ועיירות פולין, ומדברים איך לפעול למען ענין רבינו, בפרט בענין הראש השנה הקרב ובא, כגון מי יהיו בקיבוץ בלובלין בעלי התפילה והתוקע ומי ילמד ברבים ספרי רבינו וכו' וכן לבחור ועד שידאג לכל הפרטים, ולאחר מכן היו שולחים את פתשגן כתב החלטות האסיפה לכל קיבוצי אנ"ש.

היה זה באסרו-חג שבועות תרצ"ב, לאחר שסיכמו באסיפה את כל ענייני הקיבוץ בראש השנה, החל רבי אהרן לייב ציגלמאן להעלות בכאב את ענין הדפסת ספרי רבינו, שהכל מונח על כתפיו, בעוד הוא מפקיר את פרנסת בני ביתו ובריאותם הרופפת למען ההדפסה. ר' אהרן לייב תינה בפני חבריו, כי לא יוכל להדפיס יותר כלל, משום שגם אם היו נותנים לו 150 זלוטי לשבוע, עדיין אין בזה די להדפיס וגם לפרנס את בני ביתו התלויים בו, וכבר תקופה ארוכה שאינו עוסק כלל במשא-ומתן אלא רק בהדפסה, ומעתה לא יפקיר יותר את בני ביתו.

אמנם זכור לטוב ר' שמחה בארנשטיין מלודז', שהתעורר לתמוך ברי אהרן לייב, וטרח וקיבץ "מאה בונים" - תומכים לסעדו, אבל בפועל לא הצליח לאסוף כי אם מעט. לכן, ביקש רבי אהרן

החותמת נוצרה אך ורק לצורך עיצוב ומשוללת כל ערך מעבר לכן

פרסום ראשון

מכתב מהחסיד הגדול רבי יצחק ברייטר מוורשא הי"ד

שכל אחד יהיה שותף לרבינו ז"ל

כ"ה ה' שמות י"ח מגילה תרצ"ג ורשה אחי מאיר נ"י

הנה כבר שמעת מענין של 'בי כנישתא חדא' שלנו אשר מגמתה לאחד את כל אנ"ש, שכל אחד יהי' שותף לרבינו ז"ל בפרנסתו, היינו שכל אחד יתן תרומה להצדיק היינו 2% מהרווח שלו, ותהילה לאל אנו מתנהגים כך זה חצי שנה וכבר עשינו 5 בויגען (=גיליונות) מאטריצין (=לוותה) מליקוטי עצות ע"ט (=עברי מייטש) וגם על יא"צ של רנ"ת הדפסנו אלף תיקון-הכללי ואנו שולחים אותם לכל קיבוץ כמה שדרוש להם והם כל אחד בעירו יראה או למכרם בזול דהיינו בעד 10 גראשין או 15 והמעות ישולח לנו ונדפס עוד ועוד כעשהי"ת, או אם נצרך יכולים ליתן גם בחינם כפי שיקול הדעת של אנ"ש דשם.

והנה בהחצי שנה הזו קיבצנו תל"ח (=תהילה לא-ל חי) ככל זה על הדפסה ועוד 300 על שאר צדקות ואנו עושים מאטריצין (=לוותה) אצל ר' אהרן לייב נ"י (=ציגלמאן), גם תיקון-הכללי הדפסנו אצלו ואנחנו שילמנו לו בעד 15 גראשין כדי שירווח. גם על עוד צדקות נתחלק התרומה דהיינו לארץ ישראל ואומן על הישיבה ולאנ"ש דעירנו. גם לאומאן שלחנו 12 דאליאר והיום אני שולח 2 דלאר לאומן על שמן, שיקנו שם אצל המלוכה וידליקו נר-תמיד על הציון הק', כי אין להם שמן לדלוק, אף שמן פשוט. כי עשיתי בקיץ כאשר עשית וקניתי שמן-זית ושלחתי על הכי-דואר ונחזר לי בחזרה ולא ידעתי למה.

גם קיבלתי מר' אהרן לייב 10 ולאמים ממך ושלחתי כרצונך. אני שולח לך 15 תיקון הכללי ואם תרצה עוד, תוכל להשיג אצלי עוד. צריך אתה לעורר אנ"ש דעירך שיעשו כמונו שיתנו תרומה להצדיק ולשלוח המעות אל אדרסתי (=כתובתי) והוא...

תשאל את ישראל דוד אם הוא רוצה לקנות תיקון-הכללי בעד 10 גראשין ותודיענו ונדפס עוד אלף, גם אולי רצה מי להדפיס הוכרה על תיקון-הכללי וינדב על זה איזה סך, תכתוב לי מזה.

ור' שמשון מאומאן שמח מאוד מה שאנו מדפיסים ליקוטי עצות ע"ט (=עברי מייטש), כי הוא אומר שהוא עיקר כוונת ודעת רבינו ז"ל בספריו יכולים להוציא מליקוטי עצות ע"ט, אולי יאבה ישראל דוד או מי ליתן איזה סך על ליקוטי עצות ע"ט חלק ד' שאנו מדפיסים, היינו אות ת, ונודרו להדפיסו וניתן לו ספרים בעד המעות. על הכל תכתוב לי באר היטב ומבריא אותך ומשלומוך מכל אנ"ש... מצאנו בליקוטי הלכות פירוש הפסוק "מסת נדבת ידך אשר נתן" (דברים מו, י), מפרש ר' נתן ז"ל שצדקה צריכה להיות בדרך מס שנותנין להמלוכה, היינו כסדר לפי הכוח ודי למבין.

אחיך יצחק בן אסתר בריינדל ברייטער

תחמוני, בישיבת רבינו ז"ל באומן, אשר זה נתייסדה זה יותר משלושים שנה, אשר כרוה נדיבי עם במחוקק במשענותם...

"ור' שמשון הנ"ל זכה לרוח נכון ולתבונה גדולה בהתקרבות לרבינו ז"ל בדרך פשיטות ותמימות עד להפליא, וזיכה את הרבים בדיבוריו הנאמנים המלאים חן אמת ואמונה טהורה להבינם לעובדא ולמעשה דעת רבינו ז"ל בישוב הדעת ובדרך צמצום נפלא באמונת השגחה פרטית..."

בהמשך, פונה רבי יצחק אל כלל אנ"ש: "ומחויבים אנחנו לקיים דבריו בפשיטות ולהדפיס את הליקוטי עצות - עברי טיטש בכל כוחותינו, כי הספר הזה הוא התחדשות נפלאה, אשר זיכה אותנו השם יתברך בדורות הללו, אשר החושך כיסה את הארץ..." (מכתב מ"ג מנחם-אב תרצ"ג, נדפס בתחילת הספר ליקוטי ע"ט)

הספר, שנדפס על ידי רבי יצחק באותה שנה, נמכר במחיר מוזל השווה לכל כיס, עד שבתוך שבועות ספורים אזלו כל האלפים ספרים שנדפסו.

כל כך שמח רבי יצחק עם צאתו לאור של ספר זה, שבשמחת-תורה תרצ"ד בשעת ההקפות רקד עמו בכל עת ההקפות.

• אחד הדברים שנתקנו היה, שמהכנסות ייסעו בכל שנה שניים מבני החבורה לארץ הקודש.

בעת ההיא נכסף החסיד הגדול רבי שמשון בארסקי זצ"ל, אשר מבארו בעיקר דלה רבי יצחק מיום התקרבותו את מימי דעת רבינו - להוציא לאור את המשך חיבורו 'ליקוטי עצות עברי-טיטש', שבו תרגם לאידיש מדוברת את הספר הקדוש 'ליקוטי עצות' למוהרנית זי"ע, בתוספת ביאורים. במדינת רוסיה לא היה אפשרי להדפיס, כי הסובייטים שלטו ביד רמה, ומאומן שלח רבי שמשון את כתב היד טיפין לבנו ר' נתן שישב בלובלין. חלק א' - אות א' יצא לאור בשנת תרפ"ז בוורשא על ידי רבי אהרן לייב, וכעבור שנתיים, בתרפ"ט, הוציא לאור את חלק ב' - אות מ'. חלק ג' - אות ה' נדפס בפיוטערקוב בשנת תרצ"א.

עתה, בשנת תרצ"ג, משנתאסף בקופת ה"בי כנישתא חדא" סכום שאפשר להדפיס באמצעותו, הוחלט להדפיס את אות ת'.

ראוי להעתיק מה שכתב רבי יצחק אל כלל אנ"ש בפולין באותה עת:

"ובכן אחי ורעיי הרוצים לגשת אל הקודש לשאוב מים חיים מהנחל נובע מקור חכמה ולהפיץ מעיינותיו חוצה, להשקות בו את כל נפשות בית ישראל, שימו לב והתבוננו מאוד לדברי האמת וצדק יוצאים מפי איש נאמן רוח, הוא רבי שמשון נ"י נכד רבינו ז"ל, היושב בשבת

רבי יצחק ברייטר

לייב לנצל אסיפה זו כדי להשמיע את זעקת לבו וקיווה שייכנסו דבריו בלבבות חבריו.

כשמוע רבי יצחק ברייטר את דברי כאבו של רבי אהרן לייב, מרוב צער לא יכל לישון כל הלילה, היתה לו התבודדות הרבה על זה ולאחר מכן שלח ה' בדעתו לייסד חברה בשם "בי כנישתא חדא" (על פי המובא בשם הוזהר הק' שאם יהיה "בי כנישתא חדא" שיחזרו בתשובה תבוא הגאולה ועיי ליקוטי נט"ו, פ) שיעסקו יחדיו למען דבר רבינו. אומר ועושה; תלה מודעה בבית-החסידים דאנ"ש בוורשא לאמור: "מי שרוצה להצטרף לה'בי כנישתא חדא' - במשך שבוע לא יעבור עליו יום ללא שעה התבודדות וטבילת מקוה, ובעוד שבועה ימים נתאספה יחדיו".

ואמנם, היו כעשרה איש שנענו לדבר, הם התאספו יחדיו ובאותו מעמד תיקן רבי יצחק שבכל שבוע ביום ראשון צריך להתאסף לדבר ביראת שמים, ועל כל אחד להביא תרומה לכל הפחות שני אחוזים ממה שהרוויח השבוע ולמטרה לידי הגובר שנבחר והכסף יתחלק לחמישה צדקות: א. להדפסה ב. לישיבת רבינו בוורשא ג. להחזיק נכדי רבינו הקדוש ד. לשלוח לאומן להחזקת אנ"ש דשם ה. לעניי ארץ ישראל. לכל צדקה נקבע אחוז מסוים. כמו כן ייסד 'משמרות' שילמדו במשך כל היום בביהמ"ד בדיוק חברים בספרי רבינו, ואף על כל החברים לא יעבור יום ללא התבודדות.

במכתבו מעשיק שלח, כי סיון תרצ"ב, מספר רבי יצחק ברייטר לרבי יצחק-מאיר קורמן מלובלין את כל תוכן השיחה באסיפה באסרו-חג שבועות:

"לכן כאשר אני שמעתי בהאסיפה את קול האוי ואבוי אודות התפרדות החבילה הקדושה שלנו, וגם אהרן לייב התנצל לפניי אחר איזה ימים של האסיפה שעתה יעברו זמנים הרבה ולא ידפיסו שום ספר וכו' מאוד דאבה לבי בקרבי, ונתתי לבי מה עלי לעשות, ושלה לי הקב"ה עצה הגונה ופרסמתיה ברבים והוא כי קראתי בקול קורא לכל אנ"ש דוורשא שאני רוצה לעשות ברסלבער בין ברסלבער, היינו כי אני רוצה לעשות "בי כנישתא חדא" אשר מטרתה תהיה להתאסף יחד בכל שבוע לחשוב עצות איך לקיים דברי ועצת רבינו ז"ל, התבודדות, וגם לימוד ברבים משמורים כל היום בבית מדרש שלנו, וגם לדבר על האסיפה מעניני דיומא מה שנוגע לכל אנ"ש בימים ההם בזמן הזה, וגם מי שרוצה לכנס להבי כנישתא חדא מוכרח הוא לקבל על עצמו להפריש מכל מיני שפע שלו באיזה אופן שתהי' 3%, בדרך שהי' לפנים בישראל לשלם 2% לכהן וגם 1% תרומת מעשר לכהן..."

בהמשך, הוא מפרט את סדר החלוקה של המעות עבור ענייני רבינו.

מי יתן לי אבר כיונה אעופה אל ציון הקדוש אומנה

אבקשה את שאלהבה נפשי

כשערך החסיד הנלהב רבי **שמואל הורביץ** זצ"ל את מסעו לציון המצויינת בשנת תרפ"ט ובדרכו סובב בין קיבוצי חסידי ברסלב בפולין - בהשפעתם נולד בלבו הרעיון לייסד בארץ ישראל ישיבה על שם רבינו הקדוש שתהיה אבן ופינה לבנין אורו ודעתו של הרבי ותאסוף תחת דגלה את כל אנ"ש עם שובו ארצה בשלום, החל להוציא לפועל את כוונתו הגדול ובשנים ההן לא מעט מאנ"ש עלה בידו להעלות לארץ הקדושה במלאות מ"ה שנים להסתלקותו למרומים י"ב באדר תשל"ב-תשע"ז ייכתב לדור אחרון מעט מזעיר מכיסופיו ופעולותיו הכבירות למען כבוד שם רבינו מכתבים ועובדות בפרסום ראשון!

ד. ברסלב

התמונות המקוריות והנדירות באדיבות ארכיון ירחון ברסלב

גורן רבינו
מספרים

חכמת פלשתינה
מחשבת פלשתינה

והג היה החסיד רבי שמואל הורביץ בכל עת שמחת 'שבע ברכות' של צאצאיו, לספר ברבים את סיפור נסיעתו מארץ ישראל לאומן דרך פולין, בשנת תרפ"ט, בעת ש'מסך הברזל' היה מוגף אין יוצא ואין בא.

מאז התקרב רבי שמואל לאורו של רבינו, לאחר שמצא בעיר מולדתו צפת את ספרי רבינו הקדוש שהפיץ שם רבי ישראל קרדונר ז"ל, נכספה גם כלתה נפשו לזכות להשתטח על ציונו הקדוש שבעיר אומן. כל אימת שהיה מזדמן לעיר הנמל יפו, היה מביט בערגה אל אופק הים ומתפלל לה' שיזכה לקיים דברי רבינו ולהשתטח על ציונו.

כיסופיו גברו מיום ליום, וכאשר התעצמו נגדו המניעות והמחלוקות העצומות (כמסופר באריכות בספרו 'ימי שמואל'), גמר אומר לעשות את הדרך הארוכה והקשה עד לציון

**ואחרי החגים
נסעתי לקיבוצים
לכל קיבוץ
בלחוד, וקיבלתי
חיות בלחוד מכל
קיבוץ ומכל איש
מאנשי שלומנו,
וכבר נכתב אצלי
בפרוטרוט המעלות
מהקיבוצים ומאנשי
שלומנו מפולין**

רבינו הקדוש שבאומן שמעבר לים. מאן דאיהו בדוחקא לא אסתכל מידי. מרוב דוחקו וצרות נפשו שהשתרגו עליו באותה עת מכל צד, מנוי וגמור היה עמו להגיע אל מקום תקוות הנשמות ויהי מה.

מצויד בדרכונו הבריטי בו רשום כי אורח פלשתינה הינו, עשה דרכו בחודש אלול תרפ"ח למצרים, משם הפליג באוניה במשך ימים ארוכים עד לנמל ברומניה, ממנה המשיך לגליציה, ושם בלבוב-למברג כלתה הפרוטה מכיסו, אך בהשגחת ה' הצליח להגיע בסופו של דבר ללובלין, אל בית-מדרשם של אנשי שלומנו, הוותיק שבקיבוצי ברסלב בפולין.

את מטרת נסיעתו נצר רבי שמואל בסוד כמוס, לכל ייודוע לאיש. הוא הלך להשתטח על ציון ה'חווה' הצלחת המשך דרכו, וקיווה למצוא בין אנשי מישוה שאתו יוכל לחצות את הגבול לרוסיה. אבל לא אסתייע מילתא, כי מי בכלל העלה על דעתו אפשרות לעבור את גבול פולין-רוסיה החסום והמסוגר מזה כעשור שנים.

בקיבוץ בלובלין

ובאותם ימים בבית החסידים הברסלבאי תכונה רבתי; ראש השנה כבר קרוב וההכנות להתקבצות בלובלין בעיצומן, רבי שמואל חש זכות לחוות בהכנות לקיבוץ מאות אנשי שלומנו מכל קצוות פולין יחדיו תחת דגלו של הרבי. ערב ראש השנה תרפ"ט, רבי שמואל שם פעמיו עם כל יתר אנשי שלומנו אל ציוניהם הקדושים של החווה, המהרש"ל ושאר גדולי עולם הטמונים בלובלין, לאחר מכן בתוך

כל קהל הקודש נהר אל בית המדרש העתיק בעיר, "זוכתי לראות ההכנה לראש השנה, וזכיתי להתפלל בראש השנה הקדוש עם כל אנשי שלומנו, שבאו לקיבוץ הקדוש מכל פולין, וראיתי פנים בפנים כל אנשי שלומנו, ומה מאוד נתדבק לבי להם, וכמה לילות לא ישנתי אז מרוב התרגשות..." (ימי שמואל פרק קצב)

וסיפרו, כי לאחר הקיבוץ אמר רבי שמואל להחסיד הגדול רבי יצחק ברייטר מוורשא כי שלוש הקיבוצים: אומן, ירושלים, לובלין, נרמזים בפסוק "כא"ל תערוג", השיבו רבי יצחק בצחות לשונו, כי לדעתו הם נרמזים דווקא בפסוק "אל"י למה עזבתני" - ראשי תיבות: אומן, לובלין, ירושלים.

רבי שמואל מעיד "כשבאתי לפולין נתוסף לי הכרה חדשה בענין התבודדות" (ימי שמואל, פרק ר') "ואחרי החגים", מספר רבי שמואל, "נסעתי לקיבוצים לכל קיבוץ בלחוד, וקיבלתי חיות בלחוד מכל קיבוץ ומכל איש מאנשי שלומנו, וכבר נכתב אצלי בפרוטרוט המעלות מהקיבוצים ומאנשי שלומנו מפולין".

לאחר ראש-השנה, נסע ברכבת לליז'ענסק ובלילה בעשרת ימי תשובה על ציונו של רבי אלימלך זי"ע, את חג הסוכות עשה בקיבוץ בוורשא בצוותא עם אנשי שלומנו והשתתף עמם בהילולא רבא דרבינו הקדוש.

לקבץ הנפשות בארצנו הקדושה

בימים הראשונים של חג סוכות, דיברו אתו רבי יצחק ברייטר ורבי אהרן לייב ציגלמן מגדולי אנ"ש בוורשא, על נחיצות הקמת ישיבה בארץ הקודש על שם רבינו הקדוש, כדי שהדבר יסייע להעלאת אנ"ש מפולין ארצה. דבריהם עשו עליו רושם גדול, ומכאן ואילך הלך ונרקם בלבו הרעיון הכביר; לייסד ישיבה בארץ ישראל

עם מחותנו וחברו ר' ישראל-בער אודסר בחתונת נכדם ר' עמרם הורביץ

שאליה יתקבצו הנפשות יחד בצל הרועה הנאמן ויעסקו בלימודי דעתו הקדושה. בהיותו איש מעשה כבר ראה בעיני רוחו את הישיבה קמה וגם ניצבת בעיר הקודש ירושלים.

בשמיני-עצרת ושמחת-תורה היה רבי שמואל בלודז' ורקד עם אנ"ש בהקפות, אחר כך נסע לערים: פשיסחא ווענגרוב. בראותו את האברכים והבחורים הצעירים, תכשיטים נאים שהתקרבו זה בסמוך לרבינו ולבם יוקד לעבודת השם יתברך, אמר לעצמו, אה! איך לוקחים את הקיבוצים האלו והנפשות היקרות האלו לארצנו הקדושה? התברר לו, כי ישנם רבים מחסידי ברסלב בפולין המשתוקקים לעלות לארץ ישראל, אך בגלל הקשיים העצומים שמערימים הבריטים הארורים על קבלת סרטיפיקטים, אין לאל ידם להוציא כוספם לפועל.

וכך מספר רבי שמואל לרבי יצחק מאיר קורמן מלובלין, במכתב ששיגר אליו בימים בהם שהה בבית רבי אהרן לייב בוורשא:

"יודע כבודו שעוד בימי החג הראשונים דיבר אתי ידידינו הר' אהרן לייב נ"י ור' יצחק ברייטר נ"י לעשות ישיבה מאנשי שלומנו בירושלים וכו' טובה גדולה הני לקיבוץ ודעת רבינו ז"ל בארץ ישראל ובכל העולם וגם יוכלו הרבה מאנ"ש לנסוע לארץ ישראל ע"י פאדרינגער (=מסמכי הדישות) מהישיבה ובדבר הזה תלוי ממש ענין גאולה בכלליות ופרטיות וכו' וברוך ה' עשיתי התעוררות בלודז' ובפרשיסחא וכולם קיבלו עליהם לעשות בזה, ופה בוורשא אנחנו מוכנים לעשות אסיפה איך לסדר זאת ולשלוח מכתבים לכל הקיבוצים וכו'".

בתוך כך, תוקף הווייה - אשרת השהייה שלו בפולין, עמד לפוג. לעזרתו נחלץ רבי אהרן לייב ציגלמן, שהאריך לו את הווייה בשלושה חודשים. מעייניו של רבי שמואל היו נתונים כל העת לאומן. ראשית, ניסה לעבור את הגבול בצורה חוקית, הוא ניגש לקונסוליה הרוסית כדי לקבל

אשרת-כניסה לרוסיה, ושם נאמר לו כי לשם כך עליו לקבל 'דרישה' (בקשה והזמנה ממוסד להתקבל למשרה) מתושבי רוסיה ואחר כך למלא מסמך ולשלם חצי לירה, לאחר מכן הבקשה נשלחת למוסקבה, והיה אם יתקבל משם אישור, יוכל לקבל וויזה. אלא שרבי שמואל לא יחיד היה שהמתין לוויזה רוסית, ואנ"ש באומן קצרה ידם לעזור בענין לאחיהם שבפולין, שכן בקשות כאלו כמעט ולא אושרו.

מעשה בר' בעריש ור' זושא

ביום מן הימים קולטות אוניו של ר' שמואל את הדיבורים שעברו מפה לאוזן בין אנ"ש אודות ר' בעריש ור' זושא. ואלו השניים מה היו מעשיהם?

שניהם מקרב אנ"ש דלודז' היו, רבי בעריש לינטשיצ'ר וחברו רבי זושא צרטנר נוהגים היו לצאת יחד מדי שנה לקראת ראש-השנה לעבר הגבול, כדי לזכות להיות בקיבוץ הקדוש באומן. בכל שנה היו יוצאים מביתם שבלודז' לאחר חג השבועות לכיוון אומן ובדרך כלל שוטרי משמר הגבול הפולנים היו תופסים אותם בטרם הצליחו לעבור את הגבול ולאחר מעצר וחקירות היו מחזירים אותם לביתם בלודז' ובדרך כלל היו מגיעים

”

ר' שמואל הורביץ משמאל עם ר' אליהו חיים רחין ור' משה בורשטיין

לביתם לחנוכה. אולם לא אחת צלחה דרכם והם עברו את הגבול והגיעו לאומן.

גם השנה כמו תמיד נעדרו ר' בעריש ור' זושא מהקיבוץ בלובלין, עוד ברי"ח תמוז יצאו לדרכם בניסיון להגיע לאומן, אך נתפסו והושמו במאסר, כך נודע לר' שמואל מפי חבריהם מלודז'.

בלודז' העיר - אחד הקיבוצים הגדולים של חסידי ברסלב בפולין, זכה רבי שמואל להשתתף בכמה חתונות של אנשי שלומנו, הוא נשאר לשהות בעיר בחנוכה וחיות מרובה שאב במחיצת אנ"ש ובמיוחד מרבי בן ציון אפטער עמו שהה כשבועיים. "ר' בן ציון" - לחש

**את כל כספו
אשר אסף בעמל
רב הוכרח ר'
שמואל להוריק
לידי השומרים
הפולנים החמדנים,
שהחזירוהו אחר
כבוד לקראת
פורים ללובלין,
שלם בגופו, אך
לא בממונו. היה
זה לו נס פורים
פרטי, שלא נגעו בו
שומרי הגבול לרעה
ואפילו לא שמוהו
במאסר**

בימים הראשונים של חג סוכות, דיברו אתו רבי יצחק ברייטר ורבי אהרן לייב ציגלמן מגדולי אנ"ש בוורשא, על נחיצות הקמת ישיבה בארץ הקודש על שם רבינו הקדוש, כדי שהדבר יסייע להעלאת אנ"ש מפולין ארצה.

קול קורא
בעזה"י

מלב עמוק אנחנו חסידיו ברסלב פה ירושלים עה"ק ת"ז פונים וקוראים לכל אהב"י ובפרט לכל אשר שם רבינו ז"ל יקר בעיניו. אנא אחינו היקרים חוסו וחמלו ורחמו על נפשות אחיכם הסובלים חרפת רעב ועניים מדוכאים ובפרט בעת זמן האחרון שהמצב נורא ואיום, ואם אין קמח אין תורה תיקר נפשנו בעיניכם: וחוסו על כבוד אה"ק וכבוד התורה הק' וכבוד רבינו הקדוש ז"ל וחוקי יידיכם לתמוך ולסעוד בהישיבת הק'. ישיבת ברסלב תורה ותפלה" שייסדנו ע"ש רבינו הקדוש ר' נחמן מברסלב זצ"ל נכד הכעש"ש הק' נכד הרה"ק ר' נחמן מהורודנקי ז"ל פה עה"ק ירושלים בעיר העתיקה מול מקום מקדשנו להחזיקנו בחזק אמתית שנוכל לעבוד עבודתנו תמה בתורה ותפלה ועבודת ה' ובוה תחזיקו ישוב א"י הק' חזוק למוך תה"ק ועבודת"ש וגם בוה יהי עזרה ופדות לאנ"ש שברוסי ופולין להביאם לאה"ק ולעסוק בעבודתם הק' תורה ותפלה ושנוכל לחוציא מכה אל הפועל בהוצאת אור כ"ק מרבינו הק' ותלמידיו שיש תחת ידינו אשר עוד לא ראו אור ע"כ כל מי שניצוץ היתדות בקרבו יפנה לקול צעקתנו ושועתנו וירחם עלינו ובזכות זה תקום ציון במשפט חפדה ושבי בצדקה ונוכה לביאת משיח צדקתו כב"א.

שלמה בלאמור החיל סוטה פ"ם אלתן וועקסלער
אביר דוקי היכבדער זוק"י
שמואל הלוי הורוויץ מנהג השליה הקדוש זצ"ל
טאיר אנשין

תעודת הרבנים הגאונים דעה"ק ירושלים תוכב"א

כ"ה יום כי תצוה ה' לתדוש ארצא תצויה
הגע בבמש לחום לסייע ולסעוד התעורר רח"ל

לאחר חזרתו מאומן לצידו בנו ר' משה נחום

לפני נסיעתו לאומן

והנה אבשר לך שר' ישעי' כהן מפה קיבל בעריל מאומאן שבאו לשם ביום ה' תצא הר' בערוש מלאדז ור' שמואל נ"י מארץ ישראל - והוא פלא, פוק חזי כוחו של הרצון דקדושה!

בית רבי אהרן לייב ציגלמן

מלודז נסע רבי שמואל בחזרה לוורשא, אל בית מארחו ר' אהרן לייב ציגלמן. ר' אהרן לייב, ביתו בית צר ובנוסף תופסים הרבה משטחו ארגזי ספרי רבינו אותם הוא מדפיס ביגיעה רבה, אך לבו רחב כאולם, על אף טרדותיו קיים בו בר' שמואל מצוות הכנסת-אורחים בגופו. באחד הימים בהיותו בביתו, גילה לו ר' שמואל את סודו. וכאן אנו רואים את אצילות נפשו של ר' אהרן לייב, כפי העולה ממכתב שכתב באותו שבוע בערב שבת לך-לך לר' יצחק מאיר קורמן מלובלין: "וכהיום הוא (=ר' שמואל) בביתי ברוך ה' וגם על ידי זה אני טרוד עמו כמה וכמה שעות בכל יום, ואף שכל מחשבותיו בענין תפצו לנסוע ... אבל אין ברצוני להחליש דעתו ח"ו מחמת המעשה של אבידת בת מלך וד"ל".

כלומר, על אף שכמו רובא דאנ"ש, סבר ר' אהרן לייב, שלא שייך להבריה את הגבול, אבל מכל מקום לא רצה להחליש דעת חברו. (כהאדם הגדול במעשה א' בסיפורי-מעשיות שאמר להשני למלכות "השיאו את דעתך בדבר שטות, כי בוודאי אינו נמצא כלל"). ולא זו בלבד, אלא שכאשר נודע לו מאוחר יותר כי ר' בעריש ור' שמואל הגיעו בשלום לאומן, כותב ר' אהרן לייב במכתבו: "והנה אבשר לך שר' ישעי' כהן מפה קיבל מכתב מבנו ר' בעריל מאומאן שבאו לשם ביום ה' תצא הר' בערוש מלאדז ור' שמואל נ"י מארץ ישראל - והוא פלא, פוק חזי כוחו של הרצון דקדושה!" מורשה הסייע עצמו רבי שמואל ללובלין, שם לן על גבי ספסל בבית המדרש, עד שגמלה בלבו ההחלטה לצאת לדרך. היה זה בליל-ששי, הוא צרר את תרמילו ויצא אל תחנת הרכבת, שם קנה כרטיס נסיעה לעיר רובנה הנמצאת קרוב לגבול הרוסי, כל הנוסעים שסביבו היו שאינם בני-ברית, כמה מהם פנו אליו

ר' שמואל על אוזניו לא פעם באותם ימים במחיצתו - "אנא ממך, סע עמי אל הגבול, הראני את הדרך לאומן, כי כלתה נפשי להתאבק בעפר ציונו של הרבי". אך רבי בן ציון עונה לעומתו: "אין מעייני נתונים להברחת גבולות, אלא לארץ ישראל, לשם נכסף אני לנסוע".

הימים חולפים, לבו של ר' שמואל בוער ללא היסח דעת אל מקום אחד בעולם: אל הדי אמות של מי שהבטיח לתקן הכל. בינתיים, עברה השמועה שבטיבל כי ר' בעריש כבר שוחרר ממאסר ורק ר' זושא נשאר.

משהופיע ר' בעריש חזרה בלודז, נפגש עמו ר' שמואל בהיחבא וגילה לו את האמת, "תדע ידידי, כי לא באתי הנה מארץ ישראל אלא כדי להמשיך לאומן, בארץ הקודש שמעתי כי יש אפשרות להגיע לאומן דרך פולין, והיות ושמעתי עליך כי בעל-ניסיון אתה בדבר, אבקשה ממך: הורני נא איך וכיצד אפשר להגיע לאומן.

ניאות לו ר' בעריש וישב והסביר לו את כל פרטי הדרך לאומן, שמות הערים והתחנות וכו'. משהוהרו לו נקודות המסלול, החל רבי שמואל מאסף ממון בין אנ"ש בשביל הנסיעה, הוא נאלץ להסתיר את יעד נסיעתו, שהלא בקרב אנ"ש שוררת תמימות-דעים כי אין להבריה את הגבול לאומן. רק מתי-מעט מפולין, וידידיו הנאמנים אנ"ש שבארץ הקודש, ידעו את סודו. (ביניהם חברו הטוב רבי ישראל-בער אודסר, אותו ניסה לשדל לא אחת להצטרף אליו למסעו, אך רבי ישראל-בער סירב בדבר, ובנפלאות ההשגחה זכה לכך שבעים שנה לאחר מכן בהיותו קרוב לגיל מאה כששלטון הקומוניסטים נפל והדרך לאומן נפתחה), ר' שמואל ביקש גם מחבריו בארץ הקודש שישלחו מעות עבורו להוצאות הדרך, אל רח' נדסטונא 15 לובלין, כתובתו של רבי נתן בארסק.

קול קורא למען ישיבת ברסלב לתורה ותפילה

זי"ע (רובנה שבוואהלין היתה לפנינו עירו של המגיד).

אחרי שבת עשה דרכו לעיר קוריץ הנמצאת לא הרחק. הוא נכנס לבית המדרש על שם רבי אשר, ושם שהה במשך כשבועיים (לימים, כשנחרבו בשואה בתי המדרש בקוריץ, רק ביהמ"ד זה נשאר על תלו). הוא חיפש אחרי מברית הגבול אולם הלה דרש שישים דולר ובידו היו רק חמשה-עשר. בכל יום נטל ר' שמואל לידיו את ספר התהילים ובכה לפני ה' יתברך שיעמוד לעזרתו כי באו מים עד נפש.

כדי להשיג את הכסף החסר, נאלץ רבי שמואל לשוב לרובנה. הוא הגיע לשם לשבת קודש בשלח ט"ו בשבט תרפ"ט, במוצאי שבת נודעו לו חדשות מפתיעות: כי אחד מאנ"ש מבני עיר זו, ר' משה שמואל לוי, נסע לאומן זה מכבר ומחוסר יכולת לחזור, נשאר שם. אשת ר' משה שמואל, שמערה כי הנה הגיע לעיר חסיד

בדברים, אך כיוון שלא ידע פולנית, לא ענה להם ועשה עצמו כישן.

בעיר רובנה

בשעת לילה מאוחרת ירד מהרכבת ברובנה בלב מלא פחד, שכן לזרים שאינם תושבי העיר אסור לשהות כאן, בעיר-גבול זו.

כפי שהוגד לו, רבה של העיר, הרב ר' משה-אליעזר רוטנברג הוא מאנ"ש, והוא שם פעמיו אל ביתו.

רבי משה-אליעזר רוטנברג היה נצר לשלשלת רבנים מפורסמים, מאז פטירת אביו הגאון הרב רבי חיים רוטנברג רבה של רובנה בשנת תרפ"ז, ירש את מקומו ברבנות העיר (לצד הרב הנוסף רבי שמחה הרץ מה-יפית, שכן רובנה היתה עיר גדולה שחיו בה כעשרים אלף יהודים). רבי משה-אליעזר הורה לרבי שמואל את הדרך אל בית המלון המקומי, ובשבת שהה ר' שמואל בבית מדרשו של המגיד ממזריטש

תעודת חבר

סדר ומסעדי ההתקיימות ישו בכת נרמלוב
לתורה ותפילה חז"ל ירושלים ת"ש

שם החבר: _____
שם אביו: _____
סיום פניו בפנינו: _____
מחוז: _____
התאמתיות הסודית: _____
הקשר העיר: _____
התפקיד קבוע: _____
השחזרתי: _____
גובה הצעה יבאה סומ"ל: _____
שיום קב: _____
על ידו: _____
גוה: _____
אחיותו בביתו: _____

על כל חשלים יצא קבלה ונסע השנה דו"ח
הנבאים

ר' שלמה וווקסלער ור' שמואל הורביץ התומים על הפנקס חברי

פרסום ראשון

יודע כבודו שעוד בימי החג הראשונים דיבר אתי ידידינו הר' אהרן לייב נ"י ור' יצחק ברייטר נ"י לעשות ישיבה מאנשי שלומנו בירושלים

מכתב שנכתב על ידי רבי שמואל הורביץ בהיותו בוורשא

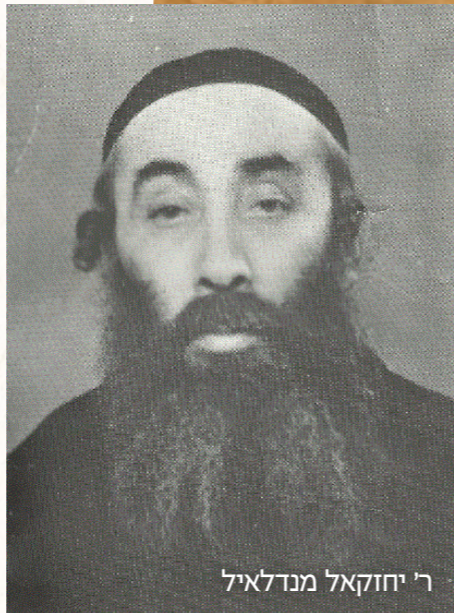
ב"ה יום שנכפל בו כי טוב ג' לך לך [= ט' חשוון תרפ"ט] פה וורשא שלום וברכה למע"כ אהובי אחי יקירי ידידי כנפשי וכו' וכו' כמוהר"ר יצחק מאיר קארמאן נ"י

אחר דרישת שלומך הטוב באהבה רבה ובעה"ע [= וכאהבה עזה], הנני מודיע לך מושלומי הודות לשי"ת יתן ה"ת שאוכה לגמור כל חשקי בענין רבינו ז"ל אמן כן יהי רצון. לפלא לי מאוד מה שכבודו אינו מזכיר כלל אם מעתיק הכתבים כמו שהבטיח לי שר' שמואל אלי' וכבודו יכתבו כל יום שעה ויותר וכו' על כן למען ה' מעתה לקיים זאת לכתוב תיכף בכל יום למען ה' ויודיע לי תיכף אם עוסק בזה. וגם יעסוק באסיפת כסף עבורי, כי אני נצרך מאוד להוצאת הדרך כידוע לכם, וממש פיקוח-נפשות בדבר, ה' ירחם.

והנה מאוד אני נהנה מה שזכיתי להיות עם הקיבוץ בראש השנה וכו' וזכיתי לראות מאוד פני הצדיק בראש השנה בכלליות ואחר-כך בפרטיות בכל קיבוץ ב"ה וב"ה הייתי פה בשמחה בימי החג הראשונים ב"ה ב"ה יחד עם כל אנשי שלומנו וכימי חג האחרונים בערך יותר משתי שבועות בלודו ושמחתי שם מאוד עם כל אנשי"ש ושם אספו בשבילי 20 דלור וגם בפרשיסחה הייתי על שבת קודש פרשת נח ואספו בשבילי 40 זלאמים מלבד ההוצאות. יודע כבודו שעוד בימי החג הראשונים דיבר אתי ידידינו הר' אהרן לייב נ"י ור' יצחק ברייטר נ"י לעשות ישיבה מאנשי שלומנו בירושלים וכו' טובה גדולה הני להקיבוץ ודעת רבינו ז"ל בארץ ישראל ובכל העולם וגם יוכלו הרבה מאנשי"ש לנסוע לא"י ע"י פאדריינגער מהישיבה ובדבר הזה תלוי ממש ענין גאולה בכלליות ופרטיות וכו' וב"ה עשיתי התעוררות בלודו ובפרשיסחה וכולם קיבלו עליהם לעשות בזה, ופה בוורשה אנחנו מוכנים לעשות אסיפה איך לסדר זאת ולשלוח מכתבים לכל הקיבוצים וכו'. ועדיין אני צריך בשבילי 300 זלאמים ופה בוורשה עדיין איני רואה שיעשה כ"כ ואפילו וכו' וא"כ ה' ירחם.

קיבלתי מכתב מארץ ישראל וכתבו לי שברוך ה' כל אנשי שלומנו שמחים במה שנמסעתי לפולין וגם כל העיר יודעים כבר והעיר כמקרה וגם חותני וכו' וידעים... ואני חושב הרבה מה יחי' מזה, ה' יתברך ירחם. וגם לא עשינו פה כלל בענין אומאן ולהאריך הוויזע, כי אין אנו יודעים כלל איפוא לעשות ומה לעשות וכו' ה' ירחם ויחוס ויחמול עלי מאוד. ועוד ג' שבועות נגמר הזמן מהוויזע ומכל הצדדים צר לי, ה' ירחם, נא להעתיק בשבילי מאוד.

יותר אין לחדש, ממני ידידו עוז המתגעגע אחריו מאוד שמואל בן פיגא הורוויץ

ר' יחזקאל מנדלאל

יונתי בחגוי הסלע

הוא ישב בבית המדרש בלובלין ולא ידע את נפשו. באחד הימים בעודו יושב ומהרהר במצבו, והנה שומע הוא את רבי יחזקאל מנדלאל מיקירי אנשי"ש לומר עם תלמידיו תינוקות של בית רבן את הפסוק משיר השירים "יונתי בחגוי הסלע" עם ביאורו של רש"י הקדוש: "זה נאמר על אותה שעה שרדף פרעה אחריהם והשיגם חונים על הים ואין מקום לנוס לפניהם מפני הים ולא להפנות מפני חיות רעות, למה היו דומין באותה שעה - ליונה שבורחת מפני הנץ וכנסה לנקיית הסלעים והיה הנחש נושף בה, תכנס לפניו - הרי הנחש, תצא לחוץ - הרי הנץ..."

"חשבתי בדעתי", מספר רבי שמואל, "ריבוננו של עולם! אתה יודע שזה נאמר עכשיו עלי". (ימי שמואל, פרק קצג)

בינתיים, חטף ר' שמואל טוב נצחי ככל אשר יכל, ישב בבית המדרש ולמד והתפלל, ובל"ג בעומר נסע כמנהג רבים מיהודי פולין לקרקוב, לציון הרמ"א ז"ע שיום הסתלקותו בל"ג בעומר. משם חזר ללודו ונדבר עם ר' בעריש לינטישיצר לנסות שוב להבקיע את הגבול, ונסכם בינו ובין ר' בעריש - שכבר הספיק להתאושש ממעצרו האחרון - לצאת לדרך לאחר חג השבועות.

לחג שבועות נסע ר' שמואל לובלינה, שם פגש את שני החסידים השמחים והמשמחים ר' בן-ציון אפטער ור' יצחק-אייזיק אויסשפעטער מקרושניק, שהגיעו אף הם לחג לעיר. בעוד ר' שמואל פוסע בערב החג יחד עם ר' יצחק-אייזיק לציון ה'חווה', סיפר לו את סודו הכמוס. באותו מעמד עשו קשר ביניהם להתפלל זה על זה ור' אייזיק הבטיח לסייע לו בכל מה שיוכל.

ר' יצחק מאיר קורמן בצעירותו

רבי שמואל בערוב ימיו

הישן - שוחד; את כל כספו אשר אסף בעמל רב הוכרח ר' שמואל להוריק לידי השומרים הפולנים החמדנים, שהחזירוהו אחר כבוד לקראת פורים ללובלין, שלם בגופו, אך לא בממונו. היה זה לו נס פורים פרטי, שלא נגעו בו שומרי הגבול לרעה ואפילו לא שמוהו במאסר.

כעבור שבוע הצטרף ר' שמואל לאנשי שלומנו בנסיעתם בכ"א אדר ללודו ונסק לציון הרה"ק רבי אלימלך ז"ע, שם השתטח בתפילה לפני ה' כי בזכותו של אותו צדיק יזכה להוציא מכוח אל הפועל את חפצו, לאחר מכן חזר ללובלין דרך קרקוב.

בקרקוב, התארח בבית רבי משה רוזנברג, אחיו של רבי יצחק מנדל חברו של רבי שמואל מארץ ישראל, רבי משה שימש עד לא מכבר כמגיד-שיעור בישיבת ברסלב 'הלכתא כנחמני באוסטרובצה, בראות ר' שמואל את רב גדלו בתורה וביראה ובדעת הצדיק, השתוקק להעלותו ארצה כדי שירביץ תורה ויקרב נפשות לאור רבינו בשיבה שתקום בעזרת ה'. מביתו של ר' משה, ישב ושיגר מכתב לאחיו ר' יצחק מנדל שבארץ ישראל, העוסק בצרכי ציבור, בו עורר אותו על נחיצות יסוד הישיבה לאנשי"ש והעלאת אחיו ירושלימה.

לחג הפסח הגיע לובלינה, וכיוון ששוב חלף תוקף הוויזה שלו, קם לעזרתו ר' יצחק מאיר קורמן אשר ידו רב לו בעשיה למען הכלל והפרט, והאריך לו את אשרת השהייה בפולין.

רושם ההיתפסות על ידי שומרי הגבול שהזוהרוהו לבל יהין לחזור על מעשהו, יחד עם כספו שאול, הביא את ר' שמואל לחלישות דעת ופחד גדול.

ברסלב שבכוונתו לחצות את הגבול, אמרה לו כי ידוע לה על מבריח גבול מנוסה, ואכן קראה את האיש והפגישה בינו ובין ר' שמואל וביקשה כי לאחר שיעביר אותו לצד הרוסי, ישיב את בעלה בחזרה הביתה.

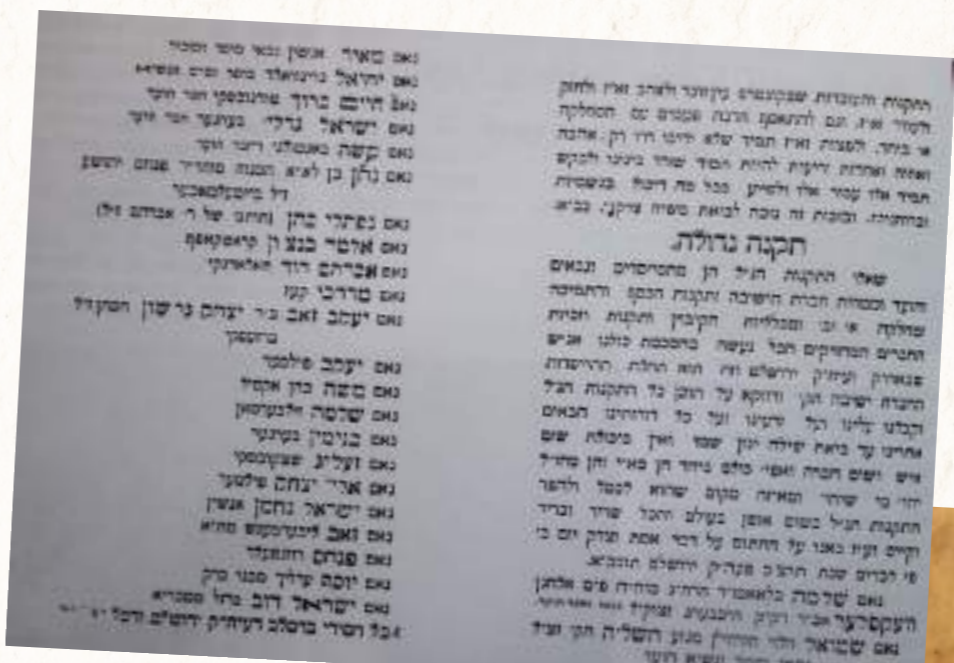
לבו של ר' שמואל עלץ בקרבו כי הנה מתחילה צמיחת ישועתו. סוכם עם מורה-הדרך כי תמורת שישים דולר יעביר את ר' שמואל את הגבול, ויחזיר את ר' משה שמואל לויך לפולין.

חזר ר' שמואל ללובלין, וממנה לוורשא, נטל את כספו וחפציו וכתביו שנותרו בבית רבי אהרן לייב ציגלמן, והמשיך לסבב בין קיבוצי אנשי"ש, הוא חזר ללובלין לשבת קודש ובמוצ"ש שאו חל ראש חודש אדר א' למד לפני הקהל בהתעוררות גדולה בספרי רבינו ובלילה הזמין אותו ללון ר' משה-אהרן כהן מאנשי"ש, שגר סמוך לתחנת הרכבת, הוא גם קנה לו כרטיס-נסיעה לרובנה.

ברובנה התאכסן בבית חותנו של רבי משה-שמואל לויך במשך חמשה שבועות, וכיוון ששוב פג תוקף הוויזה, שכן זה לו כששה חודשים שהוא על אדמת פולין, היה צריך להאריכה וכאן עזר לו מורה-הדרך.

נס הנורים הנרטי

לפני פורים, יצא ר' שמואל בלוויית המבריה אל הגבול העובר בעובי היערות, הם עשו דרכם משתדלים להיבלע בסבך הצמחייה העבותה, אך באמצע הדרך נתפשו על ידי שומרי הגבול, וכאן היו צריכים להשתמש בתכסיס

אנשי שלומנו בא"י חתומים על פנקס החבר שייסד ר' שמואל

תעודה ומנתב התעוררות

ואשר הי' תהי' למרכז לא לבד להעובדים לילה כיום, ורק לכל אנשים אשר יהנו מהאור המתוק הזה. האתחלתא הזאת ביסוד תקנות למחלקות שונות, כוון להמטרה להשריש שורש עמוק פה בארצנו הק' והתפשטות תבואנה ממילא, כידוע לכל טבעה של ארצנו הק' אשר העיקר בה הוא השורש העמוק מכל דבר, וההתפשטות מהשורש הוא בא ממילא ברוב שפע.

אבל אחים יקרים! עליכם לדעת אשר אנשי שלומינו בפה עניים ואבינוים ובלא עזרתכם פשוט בעזר חומי - גם אתחלתא השורשית הזאת חלילה תישאר רק התעוררות בלא למעשה, אשר בזה חלילה יפלו ביאוש וקשה יהי' אחר כך לחדש גם ההתעוררות כידוע, ובכן עליכם אחים יקרים אהובים ונחמדים להתחשב בזה בשים לב ובהתאסף יחד זקנים מופלגים עליהם להתאחד תכף וקבול חוצב להבות אש תדברו אל כל הקהל הקדוש המתאסף לברכה בימים הקדושים הנוראים (והעריבים ומתוקים בעדתכם באומן) ולדבר אל כל הקהל לעשות התחייבות חבירות, הן כל אחד ואחד התחייבות שנתית ולקבץ תכף, והן כל אחד ואחד בסיוע של קיבוץ חברים כפי המבואר בהתקנות, ובהוספה של רשפי להבות אש קדוש להענין הזה בכל הכוחות. יידע כל אחד אשר בונה הוא בנין גם לעצמו או לזרועו, כי עת קיבוץ הוא בארצנו הקדושה ועת לעשות מקום מרכז בירושלם עיר קדשנו - חרפה היא לנו אשר מכל העדות ומכל המפלגות ישנם בתי מרכז והם משתגשים והולכים ובית מרכז של חסידי ברסלב איננו נשמע בירושלם.

והנה בראש וראשון עליכם יקרים ונכבדים תכף בקבלכם המכתבים שלנו האלו תכף לעורר אנשי באומן ובלובלין בקול קורא החוצב להבות אש ואשר גם הם יתאספו בזה המופלגים בזקנה וחכמה עם כל הקהל לראות לפעול תכף על המקום אשר כל אחד ואחד יתאזר כל כוחותיו ולמהר בזה להקים תכף יסוד חומרי למען נוכל פה להקים לכל הפחות תכף את היסוד שורשי הזה של עבודת ה' ותורה של מחלקה א, וב' בתור ישיבה ואחרי התחלה הזאת נוכל להיות בטח אשר בעזרה יי' תהווה מרכז גדול פה ירושלם עיר הק' ותתפשט בכל העיירות והמושבות דארצנו אשר משגשים והולכים לעינינו (כן ירבו) ויהי' למקום מקלט לכל אנשי שלומנו המשתוקקים להבנות הנה.

ולדעתי לאנשים כאנשי די בהערה הזאת ובכן אקצר ואדרוש שלום לכולכם אנשי הגרים תמיד סמוך להציון הקדוש אשר הלב משתוקק שמה ולכל הבאים, אומר אני ברוכים אתם הבאים ואני לוחץ את ידיהם ואומר שלום שלום ואזכיר אתכם; וזכרו נא את מה שחסר מקום מרכז פה ירושלם, עשו בזה יותר מכוונתם והי' הטוב בחסדו ושיענו בזכות הפצת אור נערב מתורות שבתפילות ומתפילות שבתורות ומעצות טובות לחיי הגוף והנפש אשר יתפשט בארצנו הקדושה, המקור והשורש לכל הארצות ולכל העולם כולו ואשר נזכה בקרוב לגאולה שלמה.

אלו דברי אהובכם אהובכם בלב ונפש

ישראל דוב הכהן

שהי' רב בכמה קהלות במדינת רוסיה וכעת בעיר הק' ירושלם

(מקום החותם)

(הי' ב"ה תרצ"א באומן בתוך הקיבוץ הקדוש)

בעזרה יום ה' לסדר ראה כ"ג מנחם-אב התרצ"ב פה ירושלם עיר הק' תובב"א.

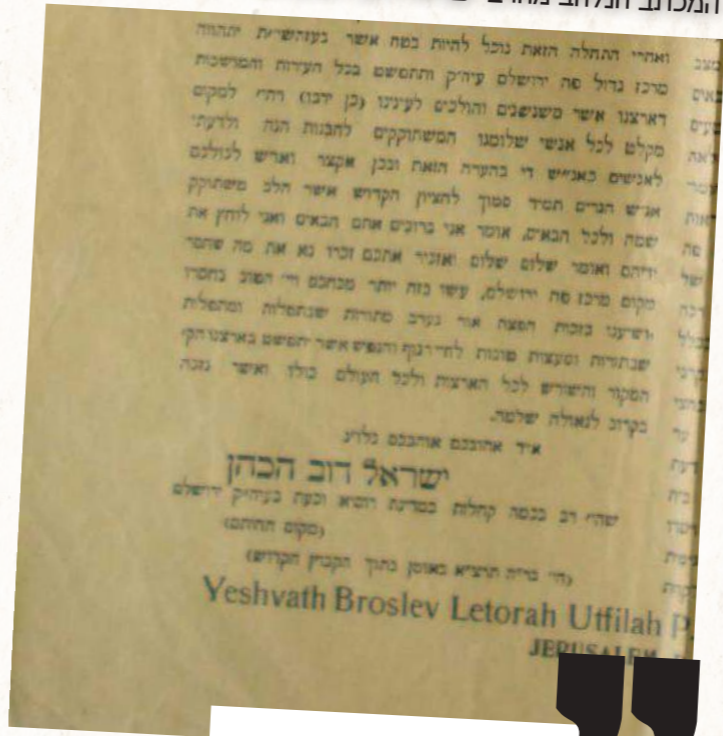
לכבוד אנשי היקרים והמסולאים המסתופפים בצל קדושת רבינו נ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה וביחוד לכבוד הרב הגאון וו"ח [=ותיק וחסיד] וכי' מהי' ר' אברהם [=שטרנהארץ] שליט"א והו"ח היקר איש חי רב פעלים ר' מרדכי שליט"א מבבירינג' בן חביבי ורעי מהר"י שטרנהארץ והו"ח היקר מוהר' לוי יצחק [=בנדר] שליט"א ולכל המופלגים בזקנה ובחכמה (הן הנמצאים תמיד באומן יצ"ו ובין מן האורחים הברוכים ובאים בגן-עדן הזה על הימים הנוראים, אבל עריבין ומתוקין בהנחל הנובע הזה), ד' עליהם יחיו באורך ימים ושנים בנעימים מנעימות חכמת ועבודת הקדוש אשר הניח לנו רבינו הק' ותלמידיו רבותינו הקדושים וצו"ק לברכה זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל, והן מאנשי שלומנו היקרים המסולאים המתקבצים על ראש השנה בעיר לובלין יצ"ו וכן בכל אתר ואתר ובכל הקיבוצים דחסידי ברסלב די בכל אתר ואתר, ולכל אחב"י ובפרט הנדיבים בעם והמשתוקקים לראות בגדולת ובנין ציון ירושלם.

אחר דרישת שלומכם הטוב באהבה רבה! אהובים יקרים ונחמדים! הלא השם נ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה יספיק בעדנו להתעמק בהפירוש של הדברים האלה, ולעת כזאת הלא גם בלא התעמקות אנו רואים פשוט איך הנחל הזה נובע ונובע ממש עד שנעשה לים גדול וכל הנחלים וכי' אבל זהו דוקא בחוץ לארץ, ודוקא בארצנו הקדושה הענין סתום וחתום גם אצל הלומדי תורה ואינם יודעין מהמתיקות של אור נערב היוצא מהנחל הזה, וכמה יתפלץ הלב לראות פה בירושלם עיר קדשנו אשר נמצאים ב"ה ב"ה תלמידי חכמים ותלמידי ישיבות לאלפים (כן ירבו) ולא שמעתי ולא ראיתי שיהי' להם שום הרגשה מנועם עריבות מתיקות חכמה ועצות טובות לבריאות הגוף והנפש הנובע מהנחל הקדוש הזה ובפרט בעת כזאת אשר כל עמנו בית ישראל רצוצים הם בכל מושבותיהם מפחדים של סכנות ומי ידבר מהפחדים של חוסר פרנסה ומי ידבר מהצער של גידול בנים ובני בנים בעת כזאת, ומי ידבר מהארץ אשר אתם בה, הלא עיני כל ישראל נשאות עתה לארצנו הקדושה וכל משאת נפשם להבנות פה - הן במצב החומרי והן במצב הרוחני, הן אנו רואים פה בעינינו איך שבאים פה חבורות חבורות מפלגות שבעולם, בונים בתים, נוטעים פרדסים, והישוב ב"ה הלא משתגשג והולך בדרך פליאה מופלאה ובודאי הלא גם מאנשי הלא גם הם מסתמא אפילו במצב החומרי שלהם ישתוקקו להתאזרח פה ואם כן הלא עלינו החיוב לראות לעשות פה מקום מרכז אשר יהי' מקום להפליטים להתאזרח פה באיזה משען ומשענה בגשמיות וברוחניות לפי הרוח והטעם של אנשי, והנה תיכף בבואי לפה חיפשתי לראות בהשתוקקות רבה מה שראיתי באומן, אבל לדאבון לבבי מצאתי אנשי בכלל בעניות ואבינויות מדולדלים ומפוזרים, ופשוט נשבר לבי בקרבי באין מקום מרכז כמו באומן על שם חסידי ברסלב.

והנה זה כחצי שנה אשר הי' איזה התעוררות לזה, אבל עוד לא נתבסס, עד שגם אתחלתא של איזה שורש ויסוד הגון לא היה, כי לא היה דעת הרבים בזה. כי היה נגד דעת כל הקהל מאנשי וכי'.

והנה ב"ה מיום בא הרב ר' שמואל שליט"א, נתאחד כל הקהל מאנשי ויסדו מחדש באופן אמת וצדק וברצון ודעת כולם, ונתעוררו באומן פנימית בזה הענין ועשו אתחלתא להנחת שורש יסוד להענין הזה ונוכל לקוות אשר בעזרה יי' מהשורש הזה תצמח גם ענפים

המכתב הנלהב מהרב ישראל-דוב הכהן מסייהאדאק

חברתנו הישיבה מחויבת לאחד את חברינו אנשי ולהשתדל בכל כוחה להזמין הזמנות עבור חברינו אנשי חסידי ברסלב מחוץ לארץ לבוא לאה"ק וראשון הזכות לאלו שיעשו בשביל טובת ישיבה הנ"ל

תמונה נדירה של ר' בן ציון אפטר (משמאל) ור' אפרים מפשעודבו' בפולין

ביטחון שכפי הכיסופין שלי בוודאי אבוא וכי" (מי שמואל, פרק קצו).

הרועה, הצאן והמרעה

מאז ראשית התקרבותו, השתוקק רבי שמואל להטעים אחרים מהטוב והעדן הנצחי הגנוז בתורתו של צדיק האמת.

תשוקתו גדלה לאחר נסיעתו לאומן דרך פולין, כשסבב בין קיבוצי אנשי וראה את גודל יקר תפארתם, בפולין גמל בלבו הרעיון לייסד בארץ הקודש ישיבה על שמו של הרבי ולקבץ את כל אנשי ארצה, החלטה זו נתחזקה אצלו ביתר שאת לאחר הגיעו לאומן, כשראה את המצב בו נתונים אנשי תחת גזירות השלטון הסובייטי, לבו אמר לו כי הגיע עת היאסף המקנה לארץ הקדושה.

באמצעות הישיבה שתקום בעזר ה', קיווה כי יעלה בידו בנקל לארגן 'דרישות' עבור אנשי שבח"ל וכך יוכלו לקבל סרטיפיקטים (אשרות עליה) מממשלת המנדט לעליה לארץ.

בהיותו באומן בצל ציון רבינו הקדוש, אמר לידידיו אנשי כי שלושה דברים יש: הרועה, הצאן, והמרעה, אך אינם ביחד ושכינתא בגלותא. 'הרועה הוא ציון רבינו הקדוש הנמצא באומן,

לאחר שבועות שהה ר' שמואל פרק זמן בקרושניק, אחר ביאנוב ובפרומפול, ובכי' סיון היה בלודמיר על ציון הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, משם נסע לקאוועל, שם כבר המתין לו ר' בעריש. שניהם התארחו בשבת אצל ר' אברהם-אבא ועמל מאנשי בעיר זו.

לאחר שבת נסעו לקוריץ הקרובה לגבול, שם שהו בנפרד ארבע שבועות כדי לא לעורר תשומת-לב, כשהימים חולפים עליהם בגעגועים עזים לציון רבינו ובבכיות ותפילות מעומקא דלבא. משם המשיכו למזריטש, וביום ראשון י"ט אב תרפ"ט יצאו סוף סוף לדרכם, כשהמבריה שמצאו, הסכים רק ללוות אותם עד קרוב לגבול, כשאת ההמשך צריכים הם לעשות לבדם.

באורח נס הצליחו ר' שמואל ור' בעריש לעבור לצד הרוסי. וכך, מתוך תלאות אין ספור ומניעות עצומות, מגיעים ר' בעריש ור' שמואל למחוז הפצם ביום חמישי ז' באלול תרפ"ט, 'ובכמה שעות על היום באנו לאומן, והלכנו רגלי עד שבאנו אל הקלויז, וכבר גמרו כל המניינים את התפילה ובאנו בעת הקריאה (כי היה יום חמישי) ותיכף קראו אותנו לתורה וברכנו ברכת 'הגומלי', ואת ר' בעריש הכירו מקודם, ומעט מאנשי-שלומנו שיערו עלי שאת מארץ ישראל, ואמרו: זה בוודאי שמואל, המצפה זה כמה לבוא על הציון הקדוש, וכמה רחמים ביקשו עלי תמיד והיה להם

בשעת לילה מאוחרת ירד מהרכבת ברובנה בלב מלא פחד, שכן לזרים שאינם תושבי העיר אסור לשהות כאן, בעיר- גבול זו.

רח' שקולנה ברובנה, תרפ"ה

[לעזור לעלותו לא"י]... והוא מכיר וזוכר הטובות ומסירות-נפש שעשית בשבילו, על כן יעשה בעד שני כסף... הוא גדול וחשוב מאוד בעיני הראשים והוא נושא חן בעיניהם...".

(רבי שמואל השתדל ואף הצליח לסדר ידרישה להגאון הקדוש רבי מתתיהו כהן מאומן הי"ד ובני ביתו, אך בגלל חסרון ממון לנטיעה נדחתה ולא יצאה לפועל. כמו כן פעל יחד עם עוד מאנשי כדי להשיג דרישה לחסיד הגדול רבי יצחק ברייטר, אך לא עלה בידו)

והמתיקות ששרתה בקיבוץ כבשה את לבבו, עד שהרגיש כאילו מצוי הוא בגן-עדן עלי אדמות, מאז נקשר בעבותות ברבינו הקדוש. עם עלותו ארצה, כתב מכתב נלהב עבור ה'פנקס חבר' (לימים נתמנה רי"ד הכהן לרבה של שכונת הר-הכרמל בחיפה. הלך לעולמו בד' אדר ב' תשי"ח).

ביקול קורא' נוסף שפרסם מאוחר יותר רבי שמואל יחד עם רבי שלמה ווקסלער ורבי מאיר אנשין, הוא חוזר וקורא אל כלל אנ"ש באשר הם "חוסו על כבוד ארצנו הקדושה וכבוד התורה הקדושה וכבוד רבינו הקדוש ז"ל וחזקו ידכם לתמוך ולסעוד בהישיבה הק' ישיבת ברסלב תורה ותפלה" שיסדנו ע"ש רבינו הקדוש ר' נחמן מברסלב זצ"ל נכד הבעש"ט הק' ונכד הרה"ק ר' נחמן מהורודנקי ז"ל פה עיה"ק ירושלים בעיר העתיקה מול מקום מקדשנו להחזיקנו בחזק אמיתי שנוכל לעבוד עבודתנו תמה בתורה ותפילה ועבודת ה' וזוה תחזיקו ישוב א"י הק' וחזקו לימוד תורה ועבודה" וגם בזה יהי עזרה ופדות לאנ"ש שברוסי' ופולין להביאם לאה"ק ולעסוק בעבודתם הק' תורה ותפלה, ושנוכל להוציא מכוח אל הפועל בהוצאה לאור כ"ק מרבינו הק' ותלמידיו שיש תחת ידינו אשר עוד לא ראו אור...".

סדרי הישיבה שנקבעו, היו: ההלכות הנחוצות כמו הלכות שבת, מליחה ושאר ההלכות שביורה-דעה, וכן הליכה עם תורות רבינו שבליקוטי מוהר"ן. (הישיבה התקיימה במשך כשנתיים).

כיוון שהיה רבי שמואל איש-געגועים וגם איש-מעשה, בתקופה שלאחר שובו מאומן, הפך עולמות עד שעלה בידו לארגן 'דרישות' ללא מעט מאנשי מרוסיה ופולין והצליח להעלותם ארצה. כך למשל כותב רבי יחזקאל מנדלאל מלובלין לרבי יצחק מאיר קורמן בשנת תרצ"ה: "ור' שמואל הג"ל פורס בשלומך והוא רוצה לעשות בשבילך גם כן כמו שעשה בשבילי

בתוך עמי אני יושב - במחיצת אנ"ש בירושלים

חברינו אנ"ש חסידי ברסלב מחוץ לארץ לבוא לאה"ק וראשון הזכות לאלו שיעשו בשביל טובת ישיבה הנ"ל".

הדבר חוזר ומודגש שוב ב'יקול קורא': "... ובפרט שאנחנו מוכרחים ליסוד כזה שנוכל למלט נפשות אנ"ש מרוסי' ומפולין להמציא להם פאדרינגער (=אשרות עליה) ושיהא מוכן להם מקור פרנסה...".

'דרישות' לאנ"ש שבחו"ל

רבי שמואל השיג הסכמות וחתומות גם מרבני ירושלים דאז. באותה תקופה עלה ארצה הרב הגאון ר' ישראל-דוב הכהן, שכיהן כרב בכמה ערים ברוסיה. רבי ישראל-דוב הכהן, שהיה תלמידו של רבי יוול מנובהרדוק זצוק"ל כיהן כרב בעיר בוגוסלביסקי בפלך קובנה, ולאחר מכן במושבה היהודית סייחאדאק שבפלך חרסון בדרום אוקראינה, בשנות השלטון הסובייטי נעשה מקורב מאוד לר"י"צ מליובאוויטש זצוק"ל ומאנשי סודו.

את רבי שמואל הורביץ הכיר באומן, כשפגש בו בקיבוץ בראש השנה תרצ"א, כמסופר בימי שמואל' פרק רט: "ועל ראש השנה בא רבי מרדכי מברייניץ והביא אתו כמה בחורים חדשים על ראש השנה ורב אחד - שכעת הוא בארץ הקודש ונתן תעודה על הישיבה, עיין שם בפנקס חבר - גם כן בא על ראש השנה".

בראותו כי חרף גזירות ורדיפות הבולשביקים יוקדת שלהבת כזאת באומן, נתלהט לבו של הרב ר' ישראל-דוב הכהן באשו של רבינו, הנעימות

ל א ס י פ ה

ביום ט"ו בתמוז תרצ"ב יומא דהילולא של האור החיים' הקדוש, הוא חיבר או 'פנקס חבר' הכולל את יסודות ותקנות החברה, ואנ"ש שבארץ הקדוש, עשרים וחמישה במספר, חתמו שמותם.

וכך נכתב ב'יקול קורא' שהדפיס רבי שמואל בפנקס כשאליו מצטרפים שאר גדולי אנ"ש:

"חוב קדוש לכל אנשי שלומנו מקטן ועד גדול ולכל מי אשר שם רבינו ז"ל יקר בעיניו ולכל מי אשר חס על כבוד השי"ת ושכינתו הק' על כל א' לעשות בכל כוחו לסייע לזה, הן בקיום כל התקנות הקבועות החיוב הגדול המוטל על כל אנ"ש המובא בחוברת הלזה בענין יסוד הישיבה והחזקתה, והן שיוסיף כל א' מדעתו לפי כוחו וכפי נדבת לבו וכפי הכרתו והרגשתו עומק הדבר וכפי חיבתו ואהבתו את כבוד רבינו הקדוש וארצנו הקדושה. וזוה תקימו ותחזיקו ישיבת א"י הק' וצדקות לומדי תורה ועבודת ה' ותרוממו כבוד רבינו הקדוש ותצמצם מזה ישועה ותקווה, שע"ז יהא עזרה ופדות לאנ"ש שבאומן ורוסי' שעל ציון רבינו הקדוש להביאם לאה"ק ושיהי' להם מקור פרנסה, וכן לאנשי שלומנו שבפולין להביאם ולהחזיקם באופן שיכולו להקדיש את עצמם לתורה ועבודת ה' ובעזרה"ת תקיים כי מציון תצא תורה ויתגדל ויתקדש שם השי"ת ושם הצדיק הנכלל בו ונוכה לביאת משיח צדקינו בב"א".

ענין הבאת אנ"ש מחו"ל לארץ ישראל מובלט במיוחד בתקנות הישיבה, בסעיף ב' נכתב: "חברתנו הישיבה מחויבת לאחד את חברינו אנ"ש ולהשתדל בכל כוחה להזמין הזמנות עבור

המרעה הוא ארץ הקודש, הצאן זה אנשי שלומנו: מעט ברוסיה, מעט בארץ הקודש, והשאר בפולין, אבל צריך שיהיה הכל ביחד, אין שלמות יותר מזה, ה' יתברך יזכנו לזה בקרוב אמן כן יהי רצון, ועל כל פנים צריך לעשות קשר ואיחוד בינם וכמו שרצינו לעשות כמובא בפנקס-חבר בתקנון המחלקה א', עיין שם" (ימי שמואל פרק רא)

אור האמת יקד בלבבו כאש בוערת עצור בעצמותיו, ובפרט לאחר שקיבל על עצמו בשעת צרתו בהיותו חבוש בבית-האסורים כשלושה חודשים ברוסיה הקומוניסטית, שכשינצל וישוב לירושלים בשלום יקדיש את חייו למען רבינו ויעשה עבור הרבים. גם בהדפסת ספרי רבינו הקדוש ותלמידיו רצה לעסוק, כי באותה עת לא היו ספרים חדשים בנמצא, כמו כן נכסף להביא לדפוס את כתבי רבי אברהם ב"ר נחמן טולטשינר זצ"ל, אותם ליקט ואסף בעצמו ביגיעה עצומה וברובם טרם ראו אור (את חלקם השיג בהיותו בפולין ובאומן).

'ישיבת ברסלב לתורה ותפילה'

ותהי ראשית מעשהו ללכד את אנ"ש תחת דגל אחד, לפתוח מרכז בארץ הקודש אשר בשם "ישיבת ברסלב לתורה ותפילה" ייקרא, שמטרתו לנטוע ולהכות שורש בארץ הקודש.

תיכף עם חזרתו מאומן, פחות מחודשיים מאז הגעתו לארץ, קרא רבי שמואל את כל אנ"ש

הקדוש וכן במירון, נבע פיו בגדולת רבינו ותורתו וכל מי ששמעו היה לו הרהור תשובה.

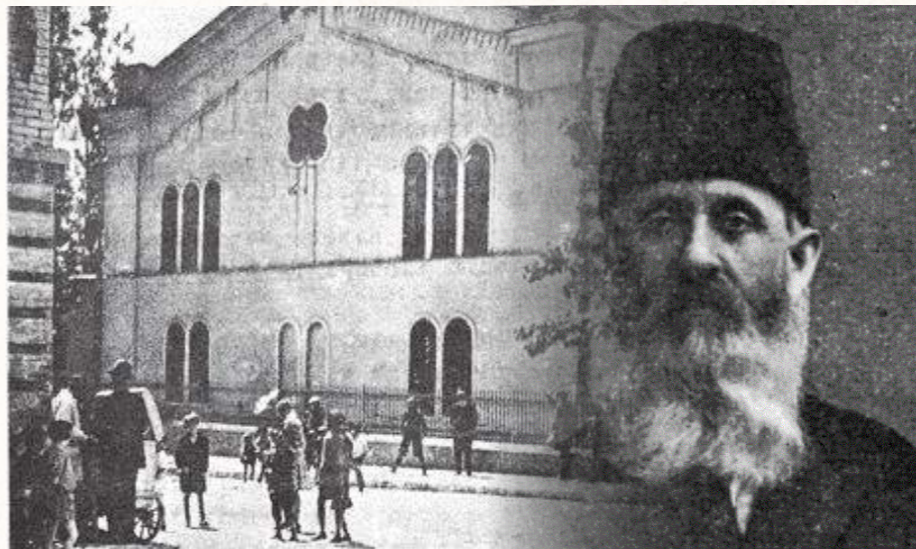
ובה בעת לא זנח את בני ביתו ודאג להם בגשמי וברוחני בבחינת "יפוצו מעיינותיך פנימה" ואף את בני חבריו מאנ"ש קירב לעניין רבינו.

זכה רבי שמואל לקרב נפשות יקרות לאורו של רבינו הקדוש, שברבות הימים קידשו שם שמים ושם צדיק האמת וקירבו רבים לה' יתברך, ביניהם רבי בנימין זאב חשין, רבי משה רוזנטל, רבי יונה לבל, ועוד רבים וטובים.

נתקיימו בו רבני שמואל דברי רבינו הקדוש שאמר "רצוני שתהיו אפויים בלבי", אהבתו והתקשרותו ומסירותו לרבינו היו עד בלתי גבול, עד זקנה ושיבה היה מסור לענייני רבינו, ומפעולותיו הרבות והגדולות תוצאות חיים עד היום הזה. ■

(רב תודות לר' שמואל תפלינסקי שיחי', ר' ישעי' שמואל רוזנבלט שיחי', ספרית מכון שוקן, ר' נחמן יהוסף ויטריאול שיחי', ר' נחמן גולשכסקי שיחי').

אבן זיכרון למקורבי ואוהדי ברסלב בעיר רובנה שבפולין שנעקד"ה בשואה

ר' יאקיל החזן הי"ד על רקע ביהכ"ס הגדול ברובנה

בשנת תרפ"ד הובא לדפוס בוורשא בפעם השביעית הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן' בהוצאת 'ברסלב' שעל ידי החסיד רבי אהרן לייב ציגלמן ז"ל הי"ד (תגינת סיום הדפסת הספר התקיימה בל"ג בעומר באותה שנה, ועוד חזון למועד להביא תיאור השמחה העצומה שהיתה אז בין אנ"ש). לפני גמר ההדפסה, פרסם ר' אהרן לייב בכתב העת 'דער יוד' "שזה קרוב מצפים אנו שנוכה להוציא לאור מביית-הדפוס את הספר הק' ליקוטי מוהר"ן ולכן כל מי שרוצה לזכות בו ישלח מחירו במוקדם והנחה יעשה לכל מי שישלם במוקדם - רק המחיר 4 זלאטיס".

רבים מאנ"ש ואוהדי תורת רבינו מרחבי פולין נענו לקריאה ושילמו מעות-קדימה. בסוף הספר הדפיס ר' אהרן לייב "שמות הפרענומער אנטען ואנ"ש המסייעים להדפסת ספרי רבינו ז"ל עפ"י סדר הא"ב", ביניהם אנו מוצאים רשימה של לא פחות מעשרים וחמישה יהודים מסלתה ושמונה של יהדות רובנה. חלקם חסידי ברסלב, וחלקם כאלו שחיבבו את רבינו ותורתו, ובהם רבני וחשובי העיר, יהי זכרם ברוך ובמהרה ימחה זכר עמלק וייוודע בגויים לעינינו נקמת דם עבדיו השפוך.

ואלו שמותם:

ר' משה שמואל לוי - מראשוני המקורבים מפולין. לאחר התקרבותו נסע לאומן ונשאר שם תקופה ניכרת. היה מתלמידי רבי אברהם בן רבי נחמן, ובימי זקנותו של רבי אברהם היה מלווה אותו בלכתו אל הציון, וסיפר בהתפעמות על תפילותיו החמות בדמעות שליש בעת שהותו בציון רבינו. (גם אחיו של ר' משה שמואל - ר' אהרן, זכה להתקרב לדרכו של רבינו)

ר' משה שמואל גר ברובנה, ובעת שהגיע לשם ר' שמואל הורביץ בדרכו לאומן, נודע לו מפי בני ביתו של ר' משה שמואל כי חפץ הוא לשוב לביתו אך אינו יכול מפני הגבול שנחסם.

הרב ר' משה אליעזר רוטנברג - רב העיר רובנה, היה נצר לשושלת רבנים מפורסמים,

ואחרי פטירת אביו הרב ר' חיים רוטנברג בשנת תרפ"ז, ירש את מקומו ברבנות רובנה.

היה קשור בעבותות לחסידות ברסלב ונסע לציון רבינו הק' באומן. בשנים שהגבול עם רוסיה היה חסום, עמד לעזר לאנ"ש שניסו להבריח את הגבול, בהיותו רבה של רובנה, השוכנת על הגבול, ניצל לא אחת את כוחו והשפעתו כדי לשחרר ממעצר את אנ"ש חסידי ברסלב שנתפסו בניסיון הברחת הגבול.

רבי משה-אליעזר היה מסור לבני עירו ועמד על משמר היהדות בעזו ובתבונה ובדרכי נועם. לאחר תקומת פולין בראשות המרשל פילסודסקי, החלה ממשלת פולין להתנכל ליהודים, בין השאר חקקו חוק כי יום ראשון בשבוע הוא יום מנוחה חובה ללא הבדל דת. הכוונה היתה למנוע מהיהודים רווח בעסקיהם בימים שהפולנים סוגרים את חנויותיהם. והיה אם ירצו היהודים לשמור את השבת, ישבתו עסקיהם יומיים בשבוע, וכך תצמח ברכה לפולנים וליהודים יגרם נזק.

יהודי רובנה, כמוהם כשאר אחיהם ברוב ערי פולין, עמדו בניסיון והמשיכו לסגור את חנויותיהם גם בשבת כמקודם תוך הפסד פדיון של שני ימים רצופים, אך היו אחדים יוצאים מן הכלל שניסו לפתוח את חנויותיהם בשבת. רב העיר רבי משה-אליעזר רוטנברג, השתדל לעמוד בפרץ לבל תחולל השבת, והיה בא אל החנויות המעטות שנפתחו ומשתהה בהן כדי שיהודים לא יכנסו אליהן לקנות, ובזכותו נסגרו אותן חנויות.

באחד ממכתבי רבי משה-אליעזר לרבי יצחק-מאיר קורמן, הוא כותב: "בוודאי ידוע לכבודו שגדולינו שליט"א מתאספים במאסקווא לחנוק הדת והתורה; נהנה אני מאוד מאסיפה זאת, כי כבר הגיעה השעה להתאחד ולהסתדר וכו' חושב אני את האסיפה הזאת לביכורי תנועות היהדות החרדית ולניצני פרי חיוזק הדת".

קדוש בחייו ובמותו הרב ר' משה אליעזר רוטנברג - רב העיר רובנה

כשנוכרים בהרב ר' משה-אליעזר רוטנברג, רבה של רובנה בתקופה האחרונה, עולים לפנינו דמותו הנעלה וזכר מעשיו הרבים לטובת הכלל והפרט בקהילתו. היה זה רב מפורסם, נצר לר' שמוליקל הנודע לבית השמעוניצים, חוסר מגוזע רבנים משך דורות. למדן גדול היה ר' משה-אליעזר, מן המעולים שבתלמידי החכמים בזמנו. מילדותו ספג את רוח התורה ונעשה בקי במכמני היהדות. חיי יום-יום היו ממנו והלאה.

ר' משה-אליעזר היה אדם בעל לב טוב ורגיש, מרחם על הבריות ונוטל מעצמו תמיד לטובת הזולת. בהיותו עניו גדול, נתגלמו בו תמימות ואצילות, כל יסודות הטוב והרחמים, והיה פורס מלחמו לכל אדם בלי לחשוב על עצמו ועל ביתו. יחסו לכל אדם היה יחס של אהבה ואמון, והיה מטה אוזן לכל הפונה אליו.

מאז נתקבל לכהן ברובנה הסתפק בדירה הצרה שלו ברחוב שקולנה, ללא דרישות ותביעות שהן. רק אחרי שנים נתנו לו ראשי בית-הכנסת הטריסקי חלק ממגרש בית-המדרש ברחוב זאמקובה, שעליו בנה לו דירה מתאימה פחות או יותר. הכנסותיו לכלכלת ביתו היו זעומות, ומהן הוא עוד פיזר לצדקה, לעזרה ולגמילות-חסדים.

בבירורים ובדיני תורה שהתנהלו אצל הרב רוטנברג וכן במקרי גיטין של זוגות, התעלה הרב בגישתו הנבונה, ביחסו העדין ובהשפעתו המוסרית היה מסלק ניגודים ומחסל טענות ומביא את הצדדים לפשרה, להבנה ולשלום. בייחוד עשה רבות למען הפליטים והעקורים שעברו דרך רובנה בשנות מלחמת העולם הראשונה ולאחריה, בשחרורם ממעצר ובהקלת מצבם. הרבה סיפורים התהלכו בעיר ובסביבה על צדקתו וטוב לבו של הרב. בין השאר סיפרו:

פעם, בערב שבת, נכנסה אשה לבית הרב, אותה שעה לא היה איש בחדר-האוכל. ראתה האשה את פמוטי הרבנית על השולחן ומשכה אותם אל תחת סינרה. הרגיש הרב ר' משה-אליעזר שישב בחדר הסמוך על ספר, במעשה, אך לא רצה לבזותה. מה עשה? פנה אל האשה ואמר: "ודאי

בכירורים ובדיני תורה שהתנהלו אצל הרב רוטנברג וכן במקרי גיטין של זוגות, התעלה הרב בגישתו הנבונה, ביחסו העדין ובהשפעתו המוסרית היה מסלק ניגודים ומחסל טענות ומביא את הצדדים לפשרה, להבנה ולשלום. בייחוד עשה רבות למען הפליטים והעקורים שעברו דרך רובנה בשנות מלחמת העולם הראשונה ולאחריה, בשחרורם ממעצר ובהקלת מצבם. הרבה סיפורים התהלכו בעיר ובסביבה על צדקתו וטוב לבו של הרב. בין השאר סיפרו:

פעם, בערב שבת, נכנסה אשה לבית הרב, אותה שעה לא היה איש בחדר-האוכל. ראתה האשה את פמוטי הרבנית על השולחן ומשכה אותם אל תחת סינרה. הרגיש הרב ר' משה-אליעזר שישב בחדר הסמוך על ספר, במעשה, אך לא רצה לבזותה. מה עשה? פנה אל האשה ואמר: "ודאי

פ. סיון - דפי זיכרון

נכנע לתקיף ולא אהב פשרות וקיים תמיד "לא תגורו מפני איש" ואף על פי כן אהבוהו גם מקרב חוגי אותם שאינם חרדים.

כ-מי יתן לי אבר כיונה אעופה אל ציון הק' אומנה שנים ישב על כיסא הרבנות בעיר. בימי השואה, יחד עם בני קהילת רובנה הלך הרב מה-יפית בדרכו האחרונה כרועה עדתו.

ר' שניאור זלמן גרינפלד - מתלמידי החכמים הנודעים וממקימי אגודת 'תומכי עניים' ברובנה.

ר' יאקיל (אליקים-אפרים) **גאלדין** - יליד העיירה מעזריטש הסמוכה. היה חזן ובעל-תפילה בחדר, משהגיע שמעו לרובנה, נשלחו אליו שליחים וביקשוהו לשמש כחזן בבית-המדרש הגדול הישן.

רבים ממתפללי בתי הכנסת האחרים בעיר היו באים לשמוע אל תפילתו וזמרתו הערבה. כמה חזנים ידועי-שם שיצא שמש בעולם החזנות, היו תחילה ממשוריו. כארבעים שנה שימש ר' יאקיל כחזן ברובנה. משנשאר בודד ובתו כבר היתה בארץ ישראל, עלה אף הוא ארצה. כעבור שנים אחדות נסע לביקור אצל משפחתו ברובנה, התעכב שם, ונספה בשואה הנאצית בתש"ב.

ר' אברהם שוחט - שימש רוב ימיו כשוחט-ובודק ברובנה ונודע לירא שמים.

ר' אפרים מנשה ווייסברויט - מנאמני ישיבת 'עץ חיים' ברובנה לצד הרב משה אליעזר רוטנברג.

ר' חיים ליפא הלפערין - בנו של ר' אשר ישעיה הלפערין, תלמיד חכם מופלג, מ טובי העיר ומחשובי חסידי טריסק ברובנה. ר' חיים ליפא היה בעל צדקה ונדבן בסתר כבגלוי.

ר' מענדל פרישבערג - משגיח בישיבת 'עץ חיים' ברובנה.

ר' שלמה צריף - שימש כשוחט ובודק בעיירה 'ראדוויל'.

עוד מבני קהילת רובנה שנתנו מעותיהם להדפסת הליקוטי מוהר"ן:

ר' אברהם זיבערס, ר' אליהו גורפינקל, ר' אלחנן כהן, ר' אהרן שמואל דזשאק, א. קאסטאלאו, ר' בעריל נאסאוויטץ, ר' געברודער זיידענמאן, ר' גרשון זאבער, ר' יצחק העלפערסאן, ר' יוסף פאלבע, ר' לייב קאטץ, ר' ליפא ווינער, ר' משה זיידענמאן, ר' פנחס טייטלבוים, ר' שמעון ראק.

ה' יקום דמם! ■

- מתוך הספר 'אש תמיד תוקד' לתולדות חסידי ברסלב בפולין שיצא לאור אי"ה בקרוב -

העינים
שראו
את העינים

במקום שיש אור כזה מוכרח להיות גם הסתרה שכזו..

שיחה מיוחדת ולבבית עם הרה"ח ר' שמואל טיקוצ'ינסקי שליט"א מבני ברק בן למשפחת 'פרושים' ירושלמית מזה שבעה דורות. נכדו של הגרי"מ טיקוצ'ינסקי זצ"ל ראש ישיבת 'עץ חיים' המספר בנועם שיח על ההשגחה הפרטית שניוטה את התקרבותו לאורו של רבינו הקדוש; על קרבתו הגדולה להחסיד המופלא רבי שמואל הורוויץ זצ"ל; ועל הדרכותיו והנהגותיו המיוחדות של החסיד הגדול רבי גדליה קניג זצ"ל; ועל שיחם ושיגם של זקני אנשי שלומינו שבדור הקודם ואורחות חייהם המופלאות; ועל השתלשלות כתיבת והדפסת הספר הנודע "חיי נפש".

שאלה שהציג בפניו אחד מבני התורה בבני ברק בעניין אמירת 'הריני מקשר' לפני התפילה, לאור דבריו של הגר"ח מוואלווין בספר 'נפש החיים'. הרב טיקוצ'ינסקי פנה לר' גדליה קניג ז"ל וביקש את התייחסותו לנושא. במענה לכך הואיל ר' גדליה לכתוב תשובה ארוכה שהודפסה לימים כקונטרס בשם 'חיי נפש' וכתה להסכמה נלהבת מחברי בית הדין של העדה החרדית בירושלים. בשיחה עמו מתאר הרב טיקוצ'ינסקי גלריית דמויות של חסידים ברסלב בדור הקודם, אורחם, שיגם ושיחם. מן התיאורים מתקבלת תמונה של חסידים למדנים ובקאים, והירים בכל דבריהם,

אהרן זצ"ל, ממשיכו של אביו בראשות ישיבת 'עץ חיים' ובהוצאת לוח המנהגים המפורסם. אף שנולד וגדל בירושלים, הרב טיקוצ'ינסקי למד בצעירותו בישיבת פוניב' בבני ברק, ומעניין הדבר שההשגחה העליונה גלגלה שדווקא שם יזכה להתקרב לאורו של רבינו הקדוש ותלמידיו הנאמנים. כך הוזמן לו להכיר מקרוב כמה מוקני חשובי אנשי בדור הקודם, ביניהם ר' שמואל הורביץ ז"ל ר' גדליה קניג ז"ל, ובפרט ר' נתן צבי קניג ז"ל, שקירב אותו בתחילת דרכו, ואחרים. כתוצאה מהיכרות קרובה זו זכה בהמשך גם ליטול חלק חשוב בבירור מושגים יסודיים בחסידות ברסלב ובתורת רבינו הקדוש, וזאת בעקבות

ידוע רבנו הקדוש הביע את רצונו שעניינו יתפשט בלבבות אנשים [המתמידים בעבודתם] כיהודי ליטא (ליטווישע הערצער). ואמנם כמה מהמיוחדים שבחסידים ברסלב בדור הקודם הגיעו ממשפחות יוצאי ליטא, או נמנו בצעירותם על תלמידי ישיבות ליטא. הרה"ח ר' שמואל טיקוצ'ינסקי שליט"א מבני ברק הוא בן למשפחת 'פרושים' ירושלמית מזה שבעה דורות. סבו היה הגרי"מ טיקוצ'ינסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים', מחבר ספרי הלכה חשובים ובעל 'לוח ארץ ישראל' הנודע. אביו היה ר' ניסן

רבי יחיאל מיכל טיקוב'נסקי

רבי נתן צבי קעניג

רבי משה בורשטיין

כשניגשתי פעם בליל שבת לומר 'גוט שבת' לראש הישיבה הרב שך, אחרי התפילה, הוא עצר אותי ושאל: "מה שמעתי, נהיית ברסלב'ר?". אמרתי לו: כן. הוא כנראה חשב שאתחמק או משהו, אבל כשהשבת לו בביטחון הוא הבין שזה כבר 'אבוד'...

פעם אחת באתי אליו למירון והוא אמר לי שאינו מרגיש טוב ואין לו כוח לדבר, אבל כיוון שכבר באתי ישוחח אתי קצת. עמדנו בדלת ודיברנו כמעט שעותיים.

כשהוא נפתח זה היה כמו נחל נובע עד ששכח שהוא לא מרגיש טוב. לדבר מהצדיק היה אצלו ממש כמעייין המתגבר. הוא היה "שופך" הכל, מדבר ומדבר. היה מסוגל לדבר שעות על הגדלות של רבנו, על התקרבות לרבנו

רבי שמואל טיקוב'נסקי לצד חותנו רבי זאב ליברמנש ורבי לוי יצחק בנדר

"בדיוק באותו שבוע - תראה איך הקב"ה מסובב את הדברים - היו מודעות ברחובות בני ברק שאצל ר' אהרן קלינגמן, שגר ברחוב רבי עקיבא, אפשר לקנות ספרים שונים. הייתה רשימה, ואחד מהספרים היה "תורות ותפילות". מיד הלכתי לקנות.

חשבת אז: איפה יש ברסלב בימינו? אולי יש כמה זקנים. לא העליתי בדעתי שאפשר להכיר חסידי ברסלב בבני ברק.

אחר כך קרה עוד דבר מעניין: בשבעה עשר בתמוז, בלילה, למדתי בישיבה, והנה שמי לב שבסוף בית המדרש, בצד מערב, יושב אברך ונראה כמדבר לעצמו, ומדי כמה מלים הוא פורץ בקריאה "אוי טאטע".

התקרבתי אליו בשקט, ואני שומע שהוא מדבר ומדבר דברים נפלאים. לאט לאט התאספו שם עוד כמה בחורים. כשסיים הוא הבחין בנו

וראה שאנחנו מתעניינים בו, אז הוא הציע לנו להתלוות אליו לאכסניה שלו. האכסניה הייתה אצל ר' נתן צבי קעניג ז"ל. היינו חמישה בחורים, ביניהם כמה שהתפרסמו כמרכיצי תורה כיום. מתוך סקרנות הצטרפנו אליו. שמו של האברך היה יוסף צבי בן לאנה שרה. הוא ידוע בברסלב כר' הערשיל וואסילסקי ז"ל. אני זוכר את השם משום שהוא ביקש מאתנו שנתפלל עליו. הוא חילק לנו ספרים וקונטרסים והכיר לנו את ר' נתן צבי קעניג ז"ל. מאז ידעתי: יש ברסלב גם בימינו.

רציתי לפתוח בשיחה עם ר' נתן צבי, אבל הייתי ביישן. מה יכולתי לדבר אתו? ביקשתי ממנו "ליקוטי תפילות" בהשאלה. ביום שישי, כשהיה לי קצת זמן פנוי אחרי הסדרים בישיבה, הייתי אומר את התפילות. כשהחזרתי לו את הספר העזתי ואמרתי: אולי לומדים פעם ביחד ליקוטי מוהר"ן? אולי אפשר לקבוע חברותא? הוא ענה: אדרבה, יש אצלנו שיעור פעם בשבוע, תבוא. אמרתי לו: אני מתבייש. בחור מפוניבוז, בן למשפחת טיקוב'נסקי, מסתובב בברסלב. הרגשתי לא נעים. הוא הרגיע את חששותיי ואמר לי: אל תדאג. אתה יכול לבוא. אל תחשוש משום דבר. ובאמת כשהגעתי ראיתי שם כמה אנשים שהכרתי. אחד מהם היה למשל מי שהיום הוא הרבי מאלכסנדר, ר' ישראל צבי יאיר דנציגר שליט"א. כשאני פוגש אותו כיום הוא מתעניין בשלומי וזוכר אותי מאז.

כך התקרבו לברסלב. היינו הולכים יחד לפעלד ולומדים שיעורים.

כל זה היה בקיץ של שנת תשי"ט, בסביבות תמוז-אב. לקראת ראש השנה של אותה שנה רציתי לנסוע למירון כדי להצטרף ל'קיבוץ' שהיה שם. ר' נתן צבי, שכנראה חשש שלא אוכל לעמוד במניעות, אמר לי: אל תעשה זאת עדיין. השנה תישאר בישיבה ובשנה הבאה נראה. הוא לא רצה שיתעורר 'טראסק' בישיבה מכך שבחורים הפכו לברסלב'רים. שההתנגדות לא תהיה חזקה מדי. ואמנם שנה אחר כך כבר נסעתי.

כך זה נמשך ברוך השם. אחר כך כבר נעשיתי גיסו של ר' נתן צבי - הוא היה השדכן.

אגב, כשניגשתי פעם בליל שבת לומר 'גוט שבת' לראש הישיבה הרב שך, אחרי התפילה, הוא עצר אותי ושאל: "מה שמעתי, נהיית ברסלב'ר?". אמרתי לו: כן. הוא כנראה חשב שאתחמק או משהו, אבל כשהשבת לו בביטחון הוא הבין שזה כבר 'אבוד'...

איך הגיב אביך ז"ל כשנודע לו על העניין?

הוא קיבל זאת בהבנה רבה ואמר לי: לא אכפת לי שנהיית ברסלב'ר. העיקר שתמשיך ללמוד. הוא היה פיקח גדול. אבי ז"ל גם תמיד חינך אותנו לא לדבר על שום רב ועל שום חסידות. הוא פחד לדבר על אף צדיק. אחים שלי הסתובבו אצל כמה אדמו"רים. אבי נהג לומר: לא איכפת לי ממי אתם מקבלים, אבל תזהרו לא לדבר על רבי אחר. הרי חמיו של רבי נתן התרחק מחסידות בגלל ששמע שחסידים מדברים על צדיקים אחרים.

כאמור תחילת התקרבותי הייתה בסוף הקיץ של שנת תשי"ט. לקראת 'בין הזמנים' הייתי אמור לחזור הביתה, לירושלים. שאלתי את ר' נתן צבי: מה עושים בחופש? למי אפשר ללכת בירושלים? ואז הוא המליץ לי לפנות לדודו ר' גדליה קעניג ז"ל. הוא אמר לי: תקרב אליו ותהנה ממנו מאד. ואמנם למדתי ממנו הרבה, וכידוע בהמשך גם יצא מההיכרות הזו הספר 'חיי נפש'.

ר' גדליה קירב אותי מאד. בהמשך גם אחי התקרב לברסלב ונעשה חתן אצלו. וכמובן הקירבה המשפחתית יצרה פתיחות רבה יותר לעניין של ברסלב, למרות שכאמור גם קודם לכן לא הייתה שום התנגדות ב"ה, ובפרט אחרי שראו את ר' גדליה. אמא שלי נהגה לומר שהוא נראה כמו מלאך.

איך היה נראה הקיבוץ במירון?

יש הרבה לספר, אבל יש נקודה אחת שאני זוכר במיוחד. בפעם הראשונה שהייתי בקיבוץ, אחרי מעריב, ניגש אליי אחד אחד החסידים ואיחל לי 'לשנה טובה' בכוז לבביות כאילו היינו החברים הטובים ביותר. זה מאד מאד השפיע עליי. היה שם גם ר' יענקל תפלינסקי, שדיבר אתי ועם אחרים בידידות בלתי רגילה. כל זה השאיר עליי רושם מאד עמוק. ראיתי את גודל האהבה, שרבנו דיבר עליה, שיש בין אנ"ש.

מצד שני הפריעה לי מאד המחלוקת. עד כדי כך שאמרתי לעצמי שאם הייתי יודע מראש שיש מחלוקת כזו יתכן ולא הייתי מתקרב לברסלב לכתחילה. עד כדי כך. אמנם במקום שיש אור כזה מוכרחה להיות גם הסתרה כזו, בשביל הבחירה, כמו שמסבירים רבנו ורבי נתן. כנראה.

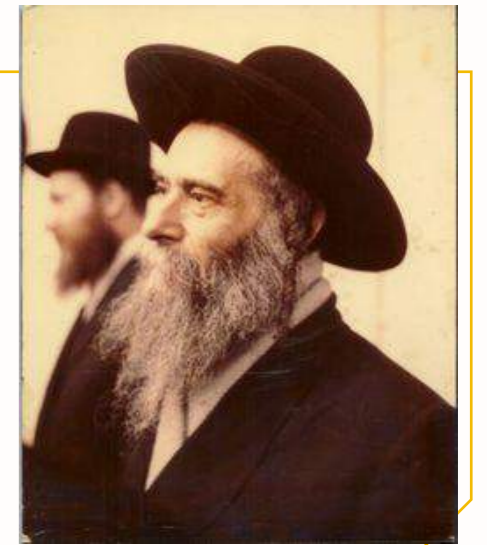

את מי הכרת בירושלים?

הייתי הולך ל'שוהל', וגם לקיבוץ במירון, ושם הכרתי את כולם. ר' לוי יצחק, ר' שמואל שפירא, ר' אליהו חיים רוזין, ר' משה בורשטיין. אגב, אחי למד בישיבת חברון וסיפר לי שהם נהגו ללכת פעם בשבוע, קבוצת בחורים מיישבת חברון, אל ר' אליהו חיים רוזין והוא מסר להם שיעור קבוע בליקוטי מוהר"ן.

ר' משה בורשטיין היה גם כן יהודי מיוחד. פעם התלוויתי אליו לנסיעה לאומן דרך מוסקבה יחד עם ר' מיכל דורפמן. התפללנו בבית הכנסת המפורסם 'מרינה רושצ'יה'. אני סיימתי קודם ויצאתי החוצה, וכשהם יצאו צילמתי אותם יחד. ר' משה ראה והקפיד על כך. כדי לפייס אותו הצעתי להוציא את כל הסרט ולהשמיד את כל התמונות, כולל כל שאר התמונות שהיו בסרט. כשר' משה שמע כך הוא אמר שהוא מוחל ושאיני צריך להוציא את הסרט. למרות שהקפיד לא להצטלם, הוא החליט למחול וזהו, כדי שלא אצטרך להשמיד את כל הסרט.

רבי גדליה קעניג

ר' שמואל היה מדבר בקיבוץ בראש ממש חלש, עד שבאו כמה אנשים גם כן, או במקומו. ר' גדליה לא הסכים שיתפרש אולי כפגיעה בכבודו של ר' שמואל.

רבי שמואל הורביץ במירון

הוא היה אדם גדול. פעם אחת באתי אליו למירון והוא אמר לי שאינו מרגיש טוב ואין לו כוח לדבר, אבל כיוון שכבר באתי ישוחח אתי קצת. עמדנו בדלת ודיברנו כמעט שעתים. כשהוא נפתח זה היה כמו נחל נובע עד ששכח שהוא לא מרגיש טוב. לדבר מהצדיק היה אצלו ממש כמעין המתגבר. הוא היה "שופך" הכל, מדבר ומדבר. היה מסוגל לדבר שעות על הגדלות של רבנו, על התקרבות לרבנו.

הוא ידע המון, בין בתורה ובין שאר שיחות. עם כל זה הוא היה צנוע ביותר. היו לי הרבה דברים שרשמתי מפיו ואחר כך מסרתי לבן שלו שחשב להדפיס אותם. כל דבר שהוא אמר לי הייתי רושם עם התאריך.

את ה"ימי שמואל" הוא נתן לי עוד כשהיה בכתב יד. אלה היו מחברות עבות עם הרבה דפים. הוא נתן לי ואמר: אף אחד מאנשי עוד לא ראה את הכתבים הללו. אתה היחידי שאני נותן לו לקרוא, ונא אל תעתיק. אחר כך בני משפחתו הדפיסו זאת. כשהוא מסר לי את הכתבים הוא ציין שרשם עד הנסיעה לאומן ושהוא מצטער שלא הוסיף לכתוב לאחר מכן, ושעכשיו כבר קשה לו לכתוב.

אחד הדברים שאני זוכר מהכתבים הללו היה שעל הפסוק "זה ספר תולדות אדם" בבראשית הוא כתב בערך תשעים פירושים, בעיקר על דרך רבנו הקדוש.

הוא הגיע פעם לבני ברק, לברית אצל ר' נח חפץ. הוא סיפר לי אז שבאותו יום לפני כך וכך שנים השתחרר מבית הסוהר ברוסיה ונסע לאומן. הוא סיפר שהיה שם קור נורא, והוא הסתובב עם הבגדים שבהם הגיע מירושלים ומרוב התלהבות לא הרגיש כלל את הקור.

הייתי יכול לעמוד שעות ולהביט ב' שמואל ז"ל איך שהוא מתפלל ומתבודד להשי"ת בכזו ערגה וכיסופים שלא רואים כדוגמתה, תוך כדי שכל גופו היה מתרומם בהשתוקקות כלפי מעלה.

ר' שמואל דיבר הרבה על ה'ברדיטשבערס', חסידי ברסלב שהתגוררו בברדיטשוב, וסיפר עליהם בגעגועים. הוא אהב אותם מאד עד שממש

רצה להיקבר שם. כמדומני שהם שקירבו אותו כשהיה באומן.

עוד דבר שאני זוכר שהיה חוזר עליו: כמו שרבי נתן היה תלמיד של הרבי, כך גם אנחנו עכשיו תלמידים של הרבי.

איך היה הקשר שלו עם שאר זקני אנ"ש?

בזקנותו הוא היה ממעט לבוא ל'שוהל', בגלל המרחק וגם בגלל שהיה קשה לו לשאת אפילו קצת רעש סביבו. אבל כמובן שכיבדו והעריכו אותו מאד.

ר' גדליה פעם אמר לי: שים לב איך ר' שמואל מגביה את הרגליים ב'קדוש', שלוש פעמים כדעת האר"ז. זאת אומרת הוא החשיב אותו והתבונן בהנהגותיו.

עוד סיפור: ר' שמואל היה מדבר בקיבוץ בראש השנה. בזקנותו הקול שלו היה ממש חלש, עד שבאו כמה אנשים להציע לר' גדליה שאולי ידבר גם כן, או במקומו. ר' גדליה לא הסכים בשום אופן לעשות שום דבר שיתפרש אולי כפגיעה בכבודו של ר' שמואל. העריכו אותו מאד מאד.

מהתיאורים שלו עצמו, וכן מהסיפורים על מה שעבר עליו, נראה שהיה טיפוס 'בוער', אבל אולי רק בפנימיות.

ייתכן, מבחוץ היה אדם שקט ביותר. עדין ושקט. אולי היה הבל בין צעירותו לתקופה שאני הכרתי אותו. בחתונה שלי למשל רציתי לתת לו ברכה בחופה והוא התחמק בכל דרך ואמר: תן לאנשים אחרים.

מעניין שהרבה מחשובי אנ"ש בדור הקודם הגיעו מרקע ליטאי.

אכן. כמו ר' שמואל שפירא למשל. הוא למד כל הזמן ולא רציתי להפריע לו, אבל בכל זאת דיברנו הרבה.

האם יצא לך לשוחח עם גדולי התורה בבני ברק על ברסלב?

לא כל כך. חסידי ברסלב בבני ברק באותה תקופה היו ממש מעטים. בכלל בעולם הישיבות ידעו מעט מאד על ברסלב (למרות שבדור שלפני כן היו כמה מגדולי ליטא שהיו בקיאים בתורת ברסלב). אחד מרבותי ב'שיבה', למשל, מגדולי הדור הקודם, שאל אותי פעם האם הרבי מברסלב נמצא כיום בארץ או בארה"ב... הוא הופתע לשמוע שהרבי זה עדיין אותו רבי מלפני מאה וחמישים שנה. הוא שאל בפליאה: אז איך מקבלים ממנו? עניתי שלומדים את הספרים וצינתי את שמו של הספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן", ואז הוא נזכר שידוע במה מדובר ואף אמר שהוא חושב שיש לו את הספר.

הוא שאל אותי: מה עושים בברסלב? אז אמרתי לו למשל: חשבון הנפש. במקום להשתמש במושג "התבודדות", השתמשתי במושג של תנועת המוסר. הסברתי לו שעורכים בכל יום חשבון נפש ובודקים איך עבר היום ואיך לשפר כדי שמחר יהיה יותר טוב. הוא נהנה מכך.

הסטיפלר בוודאי הכיר את ברסלב, אבל לא דיברתי אתו על כך.

רבי הערשל וואסילסקי

זה התחיל כבר בזמן רבנו ורבי נתן. כנראה היו כאלה שחשבו בטעות שאי אפשר להיות אדם נורמלי וגם עובד ה' כפי שראוי.

נכון, נכון. היו גם סתם דיבורים והשמצות. היה למשל אברך שהתקרב לברסלב ומישהו מהכולל שלו הלך וסיפר לרעייתו של אותו אברך שהוא כבר לא לומד כמו בעבר, ישן על ספסלים ועוד דיבורים מהסוג הזה. כמובן האישה מאד הצטערה לשמוע את זה וכעסה עליו. רציתי לבקר אצלו פעם באותם ימים והוא אמר לי: אל תיכנס עכשיו, זה לא זמן טוב. השלום בית התקלקל. אותו אברך אמר בכאב גדול למי שדיבר עליו: "שלח ידיו בשלומיו חילל בריתו".

בשבעה עשר בתמוז, בלילה, למדתי בישיבה בפוניבז', והנה שמתי לב שבסוף בית המדרש, בצד מערב, יושב אברך ונראה כמדבר לעצמו, ומדי כמה מלים הוא פורץ בקריאה "אוי טאטע". התקרבותי אליו בשקט, ואני שומע שהוא מדבר ומדבר דברים נפלאים. לאט לאט התאספו שם עוד כמה בחורים. שמו של האברך היה ר' הערשל וואסילסקי ז"ל.

שנה אחת בפורים ניגשתי לר' שמואל שפירא ושאלתי אותו מי הוא המפורסם של שקר של ימינו שצריך להיזהר ממנו. ר' שמואל היה שתוי לגמרי. הוא הסתכל סביב כדי לראות שאף אחד לא שומע ואז אמר לי בשקט כממתיק סוד: המפורסם של שקר הכי גדול הוא היצר הרע בעצמו. ממנו צריך לברוח...

ר' גדליה שמע על כך ואמר לאותו אברך שהוא רוצה לדבר אתו. הוא הגיע אליו הביתה והתחיל לדבר אתו בקול, כך שגם בני הבית ישמעו, עד כמה ראוי לכבד אותה ולעזור לה וכו'. ר' גדליה היה מיוחד בזהירות בבין אדם לחברו וכבוד הבריות, אבל הפעם הייתה לו גם כוונה שהיא תשמע איך מדברים. הוא היה פיקח גדול. כשהוא הלך היא אמרה בהתפעלות: תשמע, לא ידעתי שככה מלמדים אתכם בברסלב. כך הוא החזיר את השלום בית שם, ומאז ברוך השם היה הכל בסדר. אגב אותו אברך שדיבר נענש רח"ל ונעשה חולה אנוש אחר כך.

כל יום - אבל או בצהריים או בלילה. התבודדות. כל הדברים. אבל בלי לפגוע בסדרי הישיבה. לא צריכים לגרום התנגדות. ר' גדליה אמר לי: תלמד ליקוטי מוהר"ן ואל תחסיר התבודדות כל יום, אבל לא בזמני הישיבה. כך אמנם הצלחתי. כשראשי הישיבה דיברו על ברסלב הם ידעו שזה בסדר, כי ראו שזה לא מפריע ללימוד שלי.

”

מה ראת וקיבלת אצל זקני אנ"ש יותר מאשר מהספרים?

כשרואים משהו טוב אפשר לקבל. אבל בוודאי שלמדתי הרבה. אתן לך דוגמה. הרבי מדבר בתורה ח' על כך שעל ידי אנוחה נמשך רוח חיים, ושעיקר רוח חיים מקבלים מהצדיק שבדור, ורוח חיים הוא בחינת ציצית וכו'. אז אצל אנ"ש אפשר לראות איך הולכים עם התורה למעשה. אנוחה, איך מכניסים את המחשבה במצווה וכו'.

ויש גם כל מיני הנהגות טובות. למשל משהו שראיתי אצל ר' משה בורשטיין, כשהיה מגיע לאומן עוד בזמן שהגויים התגוררו בדירה שעל הציון. לפני שהיה ניגש לציון הוא היה מחליף מעיל - לוקח מעיל חדש ומברך עליו שהחינו ומכווין גם על מה שזכה להגיע לציון.

אני לא קונה בגד חדש במיוחד, אבל אם בדיוק יש לי משהו שאפשר לברך עליו שהחינו, זו הנהגה יפה.

”

זה מזכיר את מה שרבי נתן עשה כשרבנו הסתלק - באותו זמן נפטר גם אח שלו והוא ישב עליו שבעה והיה בדעתו גם על הרבי. כלומר לא מחדשים דין חדש או הנהגה חדשה, אבל אפשר להכניס במה שקיים.

אכן.

מלראות את גדולי אנ"ש היה אפשר ללמוד גם סדר עדיפויות נכון. איך הם חשבו על כל הפרטים. אני זוכר פעם אחת למשל שהיננו אצל ר' גדליה והגיע זמן מנחה. כרגיל ר' גדליה היה

ממהר להתפלל בזמן. יצאנו לתפילה וכבר היה מאוחר, לפני השקיעה, ואז פתאום הגיע בחור וביקש כוס תה עם דבש כי כואב לו הגרון.

אני הסתכלתי על השעון, אבל ר' גדליה פשוט חזר הביתה, הכין לו כוס תה, התיישב בנחת עד שהוא סיים לשתות ואז הלך להתפלל. ביישוב הדעת כזה, בלי שום לחץ. הוא אמר: עכשיו הגיעה לנו מצווה כזו, או זה מה שצריך לעשות. לתת לו תה.

”

מה הביא להדפסת הקונטרס 'חיי נפש'?

כאמור למדתי בבני ברק וגרתי בירושלים. בבין הזמנים נפגשתי עם ר' גדליה פנים אל פנים, אחר כך התחלתי להתכתב אתו.

פעם אחת משהו שאל אותי על אמירת 'הריני מקשר' ואם אין בכך בעיה. אמרתי לו: אני מאמין במה שרבנו כתב שצריך לומר, אבל כדי לענות לך אברר את הנושא. שלחתי את השאלה לר' גדליה.

באחד הימים הוא הגיע לישיבה - כמדומני שבתו גרה בבני ברק והוא בא לבקרה - והביא לי מעטפה גדולה עם הרבה דפים שבהם היה מענה מפורט על השאלה.

אחרי זמן שאלתי אותו אם להדפיס ואמר שאפשר בתנאי שתהיה הסכמה מבי"ד של העדה החרדית על כך. ואמנם הראב"ד רבי פנחס עפשטיין זצ"ל חתם על הסכמה נלהבת.

”

מה ראת אצל אנ"ש בפורים?

האמת שקשה לזכור ממרחק השנים. אבל סיפור מעניין אחד אני יכול לספר לך. שנה אחת בפורים ניגשתי לר' שמואל שפירא ושאלתי אותו מי הוא המפורסם של שקר של ימינו שצריך להיזהר ממנו. ר' שמואל היה שתוי לגמרי. הוא הסתכל סביב כדי לראות שאף אחד לא שומע ואז אמר לי בשקט כממתיק סוד: המפורסם של שקר הכי גדול הוא היצר הרע בעצמו. ממנו צריך לברוח. ■

**בְּפוּרִים נִתְגַּלָּה אוֹר גְּדוֹל
מְאֹד מְאֹד שְׁאִינוֹ נִתְגַּלָּה
בְּשׁוּם זְמַן, וְהָאוֹר הַזֶּה הוּא
בְּחִינַת מְרֻדְכִי, כְּמִבְאָר
בְּפָנוּת, שְׁזֶה סוּד וּמְרֻדְכִי
יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ, עַיִן שָׁם.**

**הֵינּוּ שְׂאֵז בְּפוּרִים אָנוּ זֹכִין
שְׁנִתְגַּלָּה אוֹר הַצְּדִיק הָאֵמֶת
שֶׁבְּכָל דּוֹר וְדוֹר בְּהִתְגַּלּוֹת
גְּדוֹל מְאֹד, שְׁנִזְכָּה לִידַע
הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, וְלִהְכַנְיֵעַ
הָרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת.**

**וְאֵז זֹכִין לְהִתְקַרֵּב הַכֹּל
לְה' יִתְבָּרֵךְ אֶפְלוֹ הֶרְחוּקִים
מְאֹד מְאֹד מִן הַקְּדוּשָׁה,
בְּבְחִינַת 'וְרַבִּים מְעַמִּי
הָאָרֶץ מִתִּיהָדִים' וְכוּ'.**

**כִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה הָאֵמֶת וַיִּזְדַּעַן
מְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּם, אֵזִי הַכֹּל
יְכוּלִין לְהִתְקַרֵּב לְה' יִתְבָּרֵךְ,
כִּי הַצְּדִיקִי אֵמֶת מְקַרְבִּין
כָּלָם לְה' יִתְבָּרֵךְ.**

(ליקוטי הלכות מתנה הלכה ג')

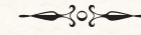
ואמרתם כה לח"י

יכול רב של כתבים הותיר אחריו החסיד המופלג רבי שמואל צ'צ'יק זצ"ל • משך כיוכל שנים סדר וערך והוציא לאור קרוב לח"י ספרים מלאי זיו ומפיקים נוגה בשלל נושאים וענינים, אשר חלקם הגדול עוסק בתפארת גדולת הצדיקים מצוקי ארץ יחידי הדורות וקדושת תורתם וציוניהם הקדושים • ביותר הפליא לסדר ולהאיר באור יקרות את נפלאות נצחיות אורו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה זיע"א ותורתו ועצותיו הקדושים החיים וקיימים לעד ולנצח נצחים, ואת גדולת מעלת ציונו הקדוש קודש הקודשים, אליהם היה קשור ודבוק בכל נימי לבבו בעבותות של אהבה, בערגה וכיסופים עד כלות הנפש ממש

↪ רב פעלים בן אי"ש ח"י ↪

אמר עם הספר

דמות מופלאה היתה דמותו של החסיד המופלג רבי שמואל צ'צ'יק זצ"ל, דמות שכולה מכוסה ונעלמת במעטה וכיסוי שרק מתי מעט הצליחו לחדור אליה, ולהביט במקצת בנפש השוקקת מלאת רוח חיים וקדושה המסתתרת בתוכה.

למרות החומה הבצורה שהקיף בה את עצמו רבי שמואל ז"ל נותר צוהר קטן ממנו ניתן להציץ כמבין החרכים לעולמו הפנימי, ולהתבונן בגדולת הרוח ששכנה בקרבו, אלו הם ספריו הרבים, רבי האיכות, אשר הותרו אחריו ברכה.

ח"י ספרים ערך וסידר והוציא לאורה רבי שמואל ז"ל בימי חלדו, במגוון ענינים ושלל נושאים הקשורים בעיקרם מגדולת ורוממות גדולי הצדיקים יחידי הדורות, כולם כאחד שתולים ומיוסדים ברובם הגדול על אדני מעיינות הישועה היוצאים מהנחל נובע מקור חכמה זיע"א ותלמידו הגדול.

כתיבת ספריו התפרסה על פני שנים רבות, קרוב לחמישים שנה, החל משנת תשי"א, בעודו אברך צעיר עול ימים, כבר בראשית התקרבותו לאור רבינו הק', החל רוח הצדיק לפעמו לעסוק בהפצת מעיינותיו חוצה, ועד לזיבולא בתרייתא דיליה, כל עוד רוח חיים באפיו עסק ר' שמואל ז"ל בכך, במסירות גמורה שלא תתואר.

כל זאת פעל ועשה מתוך דחקות עצומה וללא תנאים כלל, בעשר אצבעותיו המיוסרות טרח ויגע זמן זמנים טובא ללקט פזורים ולקבץ אמרים שיחות תורות ותפילות והלכות, ולסדרם ולכוננם כבנין הבנוי לתפילות.

אם כי את מלאכת כתיבת ספריו מכנה רבי שמואל ז"ל בכמה משערי בשם 'לקט אמרים', אבל כל המתבונן בהם בעין פקוחה רואה עד כמה חכמה ותבונה וידיעה רחבה טמונים בכל ליקוט וסידור הדברים בסדר נכון ונישא. כך גם ניכרת בקיאותו בכל מרחבי וחלקי התורה הקדושה בנגלה ובנסתר, ובפרקים אחדים מספריו אף מתגלה כוחו הגדול לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ולדקדוק ההלכה שניחון בה.

ועל כולנה עולים דברי הקדמותיו היקרים מפז ומפנינים, בה אנו נוכחים לראות את רגשת דבקותו והתקשרותו ואמונתו התמימה והטהורה באורו הבהיר של אור האורות ובגדולתו של ראש בני ישראל הנחל נובע מקור חכמה זיע"א, כאשר מדי דברו בו, לשונו המליצית גחלי אש תלהט, והמיית לבו גואה בגעגועים עד כלות הנפש.

תשי"א ספר יסוד צדיק

להראות גלוי כי תיקונו הנפלאים
והנוראים נעשים עוד היום כמו
בחיים חיותו כי נטע קדושתו
לנצח

"זה ספר ליקוטים אמרים טהורים מזוקק שבעתיים קצת מהגדולות הנפלאות והנוראות של האדם הגדול בענקים הוא אדמו"ר אור האורות רבינו ננמ"ח קודש הקדשים מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדולתו, רבים מהם דברי אלוקים חיים אשר יצאו מפיו הק', ומהם אשר כתובים על ספרי תלמידיו ותלמידי תלמידיו הק', כולם אהובים וברורים להראות גלוי לכל למען ידעו דורות הבאים כי קדושת רבינו וכל תיקונו הנפלאים והנוראים המה לעולמי עד ולנצח נצחים, וכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לתקן נשמות הגידחים ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה רבינו הם חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים וכמובא בדבריו הק' בחיי מוהר"ן: 'מיין פייעריל וועט שוין טלואין ביז משיח וועט קומין'.

"וכמובא בפנים בהמכתב של הר"ר נחמן מטולטשין זצ"ל "כי כלל מונח בידינו כי הצדיק הדור בדורות אלו הוא רבינו הקדוש" ותיקונו הנפלאים בכל דור ודור נזכרים ונעשים בפרט לכל ההולכים בדרכיו ומקיימים עצותיו העמוקים לא יבושו ולא יכלמו לנצח נצחים".

את רוב ספריו חותם רבי שמואל ז"ל בזה הלשון - "נערך ונסדר ע"י שמואל בן אי"ש ח"י ברסלבר" - כי על כן, אבה לקיים בזה את דברי הפסוק ויגבה לבו בדרכי ה', ובוזה היה כל כבודו והדרו להשתבח בכך ששם רבינו הקדוש נקרא עליו.

ראשית ממלכת כתיבת ספריו של רבי שמואל ז"ל החלה בשנת תשי"א, אז הפציע השחר אורו בספרו "יסוד צדיק" הסובב סביב הנקודה הראשית והכללית, היסוד שהכל תלוי בו, נקודת הצדיק יסוד העולם שבאמצעות ההתקרבות אליו וההתכללות בו נעשים ונפעלים כל תיקוני העולמות בכלליות ובפרטיות, ובעיקר מגלה ומודיע בספרו זה איך "תיקונו הנפלאים והנוראים נעשים עוד היום כמו בחיים חיותו כי נטע קדושתו לנצח".

ליקוטי אמרים דברים יקרים נאמנים ונחמדים אשר בו יבואר קצת מגדולת רבינו הק' נחל נובע מקור חכמה רבי נחמן בן פיגא זיע"א להראות גלוי כי תיקונו הנפלאים והנוראים נעשים עוד היום כמו בחיים חיותו כי נטע קדושתו לנצח לכל הדורות הבאים ודבריו חיים וקיימים לעולמי עד ולנצח נצחים כי עומד ומשמש במרומים להביאנו לתיקונו הנצחיים.

כבר בהקדמה לספרו זה, ראשית ביכוריו, נגלה לעין כל איך אש בערה בעצמותיו לגלות ולהודיע את נצחיות אורו של רבינו הק', אשר על כסאו לא ישב זר ולא ינחלו אחרים את כבודו, וזה מה שהביאו הלום לחרוט עלי ספר את דברי האמת והאמונה הזאת.

ודבריו הנאמנים יפים לשעתם ולדורות, להאיר את לב ודעת המתקרבים אל הקודש והקדושה, את אמיתת האמת בנצחיות אורו של הנחל נובע מקור חכמה, האור המאיר בכל העולמות:

חיים וקבריהם אינם מטמאים חלילה, ואופן התפילה על קבר הצדיק. כן נושא ונותן הוא הלכה למעשה בדין היציאה מארץ ישראל לחוזה לארץ להשתטח על קברי הצדיקים, וכפי שהוא חוזר ודן בזה כמה פעמים בספריו.

חכמה, אשר דברים חיים וקיימים לעד לתקן נפשות הנדחים להביאם לתיקונם הנצחיים.

בפרק השלישי מביא גודל מעלת השתטחות על קברי צדיקים, וכן מאיר את הענין אשר צדיקים במיתתם קרויים

אל הקודש אל ציונו הקדוש במירון קודש הקדשים, וגם מבואר מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדולתו שבחי דשבחוהו רבנן אשר בדברי חז"ל מובאים, מלוקט מדברי הגמרא והזוהר הקדוש והתיקונים, ומדברי רבינו הק' נמ"ח רבינו נחמן בן פיגא ותלמידיו הקדושים, ועוד מכמה ספרן של צדיקים.

בהקדמה לספר זה מעלה הוא על ראש שמחת הרשב"י את ההתקשרות העליונה הנודעת שבין המאורות הגדולים יחידי הדורות העוסקים יחד לתקן עולם במלכות שדי:

"יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר לא השבית ממנו גואל להושיע את ישראל ושלח לנו את העיר וקדיש אשר מן שמיא נחית אשר שמו הגדול והנורא שמעון ר"ת עיר וקדיש מן שמיא נחית..."

"וגם ידוע לאנ"ש ההתקשרות הנוראה שהיה לרבינו הק' נמ"ח עם העיר וקדיש אשר מן שמיא נחית, לתקן עולם במלכות שדי שיתגדל ויתקדש שמיא רבא ולתקן את הנשמות הנפולות והנדחות אשר נפלו לבירא עמיקתא ובפרט כל הבא אל הקודש פנימה לבא ולהשתטח על ציונם הקדושים אשר נתקדשו בכל מיני קדושה."

גליונות רבים לא יכילו את עוצם התקשרותו של רבי שמואל ז"ל למירון אשר לא ידעה גבולות, חלק הארי מימי חייו בילה באתרא קדישא הדין, ועוד חזון למועד להעריך זאת. חדר מיוחד היה לו לרבי שמואל ז"ל סמוך וצמוד לקבר הרשב"י זיע"א, אותו איווה למושב לו, ובו בילה ימים ולילות בתורה ותפילה ושם יקד לבו בלהבות אש בגדולת העיר וקדיש מ'ן ש'מיא נ'חית, ובמעלת ההשתטחות על ציונו, ונוראות ספריו הקדושים הזוהר והתיקונים.

שלושה מספריו אכן מוקדשים לתוקפו וגבורתו של התנא האלקי זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות אשר כתר עליון לו נגלה וינעשה אדם נאמר בעבורו. ולשבח מעלת יומא דהילולא דיליה ל"ג בעומר אשר ביום זה לישראל אורה ושמחה, וביותר ידבר מהקשר עליון הטמיר ונעלם שבינו לבין אורו הנצחי של הנחל נובע מקור חכמה זיע"א.

הספר הראשון יצא לאור בשנת תשכ"ה לקראת יום הבהיר "ל"ג בעומר" אשר הספר סובב ברובו אודות קדושת יום זה:

לקט אמרים המדברים משבח יום הנעלה יום הגדול והנורא אשר בו עלה לשמי מרומא התנא האלוקי הנורא רבי שמעון בר יוחאי זיע"א אשר ביום זה לישראל אורה ושמחה והני אמרין קדישין אשר בספר מובאים מהללים ומשבחים ומפארים כל הבא

"יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר לא השבית לנו גואל, והבדילנו מן תועי בדרכי קל וקרבנו לכלליות שבעת רועי ישראל אשר שלח לנו לפנינו בכל דור ודור צדיקי אמת להראות לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה איך לעבוד את בוראינו עבודה תמה ונקיה, ובפרט בדור האחרון הזה אשר הפריצות והכפירה והתאוות מתגברות שלח לנו ה' אלוקינו רב מושיע אור האורות אור שבעת הימים אדונינו מאור עינינו הוא רבינו נחל נובע מקור חכמה רבי נחמן בן פיגא זיע"א אשר בעצותיו ותיקוניו הנפלאים מוציא נפשות משאול תחתיות אשר ירדו ונפלו לעמקי עמקים והוא גילה לנו כי אורו הוזהר אור זרוע לצדיק אור טמיר ונעלם לא יכבה נרו לעולם ועד וכל התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשים על ידי התקרבות לצדיקים דבריו בזה חיים וקיימים... ממילא כל התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשים על ידי התקרבות לצדיקים נעשים כהיום על ידי התקרבות לרבינו הק' נחל נובע מקור חכמה".

ספרו זה מחולק לשלושה חלקים:

בפרק הראשון מלקט מש"ס ומדרשים ועוד כמה ספרים, גודל מעלת הצדיקים ועוצם רוממות מעלתם, וכן הוא מעתיק מספר 'ליקוטי עצות' אות 'צדיק', וכן מספריו של הגה"ק רבי נחמן מטהרין זי"ע מספר 'לשון חסידים' 'דרך חסידים' אות 'צדיק'.

בפרק השני מתייחס הוא לנצחיות הצדיקים יחידי הדורות והוא מבאר "כי יש בחי צדיקים אשר גם בעלותם למרומים יש להם קשר של קיימא עם התחתונים לעסוק בתיקונם הנוראים והנפלאים, ובפרט תיקוניו ועצותיו של רבינו הנחל נובע מקור

עוד יעברו ימים רבים ושנים מספר עד שיתעורר לבו הלוהט של רבי שמואל ז"ל, ושוב יחגור מתניו ויעסוק בעסק ההדפסה, בשנת תשכ"ד בעוד ההתנוצצות מגדולת ונצחיות רבינו הק' מפעפעת בו ואור הרשימו פועם בקרבו להעלות ולהאיר את אשו ונרו של שורש כלליות נשמות ישראל.

בספר זה מדבר הוא יותר בפרטיות הדרכים הנודעים להתקרבות והתקשרות אמת לצדיק יסוד העולם ודרכי ההליכה בנועם עצותיו הקדושים וגם מרחיב ממעלת ההשתטחות על קברי הצדיקים שוכני עפר אשר כלשונו הטהור: "שם שורש כל הקדושות":

אשר בו ידובר נכבדות אמרות טהורות בכמה ענינים הנוגעים לענין התקרבות והתקשרות לצדיק וללכת בעצותיו האמיתיות. וכמה ענינים הנוגעים לענין השתטחות על קברי צדיקים להראות אשר שם שורש כל הקדושות.

ובפרט ידובר בו בענין התקרבות לרבינו הקדוש נחל נובע מקור חכמה אור האורות, לבאר כמה ענינים איך הנחל נובע נמשך כהיום הזה להשקות אילנות, כי נטע קדושתו לנצח לכל הדורות ודבריו חיים וקיימים, לעולמי עד נפולים משבעים פנים להחיות.

גם בהקדמתו לספרו זה, השני במספר, פורצת לה לבה רותחת בוערת עד לב השמים מעוצם אהבתו והשגתו ברוממות קדושתו העליונה של אור שבעת הימים, והוא שב לשון ולהודיע שוב ושוב את היסוד והאמת בדבר נצחיות אור האורות שלא יכבה לעולם ועד, ואשר הוא ודבריו חיים וקיימים לנצח נצחיים:

אחרון את המאורות הגדולים להאיר את עינינו ולהחיותנו לחיים אמיתיים ונצחיים:

"יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר ברא לנו את המאורות הגדולים להאיר על הארץ ולדרים עליה ברחמים הלא המה הצדיקי אמת יחידי הדורות אשר הם לכל ישראל למאירת עיניים, אשר עצותיהם ודרכיהם הם עצות נפלאים ודרכים ישרים להוציא נפשות משאול תחתיות ולהחלימם ולרפאותם ולהחיותם לחיים אמיתיים ונצחיים.

"והנה אחד המיוחד אשר ברא אלקים לעשותו ונעשה אדם נאמר בעבורו האי בוצינא קדישא נהורא רבא דנהיר כל עלמא באורייתא אשר נפתחו לו מראות אלקים וגילה דברים עליונים ונעלמים בזה"ק ובתיקונים לעורר ישנים ולהקיץ נרדמים ולעורר לבבות ישראל לאביהם שבשמים וזכה לו ולדורו ולכל הדורות הבאים הוא התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי זיע"א".

לא עברו חלפו כשלושה שנים ורבי שמואל ז"ל שאהבת ציון וירושלים חקוקים בלבו כל הימים שם להשלים את אשר החל בספריו הקודמים, וכפליים לתושיה להאיר מאורם באור שבעתיים, והניף ידו שנית להזריח באור מופלא את היום הגדול "ל"ג בעומר" יום גינוסיא דמלכא ואת קדושת מאורי האור משכנות הקדושה בהם שרתה השכינה ממשכן שילה ועד בית עולמים:

לקט אמרים דברים נפלאים ויקרים המדברים מכבוד מלכותו ויקר תפארת גדולתו של התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי זיע"א, וגם אמרים יאים ונפלאים המדברים ממעלת אור היום יום ל"ג בעומר אשר בו ביום עלה התנא הקדוש הזה לשמי מרומא. וגם מדבר מהמאורי אור אשר האירו לישראל ימים רבים הינו משכן שילה ונוב וגבעון ובית עולמים, מדריגת קדושתם ואוצר המסמונים היקרים אשר בהם היו גנוזים.

בהקדמתו לספרו זה פיו לא פוסק מלהודות ולהלל לאל עליון על חסדו הגדול אשר ברא ושתל ונתן לנו בני הדור

הנדחים והנפולים ולהביאם לתיקונם הנצחיים וגם תקוניהם אשר מתקנים בעלותם למרומים ובפרט מתיקוניו הנפלאים וחידישיו היקרים והנוראים ועצותיו הקדושים אשר ממקור מים חיים עליון ונורא מאור נובעים אשר עיר גיבורים עלה חכם ויורד עוז מבטחה דרך כמה צמצומים ובדרושים ערבים ונפלאים הוא רבינו הק' נחל נובע מקור חכמה ר' נחמן בן פיגא זיע"א בו מבוארים".

בסיום דברי ההקדמה אוחת את רבי שמואל ז"ל רוח קנאת ה' צבאות, בראותו כל עיר תילה בנויה ועיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה תחת ידי שלטון פריצי בני עמנו אשר נשאו ראש ליטול מלכות ושולטנות לפני ביאת הגואל וידיחו את לב בני אל חי מאביהם שבשמים. לבו היה עליו דווי, ואת צערו הגדול ונפשו המרה מפיג הוא בתפלה לפני שוכן מרומים:

"ויה"ר מלפני אבינו שבשמים רחם עלינו ועל פליטתנו ולמנוע משחית ומגפה מעלינו אשר בצוק העתים האלו אשר צפר וערב קמים עלינו ורוצים לעשות כלה בשארית פליטתנו, וגם קליפת שלטנותא דערב רב השוכנים בינינו אשר עומדים עלינו בגזרותיהם הרעים להעבירנו מדת קדשינו.

"זכור ה' מה היה לנו אשר אנשים פוחזים וריקים אפיקורסים ומינים משומדים נשמתין דערב רב משלו בנו, אנא ה' רחום ברחמיך הרבים רחם עלינו שבזכות הצדיקים האמיתיים וכותל המערבי שריד בית מקדשנו יגן עלינו ובשובך לציון ברחמים תחזינה עינינו ותמלוך אתה ה' לבדך על כל מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשיך בביאת משיח צדקינו בב"א".

כעבור שבע שנים, בשנת תשל"ב הוציא לאור את ספרו השני "אור עולם", בספר זה מדבר הוא מהחיבור שבין שני הקדושות הקודש והמקדש, והקשר בל ינתק שיש בין קדושת הצדיקים ראשי הבתי"ם יחידי הדורות יסודי העולם וקדושת מקדש ה' כוננו ידיו בית הבחירה, אשר הינם חבוקים וכלולים ומאירים זה לזה, וכן הרחיב לשבח ולפאר את גדולת הרשב"י אשר לכל ישראל האיר בתיקוניו הנוראים:

לקט אמרים דברים יקרים ונפלאים המדברים ממעלת עוז יקר תפארת גדולתם של המאורות הגדולים הלא הם בית המקדש וצדיקי יחידי הדורות האמיתיים אשר שני המאורות האלו עולות בקנה אחד ויחדיו יהיו תמים ובאורם הגדול לכל ישראל הם מאירים, וגם ידובר בו נכבדות מתוקפו וגבורתו וכוחו ופרשת גדולתו של התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי זיע"א אשר לכל ישראל האיר לכל הדורות הבאים בתיקוניו הנוראים והנפלאים.

גם יבואר בו כמה ביאורים וחידישים בענין מידות הר הבית ובעניני קדשים.

וגם כמה תפלות לאמרם אצל הכותל המערבי ואצל ציון הקדוש של הרשב"י ז"ל לשפוך שיח לפני יושב מרומים וגם כמה שירים ורננים אשר אצל ציון הק' של הרשב"י כל בעלי שיר בשירה מרננים.

בהקדמה הוא מבאר את הקשר בל ינתק שבין בית המקדש והצדיק:

"אמרים נעימים גביעים משוקדים ציצים ופרחים אשר מגדולת מעשה הצדיקים יחידי הדורות ותקפם וגבורתם ותיקוניהם הנפלאים לרפאות את הנפשות

והנוראים, ומסודר לאמרם ביום ז' אדר אשר בו ביום עלה למרומים, וגם מחובר לזה כמה תפלות ותחנונים ושירים ושבחים לאומרם במקומות הקדושים. בהקדמתו הוא מליהב את לבב הקוראים בנועם אמריו ומפיהח בהם רוח כיסופים וערגה לקדושתו של מבחר הברואים איש האלקים אבי הנביאים:

”ברוך ה' אלוקי ישראל אשר לא השבית ממנו גואל ושלח לנו משמיא את האור הגדול והנורא משה רעיא מהימנא אשר קיבל תורה מסיני מפי הגבורה וראה הכל לא במראה ובחידות כי אם באספקלריא המאירה, הוא נשיא הנשיאים אב לחכמים וראש לנביאים ובכוחו הגדול והנורא הוא האור הזורע לכל הצדיקים האמיתיים אשר היו בדור דורים אשר באורו ראו אור לכל הדורות הבאים וגם האנשים הפשוטים חלק תורתם ממנו מקבלים כי כל ס' רבוא נשמות ישראל בו נכללים.”

ארבעים שנה מלאו כיום מאז שהביא את ספרו זה "תפארת למושה" לבית הדפוס, היה זה בשנת תשל"ז לקראת ז' אדר יומא דהילולא דמשה רבינו רעיא מהימנא, כי גדול יום זה ליהודים, והוא יום המסוגל לעורר נשמת המנהיג הרחמן שיעורר את רחמיו יתברך לחוס על עם לא אלמן.

מזליהו דישראל חזי להו להיות נקבצים באתרא קדישא מירון בחלקת מחוקק ספון של הרשב"י זיע"א, אשר כידוע בין מחזדי חקלא רוח נשמת משה בקרבנו, שם נאספים רבבות אלפי ישראל להעתיר לפני שוכן מרומים על ישועת ישראל, להעתיר על גאולת וישועת ולהפציר ברחמים על ביאת משיח בן דוד שיחיש פעמיו לגואלנו גאולה עולמית.

לקט אמרים המדברים משבחיו הנעלים של נשיא הנשיאים אב לחכמים וראש לנביאים הוא משה רבינו רעיא מהימנא איש האלוקים אשר ידעו ה' פנים אל פנים והני אמרים קדישין מהללים ומשבחים ומפארים את האותות והמופתים והיד החזקה אשר עשה משה לעיני כל ישראל בכוחותיו הגדולים

”על כן אמרתי בלבי אלכה נא אל האמרים הנאמרים במאמרי חז"ל ובספרן של צדיקים ובפרט בספרי רבינו הק' נגמ"ח רבינו נחמן בן פיגא זיע"א ותלמידיו הקדושים המדברים מקדושת עיר אלקינו להודיע את כל תוקף קדושת ציון וירושלים מעלותיה ושבחיה למען לעורר ישנים ולהקיץ נרדמים בכוסף נמרץ ותשוקה רבה אילת אהבים אהבת עולמים למקום ידידות נפשינו וחמדת לבבינו כרשפי אש שלהבת ק"ה תוקד בלבנו עיר קדישנו ותפארתינו עיר הקודש ירושלים.”

בספרו זה מתגלה שליטתו הגדולה בהלכה ובאגדה, כאשר הוא עוסק בביור הרבה ענינים והלכות הקשורים לירושלים כגון ענין בתי ערי חומה לענין שילוח מצורעים ואכילת מעשר שני וקדשים, ענין עשרה דברים שנאמרו בירושלים, גנין ועלויות אם נתקדשו ובענין הכל מעלים לירושלים ועוד.

את הפרק השישי הוא מקדיש לגבי חשיבות הדירה בירושלים:

”והנה פשטות דברי הפוסקים שדברו משוב ירושלים משמע שישב בארץ ישראל וישב ירושלים הוא באותו קנה המדה, וכמו שהישב בארץ ישראל הוא מעלה גדולה עד מאוד לדור בארץ ישראל, כן המצוה של ישוב ירושלים הוא הדיור בירושלים וכמו שהביא בתרומת הדשן בלשונו שכתב בתשובותו דכודאי שבח גדול ומעלה יש לו לאדם הדר בארץ ישראל וכל שכן בעיר הקודש לעולם הבא וגם לעולם הזה.”

בפרק השביעי הוא מספר את קורות עיר הקודש ירושלים מזמן התנ"ך עד ימינו אנו. ובפרק האחרון הוא מבאר את גבולות וחומות ירושלים.

גם בספר זה רואים את רוב חילו וכוחו של ר' שמואל ז"ל בכל מרחבי וחלקי התורה הקדושה, ועוצם בקיאותו בספרי הפוסקים ראשונים ואחרונים.

ביני לביני, כשעיר הקודש ירושלים, משוש כל הארץ, החלה להתרחב ושכונות רבות נבנו סביב לה, עסק רבות בקדושת עיר הצדק ומעלת הזוכים לדור בה בקדושה ובטהרה:

לקט אמרים דברים יקרים ונפלאים המדברים מגדולת מעלת קדושת עזו לנו עיר האלקים עיר הקודש ירושלים להראות את יקר תפארת גדולתה ומעלותיה ושבחיה וחיבת העיר וקדושתה דברים היוצאים ממקור מים חיים חז"ל ומספרי רבינו הק' רבינו נחמן בן פיגא ותלמידיו הקדושים ועוד מכמה ספרן של צדיקים.

וגם כמה ליקוטים וביאורים במצוות הנוהגות בירושלים, וסיפורים וקורות העתים שעברו על ירושלים בזמנים שונים, וגם מדבר מגבולות ירושלים ומכמה דברים עתיקים אשר הם לירושלים סמוכים ונראים כאשר עיני הקורא תחזינה משרים.

גם בהקדמתו לספר נפלא זה בא לידי ביטוי כאבו העצום על ירידת הפלאים והנסיגות המרים אליהם נקלעו בני ציון וירושלים, ואולם נחמתו היא בדברי הצדיקים אשר הרבו בשבחה אשר יש כוח בדבריהם לעורר הלבבות להיות דורש לציון ולהשיב את שבותה ותפארתה כבראשונה:

”יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר לא עזב חסדו מאתנו אשר גם בצוק העיתים האלו אשר אימה חשיכה נפלה וכיסה את עין כל הארץ כי ירדנו פלאים כי הכפירות והפריצות והתאוות רעות שטף מים רבים מי המבול מים הזידונים גברו על הארץ וכל אשר רוח חיים באפיו משחיתים, תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות בני ציון היקרים, וגם המינים והכופרים למיניהם צודים נפשות יקרות, ומדרך תורה הקדושה מעבירים, ואיום ונורא החושך ענן וערפל אשר מצאנוהו אשר נמצאים הספרים המלאים חירופים וגידופים להרחיק נפשות ישראל מדרך החיים האמיתיים מהדרך אשר דרכו בה אבותינו הקדושים...”

חוטפים פירורים...

'פּוּרִים' לְשׁוֹן 'פּוּרִים בְּחִינַת (ישעיה כד, ט) פּוּר הַתְּפוּרָה הָאָרֶץ וְכוּ', כִּי עַקֵּר הַתְּקוּן עַל־יְדֵי בְחִינַת פּוּרִים דְּקַיִם שְׂמֵתָגְבֵר כָּל אֶתְד לְחַטָּף וְכוּ'.
כִּי עֲמֵלָק מִתְגַּבֵּר מְאֹד, וְעַקֵּר הַתְּגַבְּרוּתוֹ בְּפָנֵי הַבְּרִית שֶׁהוּא פָּגַם הַמַּחֲשָׁבָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת פּוּרִים בְּבְחִינַת (וַיִּבֶן פִּינְחָס רֹמֵד). מֵאֵן דְּנִרְיָק פּוּרִין דְּנִהְמָא וְכוּ' כָּל שְׂכָן מֵאֵן דְּנִרְיָק פּוּרִין דְּמִתָּא.
וְהַתְּקוּן עַל־יְדֵי הַצְּדִיק שֶׁיְכוּל לְהַגְבִּיהַ אֵלּוּ הַפּוּרִין עַל־יְדֵי שְׂמֵלֶקֶט מְעַט הַמַּחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שֶׁעֲמֵלָק רוֹצֵה לְדַרְסֵם וּלְכַטְּלֵם, וְהַצְּדִיק מְלַקֵּט אוֹתָם, וְעוֹשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת פּוּרִים שֶׁהִיא מְפֻלֵּת הַמֶּן־עֲמֵלָק.

(ליקוטי הלכות, הלכות תפילת המנחה הלכה ז)

סוף דבר הכל נשמע, ומסתמך הוא על דבר "מעשה רב" שאין כמותו להורות הלכה למעשה ממה שהיה נוהג שנה בשנה כעשרים שנה רבי אברהם בר"ן זי"ע:

"וכן עשה מעשה רב הרב הקדוש ר' אברהם ב"ר נחמן שנסע מדי שנה בשנה על ראש השנה הקדוש באומן".

את פרק נכבד זה הוא מסיים, לאחר שקבץ את כל השיחות המדברות מגדולת ציון רבינו הקדוש, בשיר ושבח והודיה על כי זכה והשם יתברך מילא משאלת לבו לטובה ועלה לציון ברננה להשתטח על הציון הקדוש ביום הנבחר ביותר בערב ראש השנה:

"ובאמת אודה את ה' בכל לבב על החסד אשר עשה עמי אשר זכיתי בערב ראש השנה שנת תשל"ח בליל 'זכור ברית' עם עוד כמה מאנ"ש שיחיו, לזכות הזכיה הגדולה והנוראה הזאת' להיות כמה שעות על ציונו הקדוש באומן' מי יוכל לשער ומי יוכל לתאר את גודל הרהורי תשובה והשתוקקות וכיסופין לעבוד את ה' עבודה תמה אשר ע"י השתטחות על ציונו זוכין... הרחמן הוא יזכנו לקדושת הצדיק ולקדושת ארץ ישראל אכ"ר".

בהמשך המאמר הוא מוסיף ומעלה: "והבאתי בספרי "משך הנחל" דלדעת ה"שאלות" שהובא בתוס' (ע"ו דף י"ג) דהא דכתוב שם בגמרא דמותר לצאת לחו"ל ללמוד תורה ולישא אשה דלאו דווקא הני, דס"ל דגם לשאר מצוות מותר" ואם כן להשתטח על קברי צדיקים ובפרט על קבר הצדיק השייך לדור הזה דהיינו רביה"ק נמ"ח זיע"א בודאי דמותר, וזה הוי בגדר לימוד התורה דכיון דמבואר בדברי חז"ל דעיקר הלימוד התורה הוא ללמוד ולקיים וכיון ששם על קבר הצדיק זוכין לתשובה שלימה והצדיק עוסק בתיקונו ומעלהו ואם כן בודאי הוי בגדר לימוד התורה".

וממשיך וכותב: "וזה שהבאתי לעיל מה"לקוטי עצות" שאי אפשר לאדם לזכות לקדושת ארץ ישראל כי אם ע"י הצדיקים אמיתיים, וע"י שמבקשין ומחפשין את הצדיק ומתקרבין אליו דייקא ע"י זוכין לבא לארץ ישראל בפרט כשנוסעין על קבר הצדיק הזה הוא רביה"ק הנמ"ח אשר הרבה לדבר מגודל מעלת ארץ ישראל, וכתב בליקוטי מוהר"ן (תורה כ) שמי שרוצה להיות איש ישראל באמת דהיינו שילך מדרגא לדרגא אי אפשר כ"א ע"י קדושת ארץ ישראל ע"י"ש, כשזוכין להשתטח על קבר הצדיק הקדוש הנורא הזה זוכין להמשיך קדושת ארץ ישראל".

של תושבע"פ באלו הימים נמשכים כמבואר בספר פנים.

"וגם יבואר בו הרבה מיקר תפארת וגודל מעלת של אלו ההולכים בעצות של הצדיקים האמיתיים ובפרט בעצותיו של רבינו הק' נמ"ח ר' נחמן בן פיגא זיע"א, כי הם מקור החיים, ונטע קדושתו לנצח לכל הדורות הבאים".

בפרק הראשון מביא הרבה מספרים הקדושים על גדולת הצדיקים האמיתיים יחידי הדורות. ובפרק השני מרחיב לדבר "מענין לצאת מארץ לחו"ל להשתטח על קברי הצדיקים האמיתיים וגודל מעלת התיקונים אשר על ידי השתטחות על קברי הצדיקים נעשים".

שם רואים את גודל כוחו ובקיאותו העצומה בכל שטחי תורתנו הקדושה בבקיאות מפליאה ומבהילה, אשר כל רואה עומד מרעיד ומשתומם על גודל בקיאותו, כשהוא מתחיל לברר הענין החל מהשורש בש"ס ומפרשיו ועובר לשולחן ערוך ונושאי כליו, עד לספרי תשובות הנמצאים בשו"תים המצויים וגם הנדירים. ומסיים דבריו בספרי חסידות וספרי רבינו ומוהרנ"ת.

במאמרו זה הוא מקיף ומחבר יחד את כל חלקי התורה שיחדיו יהיו תמים באחדות נפלאה, והכל כדי לדעת מה יעשו ישראל בצוק העיתים הללו, שאין לנו שיוור רק השארת דעת רבינו הק' וקברו הקדוש אשר בעיר עזו לנו אומן, מה שהרה"ק ראב"ן זי"ע כותב בספרו הק': "שבאמת אין ביכולת לקרא את העיר אומן בשם ודאי חו"ל ועל כל פנים בית ציונו הק' אשר יקרה היא מלפני ולפנים בצמצום נפלא להיות ביכולת לכנוס לשם" ועל פי דברי האמת והאמונה הללו מסיק ר' שמואל ז"ל נמנה וגומר ש"מי שנוסע מארץ ישראל לאומן אינו נקרא שנוסע מארץ ישראל לחוץ לארץ אלא מארץ ישראל לארץ ישראל!".

לקט אמרים יקרים ונפלאים אשר מהאורות הגנוזים והצפונים בתורה שבעל פה, וממאור תורתם של התנאים הגדולים והנוראים רבי עקיבא ותלמידו ר' שמעון בן יוחאי זיע"א הקדושים, וממאור הגדול והנורא של תורה שבעל פה הגנוז והצפון בימי חנוכה ופורים מדברים, וגם יבואר בו כמה ענינים נפלאים מגודל קדושת קברי הצדיקים אמיתיים, וגודל מעלת ההולכים בדרכיהם הקדושים, ואלה מוסיף על הראשונים כמה תפלות ושירים ושבחים לאומרים במקומות הקדושים. מלוקט ומבואר בדברי חז"ל ומדברי רבינו הקדוש רבינו נחמן בן פיגא ותלמידיו הקדושים ועוד מכמה ספרן של צדיקים.

בהקדמה הוא כותב:

"יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו הקדושה, תרי מתנתא דתורה, תורה שכתב תורה שבעל פה, תורת ה' אשר כאחד הם משוקדים, שניהם כאחד יוצאים ממקור אחד מקור חיים, ותושבע"פ היא אשר גילה ה' סודו לעבדיו היראים, ובאתי עם הספר ללקט אורות יקרים המדברים מהאורות הגדולים והנוראים אשר בתושבע"פ הם גנוזים וצפונים, ובפרט מאור תורתם של המאורות הגדולים והנוראים היינו רבי עקיבא ותלמידו רשב"י זיע"א הקדושים, אשר בשורש תושבע"פ הם מושרשים, כמבואר בספר בפנים.

"והבאתי כמה מאמרים דברים נפלאים המדברים מאלו שני המאורות הגדולים אשר נטעו קדושתם לנצח לכל הדורות הבאים, וגם הבאתי כמה ליקוטי אורה ושמחה ליהודים הלא המה חנוכה ופורים אשר בהם גנוזים וצפונים אורים גדולים ונוראים, ואורות

בן פיגא וצוקל"ה ותלמידו הקדוש והנורא הרב הגאון צי"ע מוהר"ר נתן זצ"ל.

מן הראוי להביא כאן את התנצלותו של ר' שמואל ז"ל על הוצאת ספר זה, בה נגלית טוהר מידותיו ועד כמה היה ער לבל ישיג חלילה גבול ראשונים ולא יגרם חלישות הדעת כלשהיא לזולתו:

בשנת תש"מ הביא לבית הדפוס את ספרו "אמרי נועם", בו הוא מביא פירושים וביאורים מספרי רבינו ומוהרנ"ת על פסוקי תהלים.

ליקוטי כמה אמרים יקרים ונפלאים לבאר פסוקי תהלים נובעים ויוצאים ממעין היוצא מבית ה' תורתו של אדמו"ר הקדוש והנורא מאד הוא אדונינו מורינו ורבינו הגאון האמיתי אור האורות נמ"ח רבינו נחמן

על ר"ה איש לא יעדר, הרחמן הוא יחזיר לנו את הראש השנה הקדוש של רבינו על מקומו וצמיחת קרן ישועה בביאת גואל צדק ועבודת בית המקדש על מקומה אמן סלה".

גם ספר זה הובא לדפוס ע"י קרן הדפסה דחסידי ברסלב ירושלים.

שנוכל לקיים פקודת רבינו הקדוש להשתטח על ציונו הק' בערב ראש השנה, ולהתפלל במקום גניזתו בעיר הקודש אומן בימי ר"ה הקדושים כפי אשר קיימו וקבלו תלמידיו ז"ל עליהם ועל זרעם להיות עושים את שני ימי ר"ה הקדושים, כפי אשר הזהיר רבינו ז"ל על כל המקורבים אליו שיהיו כולם אצלו

וללקוט אמרים נפזרים זעיר פה זעיר שם, והבאתי אותם בדרך קצרה אשר יהיה דבר השווה לכל נפש".

המהדורה הראשונה הכילה רק את הביאורים ללא ספר התהילים עצמו, כשהוא מחולק לשני חלקים; חלק א' - ליקוט מספרי רבינו, חלק ב' - ליקוט מספרי מוהרנ"ת. לימים התעורר הרה"ח ר' אהרן וויינשטוק הי"ו והדפיסו שוב בכרך אחד יחד עם ספר התהילים.

"וזאת למודעי דהנה לא ראשון אנכי בזה, דהנה אחד מאנ"ש היקרים הלא הוא הרה"ג החסיד מאד נעלה מוהר"ר נתן צבי קעניג שליט"א עשה דבר טוב בעמיו וחיבר חיבור מאד נעלה וקרא אותו בשם 'נועם ורצון' ובו אסף וליקט את כל המאמרים מספרי ליקוטי הלכות אשר את דברי נעים זמירות ישראל מפרשים, והעתיק את כל המאמרים השייכים לספר תהילים ככתבם וכלשונם דברים נלהבים כאש בוערים אשר נפשות ישראל לעבודת השי"ת הרבה מאוד מעוררים.

ספר דברי נועם על התורה

כמעשהו על ספר התהילים כן ערך כדוגמתו על פרשיות התורה הקדושה, יש לציין שגם כאן הביא רבי שמואל ז"ל את התנצלותו על הבאת הספר לדפוס.

ספר זה הובא לדפוס ע"י קרן הדפסה דחסידי ברסלב.

"אמנם לא כל אפין שוין בזה ובפרט לעת כזאת אשר רבים הם אשר טרודים על המחיה ועל הכלכלה וללמוד את הכתוב בספר זהו עליהם לטורח, על כן חלקי ה' אמרה נפשי אלקה נא בדרך הקוצרים

לקט אמרים יקרים ונפלאים אשר בו מבוארים דרכי תשובה הישרים, דרכים ועצות נפלאות ונוראות, לזכות לתשובה שלימה ולזכות לחיים נצחיים.

בספר זה מרבה הוא להביא דברי התחזקות איך לזכות לתשובה, מלוקט מספרי רבינו הק' ומוהרנ"ת. וכדרכו בכל ספריו משבץ הוא בסוף הספר תפלות מליקוטי תפלות לזכות לתשובה.

ר' שמואל ז"ל שכל ימיו היה בתשובה וכל משאלת לבו היתה לזכות לשוב אליו יתברך באמת, ידוע ידע כי לזכות לתשובה עילאה, לילך בדרכי התשובה עד שיזכה להזדכך ולהיטהר מכל וכל ולהיות כתינוק שנולד ללא חטא ורוב, אי אפשר לבוא לזה רק על ידי ההדבקות להצדיק יסוד העולם, גם בערוב ימיו בהגיעו לעת זקנה לא נס ליחו ולא כהתה עינו ובשנת תשמ"ט [שנת ותאמר שובו בני אדם] הוציא לאור ספרו זה "אור התשובה" בה הוא מאיר עיני מבקשי באורה של תשובה.

גניזת רבינו קודש הקדושים. וגם כמה הלכות ומנהגים ותפלות ותחנונים לימי ר"ה הקדושים. מלוקט מדברי חכז"ל, ומדברי רבינו הק' והנורא נחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן בן פיגא זיע"א ומדברי תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

בהקדמתו לספר זה מעתיר ומפציר ר' שמואל ז"ל ופורס כפיו לאל חי בתפילה ותחינה שיפתחו שערי ציון לרווחה: "ואל ה' אפרוש כפי שיהי נועם ה' אלוקינו עלינו ולשם ה' יהיו כל מעשינו ושיפתחו לנו שערי ציון של רבינו הק' הנעולים, שיהיה דרך כבושה לרבים

ככל שקרבו הימים ולקראת ראש השנה תשמ"ח, עת קול התור נשמע בארצינו כי הנה בא לציון גואל, ושערי הציון החלו להיפתח קמעא, צפו ועלו הגעגועים לאומן ראש השנה עד למעלה ראש, והכל שחו בכך, ואמנם ר' שמואל ז"ל פנה והלך לערוגות הבושם וירד ללקוט שושנים משדות תורת רבינו הק' ותלמידו הק' להכין הלבבות לקראת הימים הגדולים הבאים ומשמשים:

ליקוטי אמרים נפלאים ונוראים, אשר בו יתנה תוקף קדושת ימי ר"ה הקדושים ותוקף התיקונים הגדולים והנוראים אשר בימים האלה נעשים, וגודל מעלת להיות על ר"ה אצל הקיבוץ הק' באומן מקום

עוד הוא מברר בענין ההליכה על קברי צדיקים בשבת ויו"ט ומביא כמה ספרי פוסקים שמתירים. ומה שמוכח בשער רוח הקודש מהאר"י וז"ל: "אם תיחד על קברי הצדיקים עיקרם הוא בער"ח או בט"ו לחודש כי אז יש הכנה יותר משאר הימים, ובשבתות ויו"ט ור"ח לא תשתטח כי אז נפשותיהם עולות למעלה". על זה הוא כותב "ויכולים לומר דמה שכתוב שם בשער רוח"ק דשבת ויו"ט לא תשתטח היינו לייחד אבל להתפלל מותר. והנה ענין השתטחות נראה בדברי הרב מטשעריץ זצ"ל שזהו ענין כוונות ויחודים שכתב בספר "השתטחות" שענין השתטחות על קברי הצדיקים ולכוון בזה כוונות ויחודים דבר זה אינו נוהג בזמנינו כלל כי אם אפשר ליחידי סגולה המופלגים במעלה מאד, כי כבר ידוע ומפורסם מה שצוה הארז"ל לתלמידיו הק' לבלתי לעסוק בזה אחרי פטירתו ובפרט בזמנינו ואין לנו רק לכוון כפשוטו להרבות שם בתפלה ותחנונים. הנה מבואר מדבריו שענין השתטחות הוא ענין של כוונות ויחודים ועל זה צוה הארז"ל שבשבת ויו"ט רק לא להשתטח היינו כוונות ויחודים, אבל להרבות בתפלה ותחנונים זה נוהג גם בשבת ויו"ט".

מאצטם ומולדתם ומבית אביהם אל הארץ הטובה אשר ה' אלוקינו תמיד דורש אותה, והוא ראה ברוח קדשו את החורבן הנורא אשר המלכות הרשעה שם ברוסיה תהפך למינות גויים אשר לא ידעוהו ומלכותו אשר בשמו לא קראהו אשר שם ה' לא יזכר ולא יפקד רח"ל אשר הצלה היחידית היא לעלות אל המקום אשר בחר ה' היא ארצינו הק'.

"ואם היה אומר בבירור גמור שצריכים ליסוע מארץ ישראל על ר"ה היה יכול להיות להרבה אנשים למניעה גדולה ליסוע לארץ ישראל וכמו שבאמת היו כמה מגדולי אנ"ש שחשבו את העליה לארץ ישראל לנפרדים ונתרחקים מאדמו"ר ז"ל, לא כמו באלו הימים שזכינו לשמוע קול הקורא במדבר פנו דרך ה' שכל הילוך הדרך מארץ ישראל לאומן יכול להיות בכמה שעות וכשנסועים על ר"ה - בצום גדליה יכולים להיות כבר בארץ ישראל, כמעט ברור הדבר שר"א בר"נ זצ"ל היה ממליץ ליסוע מארץ ישראל על ר"ה".

בספר זה הוא מתמקד על כמה ענינים בהלכה כגון טומאת כהנים וכן לימוד ותפלה בשטח בית הקברות ומביא שיטותיהם של פוסקי זמנינו ביניהם גאב"ד ירושלים הרמ"א פריינד זצ"ל, הגר"צ אבא שאול זצ"ל, עמהם בירר את ההלכות הנחוצות לנוסעים לאומן.

כדרכו בהרבה מספריו שב ומביא הוא גם כאן את פסקו הנודע של בעל ה"שדי חמד" המתיר לצאת מארץ ישראל לקברי צדיקים שבחול מצד שהיא מצוה רבה, ולאחר אריכות הדברים מוסיף הוא לדבר אודות דעתו של רבי אברהם בר"ן ז"ל:

"והנה שמעתי מפי כמה תלמידי הגה"ק ר"א בר"נ זצ"ל שאין בירור הלכה שצריכים ליסוע לאומן מארץ הקדושה, הנה אפילו דאם נאמר שאין יכולים לומר דבר ברור את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה, אבל לפי דברי הפוסקים אשר הבאנו ברור הדבר שכל איש הישראלי אשר חפץ בחיים וכלתה נפשו לחצרות ה' ורוצה לעלות ולראות ולהשתטח על המקום הקדוש והנורא היינו ציונו הקדוש קודש קדשים אשר מטהר מעוונות קשים וזוכין שם לחיים נצחיים - בודאי אין שם כל חשש שבודאי מותר לצאת מארץ ישראל על דעת לחזור לארצינו הקדושה, וכן הוא לבדו האיש המורם מעם ר' אברהם בר"נ זצ"ל היה נוהג מדי שנה בשנה לנסוע מארץ הקדושה לציונו הקדוש של רבינו ז"ל אומנה".

וממשיך לבאר באר היטב את דעתו ראבר"ן בענין זה: "ושמעתי מפי כמה מאנ"ש שאמרו [על דבריו] שאין בירור הלכה כהיום אם צריכים לנסוע מארץ ישראל וטעמא דמילתא על זה שהוא האיש אשר הרים את קולו להיות דורש לציון לעורר לב רבים לילך

בשנת תשנ"ב, כשערי ציון כבר נפתחו לרווחה, וחומות הברזל נמוגו והיו כלא היו, שוועתם ותפילתם של אסירי ציון עלתה השמימה, וכיסופם וגעגועם המיסו את השערים הנעולים, היה ר' שמואל ז"ל מהראשונים שהחלו לפקוד את הציון בכל עת מצוא, ומיד חלץ מותניו וחגר כלי מלאכתו וכתיבתו והודרו ללקט אמרים מגודל מעלת ההשתטחות על הציון הקדוש:

לקט אמרים דברים נפלאים ויקרים אשר בו יתנה תוקף קדושת מעלת השתטחות על קברי צדיקים האמיתיים מעשה תקפם ותיקוניהם הנפלאים והנוראים ובפרט גודל מעלת של השתטחות על ציונו הקדוש והנורא של רבינו הק' נמ"ח רבינו נחמן בן פיגא זיע"א קודש הקדשים, וכמה הלכות אשר למשתטחים על קברי הצדיקים נוהגים מלוקט מדברי חז"ל ומספרי רבינו הק' ותלמידיו הקדושים ועוד מכמה ספרן של צדיקים, ומחובר זה כמה תפלות לאמרם על מקום גניזת הצדיקים מלוקט מספר ליקוטי תפילות הקדושים, וכמה שירים אשר במקומות הקדושים שרים.

בראשית הקדמתו הוא מבאר את מטרת הספר: "יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר זיכני לרעות בגנים וללקוט שושנים ליקוטים יקרים ונפלאים אשר לבוא אל הקודש להשתטח על קברי צדיקים מעוררים, ובפרט מדבר מענין השתטחות על ציון הקדוש של רבינו הק' קודש הקדשים "נחל נובע מקור חכמה" באומאן מעשה תקפו וגבורתו אשר עשה לעיני כל ישראל ותיקוניו ועצותיו הנוראים דבריו חיים וקיימים לדורי דורות ולנצח נצחים"

נובע מקור חכמה זיע"א ותלמידו הק', בהם ראה את התבלין כנגד כל תחלואי ויצרי הדור. על קוטב דברים הללו ערך את ספרו זה "תורה אור" המדבר בנפלאות כוחה ואורה של התורה הקדושה, אשר "בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין".

אם יתן איש את הון ביתו באהבה שאהב ר' שמואל ז"ל את התורה הקדושה בוז יבוזו לו. התורה הקדושה היתה כל משוש חייו, בה הגה יומם ולילה כפשוטו, דבוק בה ושוגה באהבתה. בשלימות נפשו שקד על כל דלתי התורה הקדושה וטייל בכל פרד"ס חלקיה, וביותר הרווה את עצמו במעיינות הישועה היוצאים מבית ה' ודיבק נשמתו בתורתו העליונה של הנחל

והוא ליקוט אמרים יקרים ונפלאים אשר בהם מבוארים דברי חז"ל "בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין" קאי על מי שלומד ומאמין בפנימיות התורה וסודותיה, אשר בתורתנו הקדושה המה צפונים וגנוזים, וגם מבואר בו גודל מעלת הלומדים ומקיימים ספרי רבינו הק' נגמ"ח רבינו נחמן בן פיגא זיע"א.

מיוסד ומלוקט מדברי חז"ל ובדברי רבינו הק' נגמ"ח ותלמידיו הק', ועוד מכמה ספרי צדיקים.

את ספרו זה הוא מתחיל במילים נלהבות אלו:

"יתברך הבורא וישתבח היוצר אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו הקדושה אשר היא חיינו ואורך ימינו והתורה הקדושה היא התבלין לבל נתפס ברשת יצרנו, והבאתי בספר כמה מאמרים מספרן של צדיקים אשר בהם מבוארים שעיקר התורה

תבלין הוא ע"י לימוד סודות התורה אשר בתורתנו הקדושה המה צפונים וגנוזים.

"ובפרט הבאתי אמרים יקרים אשר מגודל מעלת ספרי רבינו הקדוש נגמ"ח זצ"ל ולקיים עצותיו הקדושים מדברים, אשר התורות והדרושים שלו הם כלליות גדול מאוד וכולל בהם כל רזין וסתרין דאורייתא וכו'".

"ואפרוש את כפי אל קל בשמים אשר לאורו הגדול של רבינו הקדוש נסע ונלך ובאורו הגדול נזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתנו הקדושה באמת ובלב שלם אכ"ר".

ספר זה הוגה ונדפס מחדש בתוספת מראה מקומות ע"י מכון "אור שמואל" בסיוע "קרן הדפסה דחסידי ברסלב ירושלים".

אחרון אחרון חביב, הספר "עין הארץ", בו נמצא תמצית נפשו ותרומת מילותיו ועבודתו וכיסופיו ומשאלתו אשר עשה ופעל בארץ כל ימיו.

אם עד הלום בכל ספריו היה רבי שמואל בבחינת 'ספר' ו'סופר', בספר זה כבר נשלם הוא בבחינת 'סיפור'. כאן בספרו זה 'עין הארץ' מתגלה שירת נפשו של ר' שמואל ז"ל, עת הוא מעלה על הכתב תיאורים משובבי לב מנועם עבודתם וכיסופם והשתוקקותם להיכלל באור האורות של האמת, של

רעיו וחבריו, עובדי ה' המופלאים עמם בילה בשדות וביערות ימים ושנים.

לקט אמרים יקרים ונפלאים המדברים משני המאורות הגדולים אשר לכל ישראל המה מאירים, תוקף קדושת נוראות התיקונים הגדולים הנפלאים, להיות במקום גניותו הקדושה של רבינו הקדוש והנורא נגמ"ח זיע"א באומן על ימי ר"ה הקדושים, והמאור השני תוקף קדושת מעלת ישיבת ארץ ישראל, אשר ע"י שזוכין להיות באומן ממשיכין את

קדושת ארץ ישראל, כמבואר בפנים כאשר עינכם תחזינה מישרים. מלוקט מספרי רביה"ק והנורא נגמ"ח רבינו נחמן בו פיגא זיע"א קודש הקדשים ותלמידיו הקדושים.

וכמה שיחות וסיפורים נפלאים מאנ"ש רומי המעלה מכמה דורות אשר הלכו לעולמים, אשר נכספה וכלתה נפשם לקבוע דירתם לדור בארץ ישראל ולעלות מידי שנה בשנה לאומן על ימי ר"ה הקדושים.

ספרו זה האחרון נדפס בשנת תשנ"ט סמוך להסתלקותו לגנוי מרומים, ובשער הספר מופיעה התנצלות המדפיסים:

"הספר הזה נמסר לידינו בחודש שבט תשנ"ט על ידי המחבר הרה"ח רבי שמואל זצ"ל וביתתים נתעכב הדבר ולא עלה בידינו להדפיסו ובתוך כך נסתלק ר' שמואל בעו"ה ונתבקש לישיבה של מעלה, ועכשיו אחרי הסתלקותו השתדל נכדו הר' נחמן שרגא מרזל נ"י להוציאו לאור ובזכות זה יתברך בכל הברכות הכתובות בתורה וכל משאלות לבו לטובה אכ"ר" קרן הדפסה דחסידי ברסלב ירושלים.

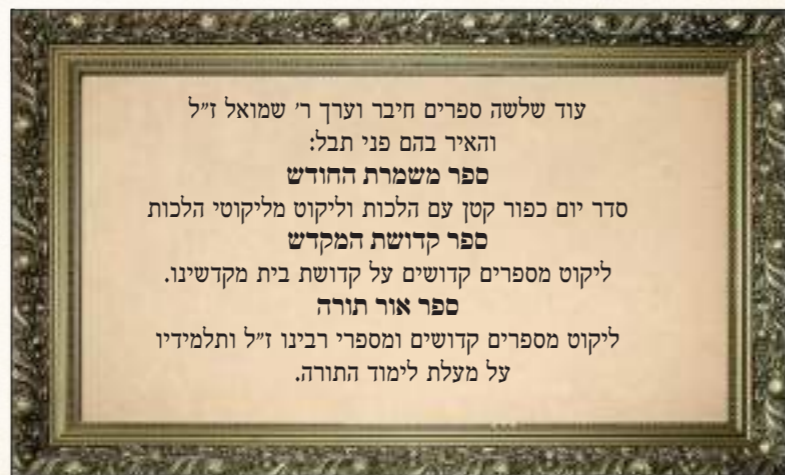
כאמור בשער, בספר זה הוא מבאר היטב שני דברים עיקריים: ממעלת ישיבת ארץ ישראל ומגדולת המעלה לזכות להיות על ציונו הקדוש באומן. כאן הוא יוצא מגדרו ומספר סיפורים נפלאים מאנ"ש היקרים נוחי עדן, חבריו לעבודת ה', הלא המה החסידים הנלהבים: ר' הירש לייב ליפל, ר' שמואל שפירא ור' אברהם יעקב גולדרייך ומעוד חסידים ויראים, עד כמה היה גודל כסופם לנסוע לציון רבינו ז"ל אשר באומן, ומאיך גם בער לבם מאוד במעלת ישיבת ארץ ישראל:

"וכן היה ההשתוקקות והכיסופים והרצונות של אנ"ש בכל דור ודור, שיעלו ויבואו ויגיעו לבוא לשבת בארצנו הק', ותמידים כסדרם ובפרט על ר"ה הק' לעלות וליראות ולהשתטח על מקום חיותינו הוא חיינו מקום גניות רביה"ק באומן".

ומסיים ואומר:

"וכהיום הזה זכינו שעשה ה' אלקים את שני המאורות הגדולים שניהם פתוחים, ויביאנו ה' אל המקום אשר בחר בו ה', היא ארצנו הק', ארץ אשר ה' אלקינו דורש תמיד אותה, ומקום חיות נפשינו ורוחותינו ונשמותינו, המקום הקדוש והנורא מקום גניות רביה"ק והנורא, אשר נטע שם קדושתו לנצח, שם חלקת מחוקק ספון, מקום המוכן מששת ימי בראשית, ובזכותו נזכה לתקון העולם בקרוב, וצמיחת קרן משיחנו, ולתקן עולם במלכות שדי בקרוב בימינו אכ"ר".

בעת עסקו להביא ספר זה אל בית הדפוס התגלה הקשר העמוק רב השנים ששרר בינו לבין ר' שמואל שפירא ז"ל, הני תרין רעין אהובים, כאשר בעת עסקו בכתבת ספר זה ניכר היה עליו שהוא מזדרז לסיימו ולהוציאו לאור. ולשאלת הרה"ח ר' יהודה צבי שפירא שליט"א, אשר סייע בידו רבות בכל עניני הספר הזה, ותמה על מה הוא ממחר. כל כך דבר, ענה לו ר' שמואל: "אני רוצה שהעולם ידעו מגדולת סבך ר' שמואל ז"ל!"

עוד שלשה ספרים חיבר וערך ר' שמואל ז"ל והאיר בהם פני תבל:
ספר משמרת החודש
סדר יום כפור קטן עם הלכות וליקוט מליקוטי הלכות
ספר קדושת המקדש
ליקוט מספרים קדושים על קדושת בית מקדשינו.
ספר אור תורה
ליקוט מספרים קדושים ומספרי רבינו ז"ל ותלמידיו על מעלת לימוד התורה.

עד כאן הבאנו ספריו החשובים של ר' שמואל ז"ל - ח"י במספר - ואמרתם כה לח"י, יהא זה זכרון נצח לאותו איש ח"י שהיה דבוק בצדיק ח"י עלמין, אשרי מי שיקיים עצותיו - אשר יעשה אותם האדם וח"י, וכל ימיו יחשוב על תכליתו - טרם ישכב בית מועד לכל ח"י, עדי נזכה להימים אשר בן ישי ח"י אמן.

"מי כמוהו מורה"...

רשימת דברים שכתב רבי שמואל ז"ל לזכרו של אחיו הגדול הגה"צ ר' זאב דב זצ"ל, שהיה שליח ההשגחה להתקרבותו לאורו של רבינו הק'

"ונדהמתי מאד שגאון כמוהו יכול למצוא הכל בספר זה ואפילו סוגיא קשה כזאת. ואמר לי: מה אתה מתפעל מזה, הלא רבי נחמן בעצמו אמר שעם כל מאמר שלו יכולים לעבור כל התורה כולה, ממילא אינך צריך להסכמתי, הלא תראה בעיניך שגם רבי נתן תלמידו פירש השולחן ערוך על פי הרבה מאמרים מה'ליקוטי מוהר"ן אם כן יש בסיס על מה שאמרתי לך.

"ואחר כך אמרתי לו שהרב הגאון רבי נחמן אב"ד טשעהרין ז"ל עשה ספר "נחת השלחן" שפירש ג' חלקי שולחן ערוך על פי מאמר א' ב'ליקוטי מוהר"ן, והצעת לי שגם הוא יעשה כזאת על פי מאמר ב' ב'ליקוטי מוהר"ן, וענה לי שגם הוא יכול כזאת אבל אין לו הזמן לזה. וביקש ממני שאביא לו הספר הנ"ל כי לא ראה אותו מעולם, אבל בתקופה ההיא היה קשה להשיגו מחמת שנשאר אחד בעיר ושנים במשפחה, כי מאז ההדפסה הראשונה לא נדפס עדיין. וחבל על דאבדין, כי הייתי צריך אז ללחוץ קצת עליו שיפרש לכל הפחות מאמר קטן אחד ב'ליקוטי מוהר"ן, כדי להראות לעולם נפלאות עמקות תורת רבינו ז"ל ע"פ דרכו של גאון כמוהו".

שראיתי ושמעתי ממנו בוויכוחו ופלפולו עם גדולי וטובי הלומדים בישיבה.

"ובהיותי לומד בישיבה זו למעלה מעשר שנים הזדמן לי באחת הימים לשוחח אתו בעניני חסידות וראיתי שגם בזה יש לו בקיאות, ומענין לענין שאלתיו מהו אומר על ה'ליקוטי מוהר"ן, ואם למד בו? השיב לי שהוא עבר על הספר מראשו לסופו, רק אתם החסידים לומדים בו על דרך החסידות והנסתר ומצד האמונה והקדושה בו, אבל אני עברתי על הספר גם מצד הנגלה, ונוכחתי שמלבד הבקיאות הנפלאה הנמצא בו הוא גם מלא עמקות וחרירות וגאונות, ואפשר לגבש שם סוגיות הש"ס וספרי הראשונים והאחרונים וכו'.

"ושאלתיו איך יתכן זאת הלא רוב רובם של הש"ס והראשונים הם הלכות ושקלא וטריא ופלפולים וכו' ומה הם שייכים (לכאורה) לליקוטי מוהר"ן שהוא ספר חסידות ולא פסקי הלכות? וענה לי אתן לך דוגמא מסוגיא אחת של "תגרי לוד" בפרק הזהב איך היא מפורשת באיזה מאמר ב'ליקוטי מוהר"ן, כמדומה בהתורה ל"ה, שמדבר שם מענין משא ומתן וביאר בזה מחלוקת רבי טרפון ורחמים וכו', אבל איני זוכר המהלך שלו.

וכשאמר לי הדברים האלה הנאמרים באמת, החיה אותי. ולימים הבאים, כשנסעתי לאומאן וזכיתי להשתטח על ציון הקדוש של רבינו זיע"א, ובאתי ואמרתי לו שזכיתי להשתטח על ציון הקדוש של רבינו ז"ל, נתמלא שמחה רבה ועצומה, ואמר לי בחרדת קודש כמה פעמים: זכית להיות אצל ר' נחמן זיע"א! זכותם של הצדיקים האמיתיים תגן עלינו, שנזכה בקרוב לקבל פני משיח צדקינו אמין".

ואם כבר הזכרנו את אחיו ר' זאב דב זצ"ל כדאי להביא כאן דו שיח מעניין שהיה בינו לבין הרה"ח ר' נחמן ישראל בורשטיין זצ"ל (שיום פטירתו חל באלו הימים - י"ד אדר פורים דפריים) המובא בספרו 'אוצר נחמני':

"הגאון החרף ר' וועלוול צ'צ'יק ז"ל אחיו של החסיד הלמדן ר' שמואל היה מנאמני ביתו של הרב הגאון הגרי"ז מבריסק זצ"ל פה עיה"ק ירושלים ת"ו, וגם היה הבעל תפילה אצלו. הוא היה מהלומדים החריפים בישיבה הגדולה "עץ חיים" פעיה"ק, הוא היה גאון ובקי בראשונים ואחרונים כאחד הגאונים, והצטיין להפליא במיוחד בבקיאות כל ביאורי הגר"א על השולחן ערוך כפי מה

קולו ואחזו חיל ורעדה ואמר כמה פעמים מילים אלו "מי כמוהו מורה" ומורא עלה על ראשי כששמעתי את המילים האלו יוצאים מפיו באמת ובתמים ובלב שלם.

"והנה כשנסענו לפני יותר מעשרים שנה חבורה שלימה על ראש השנה לאומאן עם הנסיעה המפורסמת אשר נקראת בשם "נסיעת קישנוב", ובערב ראש השנה כשהיינו בקישנוב עמדנו לבקש על נפשנו רחמים ותחנונים מאת ממשלת הזודון של הרוסים, לרחם עלינו שיפתחו לנו שערי עיר הקודש אומאן על ימי ראש השנה הקדושים, ולא אבו הרשעים האלו לתת לנו לעבור בגבולם והקשו את רוחם ואמצו את לבבם, ונשארנו על ימי ראש השנה הקדושים בקישנוב ושבענו הרבה צרות ורעות, וחזרנו בידיים ריקות, כאשר באנו כן שבנו.

ויהי בבואי אל אחי וסיפרתי לו את כל המעשה הזה, והייתי שבור ורצוף מטלטול הדרך הקשה, ולבי היה דוי כי לא זכיתי לבוא אל הקודש פנימה להיות על ימי ראש השנה הקדושים באומאן, ענה ואמר לי: אין דאגה. ואמר לי בלשון הלמדנים בליטא: "יש כאן שני חלותים, חלות אחד לנסוע אל הצדיק על ר"ה, וחלות אחד להיות על ר"ה, והם שני תיקונים מיוחדים, והתיקון לנסוע אל הצדיק זה היה לכם בשלימות, וא"כ כדאי היה הדבר לנסוע רק בשביל זה".

בספר "עין הארץ" ראה לנכון רבי שמואל ז"ל להנציח את זכרו אחיו הגדול הגה"צ ר' זאב דב זצ"ל, אשר לזכותו נזקפת התקרבותו לרבינו הק', וכה הוא כותב:

"וכן אוכיר כאן לטובה את אחי הגדול ממני, הרב הגאון הצדיק ר' זאב דוב צ'צ'יק זצ"ל, הגם שלא היה נמנה על עדת החסידים, אמנם לבד תוקפו וגבורתו בתורה הנגלית והיותו עמקן נפלא בעומקה של הלכה כאחד הגדולים, היה מלא וגדוש בהרבה ספרי חסידות וסיפורי הצדיקים מהבעש"ט הקדוש ותלמידיו הקדושים והבאים אחריהם.

"והיו אומרים עליו כשמדברים אתו מאיזה חסידות שהיא, חושבים עליו שהוא מגזע החסידות ההיא מדורי דורות, וגם היה לו חוש מיוחד בניגוני חסידים והיה יודע הרבה ניגוני חסידים למיניהם, והיה לו חוש מיוחד ורגש נפלא בניגנה, וגם מצד אמנו אנוחנו מגזע חזנים גדולים, כי אנו יוצאי ירכו של החזן מוילנא יותר ממאה שנים - הנקרא בשם ר' יצחק החזן ז"ל. כך שמעתי. וכמו כן היה ידען נפלא בספרי חסידות ברסלב.

"והראשון שהביא אותי אל בית היין ונתן לי לטעום מהיין הטוב הזה ולימד אותי בפעם הראשונה, כפי אשר נקלט במוחי, בספר 'ליקוטי מוהר"ן', הוא האיש המופלא הזה, והייתי אז בגיל צעיר מאוד, ונקלט בזכרוני שהתחיל ללמוד אתי את ההקדמה של 'ליקוטי מוהר"ן', ובהגיעו למילים "מי כמוהו מורה" הרים את

